Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראשען

היינט 12 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 53 | Łódź, Niedziela, 3 marca 1935 r. | דרייצענטער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג, כ״ח אדר א׳ תרצ״ה | № 53

Adres Redakcji Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

רעוואלוציע אין גריכענלאנד

קאמף פון צובונטעווטעטע פלאט מיט דעם לופט-פלאט

ווינען, 2 (ספ. טעל.)

פון אטען מעלדעט מען, עטליכע צעהנדליג אפי־ צירען, אנהענגער פון געוועזענעם דיקטאטאר גענ. פלאסטיראס, האבען געפרובט נעמען צו פערכאפען דעם ארסענאל.

דער פרוב ארויסצורופען א בונט האט זיך נישט איינגעגעבען. לויט מיטטיילונגען פון די גריכישע אפיציעלע קרייזען, האט דער קאבינעט פון טסאל־ זארים בעהערשט איננאנצען די פאליציי, אין לאנד הערשט רוה.

לויט אנדערע ידיעות האבען עטליכע הונדערט אפיצירען פראקלאמירט א רעוואלוציע און אפגע־ זאגט די געהארכזאמקייט פאר דער איצטיגער רע־ גירונג. די רעוואלוציאנערע בעוועגונג האט אויך ארומגעכאפט דעם קריגס-פלאט. צווישען די צובונ־ טעוועטע און רעגירונגס-מיליטער האט די שיסעריי געדויערט א גאנצע נאכט.

אטען, 2 (ספ. טעל.)

דער קאמף צווישען דעם צובונטעוועטען פלאט און די רעגירונגס-עראפלאנען דויערן ווייטער. 2 רעגירונגס-עראפלאנען זענען אראפגעשאסען גע־ וואָרען. אין קאמף נעמט אנטייל דער גאנצער גרי־ כישער לופט-פלאט. ס׳איז ארויסגעגעבען געווארען א פעראָרדנונג צו באמבארדירען די צובונטעוועטע שי־ פען.

אטען, 2 (ספ. טעל.)

אין גאנץ אטען איז ערקלערט געווארען בעלאגע־ רונגס-צושטאנד. ס׳ווערען דורכגעפיהרט מאסען-עק־ זעקוציעס פון די ווענעזעלאס-אנהענגער, הגם ס׳איז נאך נישט פעסטגעשטעלט, צי ווענעזעלאס נעמט אנ־ טייל אין דער רעוואלוציע.

אטען, 2 (ספ. טעל.)

ווענעזעליסטישע צייטונגען זענען פערמאכט גע־ ווארען. די צאהל טויטע און פערוואונדעטע ביי די קאמפען איז נאך נישט פעסטגעשטעלט געווארען.

טיטולעסקי פאהרט קיין מאסקווע און ליטווינאוו קומט קיין בוקארעשט

בוקארעשט, 2 (ספ. טעל).

אין די פאליטישע קרייזען פון בוקארעשט האט זיך ערשפרייט א קלאנג, אז דער רומענישער אויס־ סערן־מיניסטער טיטולעסקו וועט אינגיכן אפפאה־ רען קיין מאסקווע, וואו ער וועט פערבלייבען א וואך צייט און וועט פיהרען אונטערהאנדלונגען וועגן צוריקגעבען דורך דער סאוויעטישער רעגירונג דעם מלוכה־אוצר און דאס צירונג, וועלכעס איז ארויס־ געפיהרט געווארען בעת דער מלחמה קיין רוסלאנד. מ׳האלט אויך, אז ליטווינאוו וועט אין חודש מאי קומען מיט א רעוויזיט קיין בוקארעשט.

צי וועט סיימאן פאהרען קיין מאסקווע

היטלער שטעלט זיך אקעגען דער דאזיגער רייזע

לאנדאן, 2 (ספ. טעל.)

„מארנינג פאסט" מעלדעט, אז דער בעשלוס וועגען דער דאטע פון סיימאנ׳ס רייזע קיין בערלין וועט אנגענומען ווערען ערשט מאנטאג.

סיימאן וועט וואהרשיינליך נישט פאהרען פון בערלין קיין מאסקווא צוליב דער אפאזיציע פון היטלער׳ן, וועלכער שטעלט זיך אקעגען דער רייזע פון סיימאנ׳ען קיין מאסקווא.

בערלין, 2 (ספ. טעל..)

מיניסטער סיימאן וועט קומען קיין בערלין דא־ נערשטאג באנאכטאג. ער וועט וואוינען אין היג־ דענבורג׳ס פאלאץ.

יאפאן שטעלט בעדינגונגען צו כינע

פאר׳ן שליסען א פאליטישען אפמאך

שאנכיי, 2 (ספ. טעל.)

„נארט טשיינא דיילי ניוס" גיט איבער, אז יא־ פאן האט געשטעלט כינע א רייה בעדינגונגען. פאר דער דערנענטערונג מיט כינע פאדערט יאפאן צו בע־ זייטיגען דעם מיליטערישען בעל־יועץ, דעם בעריהמ־ טען דייטשען גענעראל פאן זעקט און זיינע 300 גע־ הילפען. אנשטאט זיי זאלען צוגעלאזט ווערען אזא צאהל יאפאנישע אפיצירען. א חוץ דעם פאדערט יא־ פאן, אז מען זאל בעשטימען 1400 יאפאנישע אפי־ צירען אלס אינסטרוקטארען פון דער כינעזישער אר־ מעע, בעשטימען יאפאנישע ראטגעבער אין עקא־ נאמישע פראגען אויפ׳ן ארט פון די ראטגעבער פון די מערב־מלוכות און בעזייטיגען פון די שול־ביכער די אנטי־יאפאנישע פראפאגאנדע. דערפאר זאגט זי יאפאן צו געבען כינע הלואה און הילף אין איהר שווערער לאגע.

די מאסגעבענדע כינעזישע קרייזען גלויבען, אז אזעלכע בעדינגונגען זענען געשטעלט געווארען, הגם מצד יאפאן לייקענט מען דאס.

לאנדאן, 2 (ס, טעל.)

א גרויסע בעאונרוהיגונג האט ארויסגערופען אין לאנדאן און וואשינגטאן די ידיעה וועגען די פארשריטען און די יאפאניש־כינעזישע אונטער־ האנדלונגען.

א סענסאציע האט ארויסגערופען די ידיעה וועגן דער הלואה, וועלכע יאפאן דארף געבען כינע. ענגלאנד מאכט א געגען־פארשלאג, אז כינע זאל בע־ קומען א הלואה פון די גרויס־מאכטען. די ענגלישע און אמעריקאנישע רעגירונגען האבען בדעה צו אינ־ טערווענירען מכח די אונטערהאנדלונגען ביי דער כינעזישער רעגירונג.

סיאמער קעניג אבדיקירט

לאנדאן, 2 (ספ. טעל.)

צוליב דעם וואס די סיאמער נאציאנאל־פערזאמ־ לונג האט אפגעווארפען די בעדינגונגען פון קעניג פראדזשאדיפאק, וועלכער געפינט זיך איצטער אין ענגלאנד, האט ער בדעה צו אבדיקירען לטובת זיין ברודער׳ס זוהן. דער לעצטער איז אלט 11 יאהר און וואוינט אין דער שווייץ.

אנשטאט 600 טויזענד פונט 19 מיליאן!

ערפאלג פון רוטענבערגס עלעקטרי־ פיקאציע-הלואה

תל־אביב, 2 (ספ. טעל.)

די ידיעה וואס איז דא אנגעקומען פון לאנדאן, אז רוטענבערג׳ס עלעקטריפיקאציע־הלואה איז גע־ דעקט געווארען אנשטאט 600 טויזענד פונט — גאנצע 19 מיליאן פונט, האט אין דער פאלעסטי־ נישער פרעסע ארויסגערופען א לעבעדיגען אפקלאנג.

דוניקאווסקי איז נישט קיין שווינדלער

ערקלעהרט דער געריכטס-עקספערט

פאריז, 2 (ספ. טעל.)

דער געריכטס־עקספערט האט פערענדיגט די עקספערימענטען פון ארויסבעקומען גאלד פון זאמד לויט דוניקאווסקי׳ס ערפינדונג. נאכ׳ן אדורכפיהרען די עקספערימענטען האט דער עקספערט באן ער־ קלעהרט: „איך קען מיט דער גאנצער קאטעגאריש קייט ערקלעהרען, אז א שווינדעל איז דא אויסגע־ שלאסען.

פראצעס פון דר. רינטעלען אין ווין

פאר מלוכה-פערראט

ווינען, 2 (ספ.. טעל.)

פאר׳ן מיליטער־געריכט האט זיך היינט אנגע־ הויבען דער פראצעס געגען ד״ר רינטעלען, געוו. עסטרייכישער אמבאסאדאר, וועלכער האט געזאלט געשטעלט ווערען מצד די נאציאנאל־סאציאליסטען בראש פון דער רעגירונג נאך דער ערמארדונג פון דאלפוס׳ן. רינטעלען ווערט בעשולדיגט אין מלוכה־פערראט.

אין ארעסט האט רינטעלען געוואלט בעגעהן זעלבסטמארד און איז ביז היינט קראנק.

נאכ׳ן עפענען די זיצונג האלט דער פראקוראר א גרויסע רעדע אין וועלכער ער ווייזט אן, אז רינ־ טעלען איז געשטאנען אין פערבינדונג מיט די ארויספיהרער פון אטענטאט אויף דאלפוס׳ן און מיט די נאצים, וועלכע האבען געוואלט איבערנעהמען די מאכט אין עסטרייך.

די פערהאנדלונגען זענען אפגעשטעלט בעגאר ביז מאנטאג.

„נישטא קיין אנטיסעמיטיזם אין עסטרייך"

פערזיכערט דער עסטרייכישער בונדעס-קאנצלער. ווי געוועהנליך...

לאנדאן (יט״א) דער עסטרייכישער בונדעס־ קאנצלער דר. שושניג האט איבערגעגעבען דער יו־ דישער טעלעגראפען־אגענטור א לאנגע ערקלערונג וועגן דער לאגע פון יודען אין עסטרייך.

דר. שושניג לייקענט קאטעגאריש, אז די רעגי־ רונג זאל פיהרען וועלכע עס איז אנטיסעמיטישע פאליטיק. אלע מאסנאהמען, וואס זענען אנגענומען געווארען אין עסטרייך, האבען נישט קיין שום שייכות מיט רעליגיע, נאר שטאמען אויסשליסליך פון פאליטישע אדער ווירטשאפטליכע מאטיווען. די מאסמיטלען פון דער ווינער שטאט־אדמיניסטראציע צו בעזייטיגען די סאציאליסטען איז געווען א בער־ רעכטיגטע. די דאזיגע אקציע האט אבער גארנישט געהאט געמיינזאמעס מיט וועלכע עס איז רעליגיעזע טעמים. דר. שושניג פערזיכערט, אז אין פאלען פון אונבערעכטיגטע דעמיסיעס ווערען זיי צוריקגעצויגען.

דר. שושניג לייקענט, אז די רעגירונג זאל האבען בדעה ארויסצוטרייבען פון עסטרייך די מזרח־יודען.

וואס שייך די אנגריפען געגען יודען, זאגט דר. שושניג, אז די יודען האבען זייערע אייגענע פרע־ סע און זענען ביכולת צו ענטפערן אויף די אנגרי־ פען. יודען האבען דאס רעכט אפצוהאלטען עפענט־ ליכע פערזאמלונגען, אויף וועלכע זיי קענען ענט־ פערן זייערע בעשולדיגער. די רעגירונג קען נישט זיין פארטייאיש. געוועגליך האנדעלט די רעגירונג שטרענג און קאנפיסקירט צייטונגען, ווען די אנטי־ סעמיטישע אנגריפען טרעטען איבער די ערלויבטע גרעניצען.

Wszystkim, którzy okazali nam tyle życzliwości oraz oddali ostatnią posługę Drogim nam Zwłokom

B. P.

Hermana Freudenberga

składa najserdeczniejsze podziękowanie

RODZINA

538

היטלער קאנצענטרירט די מאכט

היטלער, שאכט און געהרינג וועלען רעגירען מיט דייטשלאנד

מינכען, 2 מערץ (ספ. טעל.)

די שווייצארישע צייטונג „באזעלער נאכריכטען" איז מודיע, אז דער לייטער פון דער היטלעריסטישער פארטיי, רודאלף העס, האט אויף א צוזאמענפאהר פון די פאליטישע פארטיי־אנפיהרער אין בערלין דערקלערט, אז פריהלינג הײ־יאהר וועט דורכגעפיהרט ווערען א נייער רעפארם פון דער דייטשער רעגירונג. די רעפארם וועט זיין לויט'ן איטאליענישען מוסטער.

קאנצלער היטלער וועט דאן איבערנעמען די אנפיהרונג פון אלע פאליטישע מיניסטעריומס און פון פראפאגאנדע מיניסטעריום, שאכט וועט איבערנעמען די אנפיהרונג פון אלע ווירטשאפטליכע מיניסטעריומס און פון פינאנץ־מיניסטעריום, גערינג — די מיניסטעריומס פון דער רייכסוועהר, לופט־פליהעריי און קאמוניקאציע.

מאקדאנאלד לאדענט איין לאיד דזשארזש

אנטיילצונעהמען אין דער ארבייט פון דער ענגלישער רעגירונג

לאנדאן, 2 (ספ. טעל.)

די הויפט־געשעהעניש פון טאג איז די איינלאדונג, וועלכע דער פרעמיער מאקדאנאלד האט ארויסגעשיקט צו לאיד דזשארזש מיט דער ביטע, אז ער זאל פארשטעלען דער רעגירונג די פרטים פון גרויסען ווירטשאפטליכען פראגראם צו בעקעמפען די ארבייטסלאזיגקייט און אויפלעבען דאס ווירטשאפטליכע לעבען.

דער פראגראם שטיצט זיך אויף בינוולט...פלענער.

מאקדאנאלד פערזיכערט, אז דער פראגראם וועט באלד אדורכגעטראכט ווערען.

לאיד זשארזש האט טעלעפאניש מיטגעטיילט, אז ער וועט געבען אנ'ענטפער סוף וואך.

ס'זענען אויך פערשטארקט געווארען די קלאנגען, אז לאיד דזשארזש זאל אריינטרעטען אין דער ענגלישער רעגירונג.

פרעמיער פראפ. קאזלאווסקי ביים מלוכה־פרעזידענט

ווארשא, 2 (טעלעפאניש)

דער פרעזעס פון מיניסטעררראט פראפ. קאזלאווסקי איז היינט צוריקגעקומען קיין ווארשא און איז אויפגענומען געווארען דורכ'ן מלוכה־פרעזידענט. בעת דער אודיענץ האט דער פרעמיער אינפארמירט דעם פרעזידענט וועגען די לויפענדע אר־בייטען פון דער רעגירונג.

שרעקליכער שטורם איז גדיניע

אונטערגעגאנגען א שיף מיט עטליכע מענשען

גדיניע, 2 (ספ. טעל.)

זייט היינט אינדערפריה בושעוועט אויפן ברעג א שרעקליכער שטורם, א ים־שיפעל „זובר" איז אונטערגעגאנגען, 4 מענשען זענען דערטרונקען געווארען. אויסערדעם זענען באשעדיגט געווארען עטליכע קלענערע אומגליקס־פאלען.

דער ענגלישער פונט פאלט

ווארשא, 2 (טעלעפאניש)

דער ענגלישער פונט איז ווייטער ארויס א טענדענץ פון פאלען. נעכטען האט מען אין ווארשא געצאהלט פאר א פונט נישט מעהר ווי 25 זל. מיט 25 גראשען.

געשטארבען די פרוי שרה שענירער

די גרינדעריז פון די „בית־יעקב־שולען"

קראקא, 2 (טעלעפאניש)

היינט איז אוועקגעגאנגען אין קראקא אין עלטער פון 52 יאהר געשטארבען די פרוי שרה שענירער, גרינדערין פון די בית־יעקב שולען, וועלכע האבען שוין איצט 60 טויזענט שילער. פרוי שרה שענירער איז אויך געווען די גרינדערין פון דער „בנות־אגודת ישראל" בעוועגונג, מיט וועלכע זי האט אנגעפיהרט ביז דער לעצטער צייט. די פערשטארבענע איז אויך געווען די גרינדערין און די דאצענטין פון בית־יעקב סעמינאר אין קראקא.

צו דער לויה וועלען קומען טויזענדער שילערינס וועלכע זי אליין האט שוין אויפגעצויגען. דער טויט פון דער אנגעזעהענער טוערין האט ארויסגערופען א גרויסען טרויער אין די ארטאדאקסישע קרייזען.

נעכטען אוועקנד איז פארגעקומען א זיצונג פון ועד־הנהגה פון דער לאדזער „אגודה". ביים סוף פון דער זיצונג איז אנגעקומען די טרויעריגע בשורה וועגען טויט פון דער פרוי שרה שענירער, פרנס פרידענזאן האט מספיד געווען די פערשטארבענע און ס'איז בעשלאסען געווארען צו דעלעגירען צו דער לויה דעם פיהרער פון דער בנות אגודת ישראל־בעוועגונג אין לאדז פרנס גרשון אליעזר פרידענזאן.

ל. גאלדבערג

„צינעל־גאס 4, טעל. 148-02.

„BAR HANDLOWY"

בעקאנטמאכונג. בעכטער איז ערעפענט געווארען

כשר'ער

דער פריש־רעמאנטירטער ערשקלאסיג איינגעארדענטער

די קיך געפינט זיך אונטער דער פיהרונג פון דעם גוט־בעקאנטען אין לאדז ספעציאליסט

יעקב רייכמאן.

בעמערקונג: עס ווערען ארויסגעגעבען מילכיגע פריהשטיק, מיטאגען און די גוט־בעקאנטע אווענד־ברויטען צו קאנקורענץ־פרייזען. מיר עמפפעהלען זיך דער ג. קונדשאפט. מיט אכטונג „Bar Handlowy".

דעם חשובן פערוואלטונגס־מיטגליד

ראטמאן ח' הערש קאלסקי

ווינשען מיר א הערצליכן מזל־טוב צו דער חתונה פון זיין טאכטער

נאדזיא מיט ה' שמעון קעניגסבערג

דער ראט און פערוואלטונג

פון צענטר. יוד. האנדווערקער און קליינאינדוסטרי־פערבאנד אויף דער לאדזער וואיעוואדזטווע

פילסודסקיעגא 69.

029

אונזערע הערצליכסטע גליקווינשען דריקען מיר אויס אונזער ליבען חבר ראטמאן פון דער האנדווערקער־קאמער

הערמאן קאלסקי און פרוי

צוליב דער האכצייטספייער פון זייער טאכטער נאדזיא מיט ה' שימאן קעניגסבערג, דעם יונגען פאר א צופרידענעם, גליקליכען צוזאמענלעבען אין לאנד פון אונזערע אבות און אנ'ערפאלג־רייכע מיטווירקונג אין דעם אויפבוי פון אונזער נאציאנאלער היים אין א"י

לעאן קראקויער, הערש וויזענפעלד
יוסף פראנא, ארנאלד דירעקטאר
יצחק ראדאשיצקי, דוד וואלקאוויטש
יצחק קרייזמאן, מאיר פייכאווסקי
אלתר יאקובאוויטש, מאריץ לובאכינסקי
יוסף בענעדיק, דוד סטזשיגיעלסקי

638

אויפפאדערונג!

דערמיט פאדערן מיר אויף דעם לאקאטאר עלי געלבארט, וואלבארסקא 19 אזוי ווי מיר האבען אויף איהם אנ'עקסמיסיע אויסצופיהרען דעם 15־טען מערץ ד. י. ווייל ער איז שולדיג 495 זל. מיר זענען בערייט איהם צו געבען נאך 300 זל. דאס ער זאל זיך ארויסציהען פאר'ן אויבענדערמאנטען טערמין. אימפאלס נישט, נעהמען מיר פון זיך ארא די פעראנטווארטליכקייט.

אבא פוקס און פערל שלאמאוויטש. 6542

Z intencji zaręczyn naszego kolegi

JULKA HOLCMANA

z p. ZOŚKĄ HAMPLÓWNĄ

życzą wiele szczęścia i różowej przyszłości. Koledzy

Felek Kujawski
Salek Zylberberg
Julek Dunkielman
Abram Poliwoda

6529

ביי דער לאדזער אפטיילונג פון דער

פויליש־פאלעסטינער האנדעלס־קאמער

פיעטריקאווער 113 איז ערעפענט א לייען־זאל

פון אלע פאלעסטינער צייטונגען אין ענגליש און העברעאיש, ווי אויך אינ־ און אויסלענדישע צייטונגען. טעטיג פון 10 פריה ביז 10 אווענד.

419

שוין דערשינען

„דאס ווירטשאפטליכע לעבען"

צייטשריפט פאר עקאנאמיש־סטאטיסטישע פראגען פון דעם יודישען לעבען אין פוילען.

אינהאלט פון נומער 8/9:

1. לעאן רינגעלבלום — די וואהלען צו די שטאט־ראטען א.ן פוילען אין יאהר 1934. 2. י. באינשטיין — די סטרוקטור און ירידה פון דער חזיר־האר־אינדוסטריע אין פוילען. 3. י. זאם — די ירידה אין פלייש־האנדעל אין פאלעשיע. 4. מ. בירנבאום — זעלבסטמארדען ביי יודען אין ווארשא, אין די יאהרען 1927 — 1932.

דער נומער ענטהאלט אויך סטאטיסטישע מאטעריאלען וועגען דעם אנטייל פון יודען אין דער גומי־שיך־אינדוסטריע אין פוילען ווי אויך וועגען דער לאגע פון די יודישע מעטאל־ארבייטער אין ווארשא. צום סוף קומט אן עקאנאמיש־סטאטיסטישע כראניק, צוזאמענגעשטעלט לויט די בעריכטען פון די קארעספאנדענטען פון עקאנאמיש־סטאטיסטישע ביורא ביים „עקאבע". — סוף בעשטעלונגען זיך ווענדען: „דאס ווירטשאפטליכע לעבען", ווארשא, שקאלנע 4, וו. 8. טעלעפאן 699-81 — קאנטא פ. ק. א. 28-476.

צוליב'ן קריזיס!

ביליג און גוט! ● רעעל און פינקטליך!

די בעוואוסטע יודישע כעמישע וועשעריי און פארבעריי

„עריקא"

מליבארסקא 2, (ביים רוג בושעושינער)

וואשט כעמיש, פארבט און פוצט אהן שעדליכע מיטלען צו קאנקורענץ־פרייזען

אלערליי דאמען־ און מענער־גארדעראבען, אנצוגען, קליידער, מאנטלען, פוטער, ציהט גארדינען אויף רעהמען, פאסאנירט קאפעלושען ווי אויך שטייפע און ווייכע וועש.

ביליגער ווי איבעראל! פון 4 זל. אנ'אנצוג, פון 1,50 זל. א קלייד, פון 75 גר. א סוועטער, פון 1.75 פאסאנירען א קאפעלוש, 50 גר. אנ'אויבערהעמד, 15 גר. א קראגען.

הילפס־פעראיין פאר אונבעמיטעלטע קראנקע

„מחזיקי־חולים"

לאדז, דאווּבארטשיקאוו (יוליושא) 28 טעל. 152-65

עפענטליכע איינלאדונג.

ג. ה. מיטגלידער און סימפאטיקער

צוליב דעם איבערציהען דעם פעראיין „מחזיקי־חולים" און אמבולאטאריום אין אייגענעם לאקאל דאווּבארטשיקאוו (יוליושא) 28, האבען מיר דעם כבוד אייך איינצולאדען צו דער

פייערליכער ערעפנונג

וואס קומט פאר היינט, דעם 3 מערץ, 5 א זייגער אווענד.

די פערוואלטונג. 049

עס נעהמען אנטייל: 1) א בעוואוסטער חזן מיט א כאר 2) ארקעסטער אונטער דער אנפיהרונג פון ה' פיעטרושקי.

די 1־טע און ביליגסטע קוועלע פון

רעשטען

אויף פאלטענס און אנציגער

פון די בעסטע ביליצער און טאמאשאווער סחורות, די מאדערנסטע מוסטערן, אין א גרויסען אויסוואהל. בעקומט מען נאר ביי

R. Szczęśliwy

לאדז, 5 נאוואמיעסקא 5

טעל. 156-09

נערענסט. פראנט 2 שטאק.

היינט, זונטאג, כ"ח אדר ראשון, 9 א זייגער פריה קומט פאר א הזכרה אין דער שוהל פון „בית ישראל" נארוטאוויטשא 43 צו דער 3־טער יאהרצייט פון דעם יונג־פערשטארבענעם

הב' זלמן ז"ל עלעכנאוויטש בן ר' ישעי' נ"י

די אויך 11 פריה אויפ'ן בית החיים, אויף וועלכער עס ווערט געבעטען די פערוואלטונג פון „לינת אורחים", די פאמיליע און בעקאנטע פינקטליך צו ערשיינען.

5608 די פערוואלטונג פון „לינת אורחים".

DR. MED. H.

Różaner

ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און סעקסועלע קראנק.

NARUTOWICZA 9,

tel. 128-98.

נעמט אן פון 9—1 פארמ. און פון 5—9.

אויגען־קליניק

מיט שטענדיגע בעטען פון

Dr. B. Donchin

פיעטריקאווער 90, טעלעפ. 221-72

נעהמט אן שטענדיגע אויגען־קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולאטארישעס פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אווענד.

Dr. med.

Leon Familier

אינערליכע און קינדער־קראנקהייטען

6. שערפּיעז 37 (בענעדיקטא

נעהמט אן פון 5—7 נאכמ.

Dr.

Wajnberg

ספעצ. פון לונגען־ און הארץ־קראנקהייטען

וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145

טעל. 126-02.

נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—5, 8—9 אוו.

פאר גאלד,

בריליאנטן

און לאמבארד־קוויטעם

צאהלט די העכסטע פרייזען

איזידאר פיאלקא

פיעטריקאווער 7.

תפיסה־שטראף פאר בעציהונגען מיט יודען

געזעץ־פראיעקט פערעפענטליכט אין מאסגעבענדסטן דייטשן רעכטס־בלאט

נייער ווילדער אויסוואוקס פון ראסען־שגעון

בערלין, (יט"א) אין מאסגעבענדען אר־גאן פון נאציאנאל־סאציאליסטישען יוריסטען־באנד „דייטשע רעכט", זענען פערעפענטליכט גע־ווארען פארשלאגען פון ד"ר פריץ הארטמאן וועגען א געזעץ צו האלטען ריין דאס דייטשע בלוט".

די רעדאקציע פון דער צייטשריפט בע־מערקט פון זיך, אז גישט מיט אלע פרטים פון ד"ר הארטמאנס פארשלאגען איז זי מסכים.

דער פראיעקט־געבער פאדערט צוו. אנד. דעם חתונה־פערבאט צווישען פערזאנען פון ארי־שער און נישט ארישער אפשטאמונג. דערביי דארף פעסטגעשטעלט ווערען די ריין ארישע אפ־שטאמונג ביזן יאהר 1000. עס זאל אויך פער־באטען ווערען חתונה צו האבען מיט א פרוי פון ארישער אפשטאמונג, אויב זי האט געהאט א קינד פון נישט ארישער אפשטאמונג. געשלעכטליכע בע־ציהונגען מיט א פערזאן, וואס איהר נישט ארישע אפשטאמונג איז דעם צווייטען צד בעקאנט, זאלן בעשטראפט ווערען מיט תפיסה. דער שטראף איז פערלינגט דערביי דער אנגעהעריגער צום דייטשען פאלק. פאר אזא סאט זאל מען אויך פערלירען די בירגערליכע עהרען רעכט און געשטעמפעלט ווערען דורך דער פערעפענטליכונג פון אורטייל אין דער פרעסע.

דעם נישט ארישען צד קומט א שטראף בלויז אין דעם פאל, אויב ער האט פערשוויגען פארן פארטנער זיין נישט ארישע אפשטאמונג.

דער געזעץ פראיעקט פון דר. הארטמאן בע־האנדעלט ווייטער די בעשטימונגען וועגען „איינ־האלטען מיט אנגעהעריגע פון פרעמדע ראסען אזא פערזענליכען פערקעהר, וואס זאל ענטשפרעכען דער ווירדע פון דייטשען פאלקסטום. לויט דעם פראיעקט דארף בעשטראפט ווערען יעדער ארי־ער, וועלכער פערקעהרט פערזענליך, עפענטליך אדער נישט עפענטליך, מיט א נישט אריער אויף אן אופן, וואס „בעליידיגט די פעלקישע עמפפינדליכקייט". אין בעזונדערס שווערע פאלען דארף ער אויך פערלירען די בירגערליכע עהרען רעכט, דר. הארטמאן בעטאנט דערביי, אז מען דארף נישט מורא האבען פאר דעם ווילקיר פון ריכטערס אב־שאצונג, ווייל פאר א נאציאנאל סאציאליסט איז נישטא קיין שום צווייפעל, וואו עס ליגט די גרעניץ".

דער געזעץ פראיעקט איז, נאטירליך, אנגע־פיקעוועט מיט די גוט בעקאנטע ארגומענטען און בעגריפען פון דער ראסען לעהרע, וועגען „אב־שטאמונגס ווירדע", „פעלקישע לעבענס געזעצען", „בלוט ריינהייט", „ראסען אייגענארט" וכדומה.

נעכטיגע זיצונג פון סענאט

ווארשא, 2 (טעלעפאניש)

היינט איז פארגעקומען א זיצונג פון סענאט, אהן שום דיסקוסיע איז אנגענומען געווארען דער געזעץ־פראיעקט וועגען פאבאר אויפ'ן קומענדיגען יאהר.

דאן זענען ראטיפיצירט געווארען א גאנצע רייה אפמאכען. דאן זענען ווייטער בעטראכט גע־ווארען די ווייטערדיגע אפטיילונגען פון בודזשעט.

טערקיי קוקט זיך אויפמערקזאם צו צו דער איטאליענישער מאביליזאציע

סאלאניקי, 2 (ספ. טעל.)

אין צוזאמענהאנג מיט דער אינטערנאציא־נאלער לאגע און דער טיילווייזער מאביליזאציע פון איטאליען האט די טערקישע רעגירונג בעשלאסען צו שאפען א ספעציעלען קאמיטעט פון נאציא־נאלען שוץ, דער קאמיטעט דארף אויספארשען די לעצטע אינטערנאציאנאלע פאליטישע געשעהענישען און ארויסגעבען די ענטשפרעכענדע פעראָרדנונגען פון מיליטערישער נאטור.

נאצים פראטעסטירען געגען אויפלעזען זייערע אפטיילונגען אין דער שווייץ

גענף, 2 (יט"א טעלעגראפיש)

דאס העכסטע געריכט האט אפגעווארפען די אנ־קלאגע פון די שווייצארישע נאצים, וועלכע האבען פראטעסטירט געגען דעם, וואס דער ציריכער קאנ־טאן האט אויפגעלעזט די ארטיגע שטורם־אפטיי־לונגען.

פערביטען דעם טויט־שטראף איבער א סאציאליסטישען דעפוטאט

אויף אייביגע טורמע

מאדריד, 2 (ספ. טעל.)

דער שפאנישער פרעמיער לערו האט דער־קלערט פאר פרעסע־פארשטעהער, אז דער מיניס־טארען־ראט האט גענומען אין אכט דעם פארשלאג פון העכסטען טריבונאל צו בעגנעדיגען דעם צום טויט פערמשפטען סאצ. דעפוטאט טעאדאמירא מע־נבענדעס. דער מיניסטארען־ראט האט דעם טויט־אורטייל פערביטען אויף אייביגע תפיסה.

מענענדעס ליגט מיט צובראכענע אברים אין טורמע־שפיטאל.

די לאנדעס־קאנפערענץ פון דער יודענשטאטס־פארטיי אין פוילען

חול־המועד־פסח

ווארשע (יט"א) אויף דער לעצטער זיצונג פון דער וועלט־עקזעקוטיווע פון דער יודענשטאטס פאר־טיי אין תל־אביב איז אקצעפטירט געווארען די צייט פון דער לאנדעס־קאנפערענץ פון דער יודענשטאטס־פארטיי אין פוילען אויף דעם צווייטען און דריטען טאג חול המועד פסח, ד. ה. דעם 21. און 22 אפריל.

מצד דער וועלט־עקזעקוטיווע בעטייליגען זיך אין דער קאנפערענץ מאיר גראסמאן און אינזש. ראבערט שטריקער.

געשטארבען שקלאווסקי

דער יודיש־רוסישער פובליציסט

לאנדאן, 2 (יט"א טעלעגראפיש)

אין עלטער פון 70 יאהר איז געשטארבען דער בעקאנטער יודיש־רוסישער פובליציסט שקלאווסקי.

די גריפע בעדראהט דיין געזונט!

די קליינע טאבלעטקע טאגאל געברויכט מען ביי א גריפע. אז מען נעמט טאגאל צו 3 טאבלעטקעס 3—4 מאל טעגליך דערפיהלט מען א פערלייכטערונג און א צוראבפאלען פון דער היץ. אלזא בעת ווען דערפיהלען דעם ערשטען פיבער, זאלסטו נישט אפלעגען קיין איין מינוט, נאר תיכף איינגעמען טאגאל. אריגינעלע טאבלעטקעס טאגאל בעקומט מען אין דער נאהנטסטער אפטייק.

„קרן־היסוד" לאדז ◆ זאל פילהארמאניע נארוטאוויטשא 20

דאנערשטאג, ב' אדר ב' 7/3, 8.30 אווענד קומט פאר א גרויסע

ארץ־ישראל־אקאדעמיע

מיט דער בעטייליגונג פון

וו. לאצקי־בערטאלדי און ד"ר א. ש. יורים

דעלעגירט פון קרן־היסוד־דירעקטאריום אין ירושלים. 529

בילעטען פון 30 גר. ביז 2 זל. שוין צו בעקומען אין ציוניסטישען ביורא, שרודמיעסקא 29.

מאניפעסט פון ציוניסטישער עקזעקוטיווע צום 19־טען ציוניסטישען קאנגרעס

לאנדאן (יט"א) דער פולער טעקסט פון מא־ניפעסט פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע, וועגען וועלכען יט"א האט שון בקיצור מיטגעטיילט, לויטעט ווי פאלגט:

דער 19־טער ציוניסטישער קאנגרעס דערנעהנ־טערט זיך. אין דעם פעריאד, וואס איז אריבער זייט דעם 18־טען קאנגרעס אין פראג, האט אונזער בעווע־גונג געמאכט ווייטערע וויכטיגע שריט אויפ'ן וועג צו פערווירקליכען אונזער אידעאל.

אונטערן דרוק פון דער אלץ וואקסענדער טרא־גישקייט פון דער יודישער לאגע אין פיל לענדער און צוגעצויגען דורך דער שטייגענדער אויפנאמס־פעהיגקייט פון לאנד, האט די יודישע איינוואנדע־רונג קיין א"י, טראץ אלע קינסטליכע בעגרעניצונ־גען, דערגרייכט א ביז־איצט אונערווארטעטען פער־נעם, בעת די מעגליכקייטען פון דער שטייגערונג פון דער עליה זענען נאך אלץ אונבעגרענעצטע.

אין בעוואוסטזיין פון יודענטום, גלייך ווי אין בעוואוסטזיין פון דער גאנצער ציוויליזירטער וועלט, איז דער אויפבוי פון א"י געווארען די צענטראלע אויפגאבע פון אונזער היינטיגען יודישען דור.

דער ארבייטס־פעריאד, וואס וועט זיך אין קור־צען שליסען, קען זיך אויך ארויסווייזען מיט א בע־דייטענדער פארשריט אין אלע אנדערע ענטשיידענ־דע געביטען פון אונזער אויפבוי־ארבייט. די הכנ־סות פון די נאציאנאלע פאנדען זענען בעדייטענד געשטיגען אין מעהרערע לענדער, טראץ דעם פער־שארפטען עקאנאמישען קריזיס און די פרובען פון שטערונגען מצד אונפעראנטווארטליכע עלעמענטען.

די פינאנציעלע פערפליכטונגען פון דער יודי־שער אגענץ און פון קרן־היסוד זענען, א דאנק דער ראציאנעלער פינאנץ־פאליטיק, בעדייטענד פערקלע־נערט געווארען. ס'איז ערהאלטען געווארען די ערש־טע, גרויסע אויסערליכע הלואה פון 500.000 פונט, וואס עס האט ערלויבט צו רעגולירען אונזער חובות בעדינונג, די ענדגילטיגע קאנסאלידירונג פון אונ־זערע לאנדווירטשאפטליכע זידלונגען און די בעניי־אונג פון נאציאנאלער קאלאניזאציע־ארבייט דורך קאלאניסטען, וועלכע ארבייטען זעלבסטשטענדיג. דורך אפקויפען די הולה־קאנצעסיע איז דער־גרייכט געווארען א נייע שליסעל־פאזיציע, וועלכע פערשטארקט די ברייטע אויסזיכטען פון יודישען פאלק אויף לאנדווירטשאפטליכע ארבייט.

דער דעפארטאמענט פון קאלאניזאציע פון דייט־שע יודען, וואס איז געשאפען געווארען דורך דעם 18־טען ציוניסטישען קאנגרעס אין פולען הסכם מיט דער עקזעקוטיווע, שאפט א וויכטיגען צושטייער ביים איינגלידערן דעם נייעם און ווערטפולען מענ־שען־מאטעריאל און בעזונדערס די דייטש־יודישע יוגענד אין דער אלגעמיינער סטרוקטור פון א"י.

אין גרעדולדיגער און שווערער ארבייט, שעפענ־דיג פחות פון דער טיפער היסטארישער פערבינדונג פון יודישען פאלק מיט א"י און פון וואוקס פון אונזערע ווירטשאפטליכע און קאלאניזאטארישע דערגרייכונגען, איז אונז געלונגען צו ברענגען צו אנ'אלגעמיינער פערבעסערונג פון דער פאליטישער לאגע און ווייניגסטענס אפצולעגען קאנסטיטוציא־נעלע ענדערונגען, וועלכע זענען לויט אונזער מיי־נונג, געווען בערעכענט צו שעדיגען דעם פאליטישען סטאטוס פון יודישען פאלק אין א"י.

פערברייטערן דעם נאציאנאלען באדען־אייגענ־טום, שטארקען די נאציאנאלע פאנדען, דעם קרן־קימת און קרן־היסוד, פערברייטערן דעם זידלונגס־ווערק, אויפלעבען פון דאסניי די נאציאנאלע אונ־טערנעמערישקייט, פלעגען פריוואטע אונטערנעמע־רישקייט און איהר צופאסונג צו דער אינטערעסען־ספערע פון נאציאנאלען ווידער־אויפבוי, שיצען יו־דישע ארבייט און מענשליכע ארבייטס־בעדינגונגען אין שטאט און דארף, פערברייטערן און אינטענזי־פיצירען דעם פיאנערישען אידעאליזם צווישען גאנ־צען פאלק, בעזונדערס אין די קרייזען פון אונזער יוגענד.

די פרובען צו איינינגען די בעוועגונג און צו שטארקען די ארגאניזאציע געגען דעסטרוקטיווע טענדענצען זענען נאך דערוויילע אין דער אנהויב־פאזע. דער קאמף פאר דער קאנסאלידאציע פון דער ארגאניזאציע און איהר שוץ געגען סעפארא־טיזם אין אויסערליכע פאליטישע אנגעלעגענהייטען און געגען דער אינערליכער אונטערגראבונג פון די ארגאניזאציע־יסודות מוז פארטגעזעצט ווערען מיט דער אויסערסטער ענערגיע.

די ציוניסטישע ארגאניזאציע, וועלכע איז גע־שאפען געווארען דורך הערצל'ן אלס דער אינס־טרומענט פון נייעם בנין און פון דער פאליטישער זעלבסט־בעשטימונג פון יודישען פאלק, מוז גע־שיצט ווערען מיט דער שטארקסטער ענערגיע און ענטשלאסענקייט דורך אלע פעראנטווארטליכע ציוניסטען געגען יעדען אנגריף אויף איהר קיום, איהר סובערעניטעט, איהר רעכט און איהר דעמא־קראטישען כאראקטער.

אין אט דעם גייסט מוזען זיך צוגרייטען צום 19־טען ציוניסטישען קאנגרעס די ציוניסטען פון אלע לענדער, אהן אונטערשיד פון טענדענץ און אנ־שויאונגען. די מאסען דארפען זיך בעטייליגען אין קאנגרעס אין א פערנעהם, וואס זאל איבערשטייגען אלע פריהערדיגע רעקארדען. ציוניזם איז די זאך פון גאנצען פאלק. דער שקל מוז קומען אין די הענט פון הונדערטער טויזענדער, ניין — מיליאנען יודי־שע מענער און פרויען. אבער די פערשפרייטונג פון שקל טאר נישט אראפגעדריקט ווערען צו א בלויזער זאמלונג פון קליינע ביישטייערונגען אדער צו א מיטעל פון בלויזען פערזיכערן זיך שטימען.

דער שקל איז דער סימן, דורך וועלכען עס ווערט דאקומענטירט דאס אנערקענען די ציוניסטישע אי־דעע און די אקצעפטירונג פון אלע פליכטען, וועלכע זענען פערבונדען מיט דער צוגעהעריגקייט צו דער ציוניסטישער ארגאניזאציע. די שקל־קאמפאניע מוז ווערען אין ברייטען מאסשטאב א מאביליזאציע פון דער יודישער עפענטליכער מיינונג פאר ציוניסטי־שער טעטיגקייט. די רעקרוטירונג פון נייע שקל־צאה־לער מוז געפיהרט ווערען אונטער דער לאזונג פון פערשטארקטער אחריות פאר דער ערציהונג און בסדר'דיגער צוציהונג פון די נייע מאסען צו דער ציוניסטישער אידעע און ציוניסטישער ארגאניזא־ציע. בלויז אויף דעם וועג קען די שקל־קאמפאניע און דער קומענדער קאנגרעס ווערען א גרויסע ווי־לענס־דעמאנסטראציע פון יודישען פאלק.

גרייט זיך צום 19־טען ציוניסטישען קאנגרעס! קויפט און פערשפרייט דעם שקל!

ווער האט געוואונען די 40,000 דאל.

פרייטאג איז פארגעקומען די ציהונג פון דער דאלארובקע. עס זענען ארויס פאלגענדיגע געווינ־סען: דער נומער 246336 האט געוואונען די 40 טויזענד דאלאר.

8,000 דאל. — 920902.

צו 3,000 דאל. — 878931 228314 692160.

צו 1,000 דאל. — 1357308 1330488 1490783 787007 337047.

צו 500 דאל. — 755525 732442 629372 716818 331341 825405 269834 1462205 810038 1497509 621121 29560 444977 406171 595357 714878 311003 649120 946742 359834 150244 509417 626808 1134580 694645 397118 1498747 664397 392412 643174 722678 702407 1262769 1229437 1124886 456581 1277176 1165498 1435470 372215 895043 816422 470402 474135 510437 1390340 1492257 26194 1242280 85613 346200 648195 439925 69532 737133 53861 687415 49798 520073 849648 1174048 1308170 866574 108658 1205578 335158 1179014 545230 312521 624054 190395 990825 658289 953591 43841 648157 754793 329438 717787 357814 1011324 1219956 630481 1469511 702876 414060 797864 1448334 52165.

די געווינסען פון דער דאלארובקע ווערען אויסגעצאלט נישט לויט דעם איצטיגען דאלאר־קורס, נאר לויט קורס פון גאלד־דאלאר — 8,19.

סאאר-געביט איבערגעגאנגען צו דייטשלאנד

די פעלקער-ליגע-קאמיסיע האט פערענדיגט איהר מיסיע

בערלין, 2 (ספּ. טעל.)

דער פאָרזיצער פון דרייער קאָמיטעט פון דער פעלקער ליגע באראָן אלאָיזי האט היינט אי בערגעגעבען אין סאארבריקען די מאכט דעם פאָרשטעהער פון דער דייטשער רעגירונג אינערן מיניסטער פריק.

די שטאָט סאארבריקען ווי דאָס גאנצע סאאר געביט האָט היינט געהאט א פייערליכען אויסזען.

א פערטעל אויף עלף אין דער פריה האט מען פאַרן רעגירונגס בנין אין סאארבריקען ארויס געהאָנגען די דייטשע מלוכה פענער; דערביי האט מיניסטער פריק געהאלטען א רעדע.

אין דער זעלבער מינוט האָט מען אין גאנץ דייטשלאנד אָרויסגעהאָנגען די מלוכה פעהנער. נאָכדעם איז געווען א מינוט שטילשווייגען און גלייך נאָכדעם האָבען אין גאנץ דייטשלאנד אָנגע הויבען פייפען די פאבריקס סירענעס און קלינגען די קירכען גלאָקען.

סאארבריקען, 2 (ספּ. טעל.)

האוואס איז מודיע: במשך פון דער נאכט זענען קיין סאאר בריקען אָנגעקומען א סך צוגען פון דייטשלאנד.

2 ביינאַכט האָבען אָפּטיילונגען פון ס. א. און ס. ס: (שטורמיסטען) בעזעצט די גאַנצע שטאָט. פון 8 פריה האָבען דורך די גאסען כסדר אָדורכ מאַרשירט אָפּטיילונגען מונדירטע שטורמיסטען און געזונגען נאַציאָנאַלע לידער און צוגעקלאַפּט מיט פייקלען.

ביי דער געלעגענהייט האָבען געהאַלטען רעדעס הימלער און געבעלס.

ווין, 2 (יט״א טעלעגראפיש)

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, וואָס סאַאר איז איבערגעגאנגען צו דייטשלאַנד, האָבען די ווינער נאַצישע סטודענטען איינגעאָרדענט א דעמאָנ סטראַציע איבער די ווינער גאַסען; פּאָליציי האָט אַרעסטירט 200 נאַציס.

„טיימס" וועגען דער לאגע אין א״י

לאָנדאָן, (יט״א) אין א לענגערער קאָ-רעספּאָנדענץ פון ירושלים בעהאַנדעלט „טיימס" די לאגע אין א״י.

דער „טיימס"-קאָרעספּאָנדענט ערקלערט, אז עס איז נישט קיין צווייפעל, דאָס יודישע אימי גראַנטען קומען קיין א״י אין א שנעלערן טעמפּאָ, ווי דאָס איז עקאָנאָמיש בערעכטיגט און זענען גורם אנ׳איבערבעפעלקערונג פון די שטעדט, די באָדען שפּעקולאַציע בושעוועט ווייטער אויף דעם ווילדעסטען אופן, אַרויסרופענדיג אנ׳ערנסטע בע אונרוהיגונג צווישען די פעראַנטוואָרטליכע ציו ניסטען.

עס איז בעמערקענסווערט — שרייבט דער „טיימס" קאָרעספּאָנדענט — אז אין דער לעצטער צייט האָט נאָכגעלאָזען די שאַרפקייט פון די אָנ קלאָגען וועגען בעגרענצונגען אין געביט פון דער אימיגראַציע.

דער קאָרעספּאָנדענט וואָרענט, אז די אויפ געשרויפטע פרייזען זענען עלול צו ווערען א שווע רע קללה פאַר דער ווייטערער ענטוויקלונג פון לאַנד:

אין די רעגירונגס קרייזען ערוואַרט מען נאָך נישט קיין עקאָנאָמישען צוריקשטויס מחמת דעם אַריינקומענדען קאַפּיטאַלען שטראָם. די דייטשע יודען סטאַביליזען זיך אין לאַנד און בעקומען אנ׳איינפלוס.

די פּאָליטישע פראַגען שטעהען ווייניגער אין פאָדערגרונד, אָבער קיין אויסזיכט אויף א לעזונג פון דעם יודיש אראַבישען פּראָבלעם איז נאָך דערווייל נישטאָ. אויב די יודען זענען צופרידען, זענען די אראָבער פול תרעומות, און אויב די אראָבער האָבען א לייכטער הערץ, איז א סימן, אז עפּעס איז געשעהען, פון וואָס די יודען זענען נישט צופרידען.

עפענען עבר-הירדן פאַר יודישער קאלאניזאציע פאָדערט לארד מעלטשעט

לאָנדאָן, 2 (יט״א טעלעגראַפיש)

דער „טיימס" האָט פערעפנטליכט א בריף פון לאָרד מעלטשעט, אין וועלכען ער פאָדערט, צו עפענען עבר-הירדן פאַר יודישער קאָלאָניזאַציע, ווייל אָהן עבר-הירדן וועט מען נישט קענען לעזען דעם ארץ-ישראל-פּראָבלעם.

ווייטערדיגע פראגען אין ענגלישען פּארלאמענט

וועגען פערשידענע ארץ-ישראל-ענינים

לאָנדאָן, 2 (יט״א טעלעגראַפיש)

אין פּאַרלאַמענט איז דעם קאָלאָניען-מיניסטער אָנגעפרעגט געוואָרען, צי א חוץ אחי-מאיר׳ן איז אויך ביי אַלע אנדערע צוגענומען געוואָרען די א״י-בירגערשאַפט. דער מיניסטער האָט געענטפערט, אז ער קען אויף דער פראַגע נישט ענטפערן, ווייל ער איז נישט אינפאָרמירט.

א חוץ דעם האָט מען נאָך דעם מיניסטער גע-שטעלט נאָך א רייה פראַגען וועגען פערשידענע ארץ-ישראל-ענינים.

דער יוד לעווי פון באגדאד

איז בעפרייט געווארען פון תפיסה

באַגדאַר, 2 (יט״א טעלעגראַפיש)

דער איראַקער יוד לעווי, וואָס איז בשעתו פער-משפּט געוואָרען אויף א יאָהר תפיסה פאַר אָפּדרו-קען אנ׳אַרטיקעל וועגען דער לאַגע פון יודען אין באַגדאַד, איז איצט בעפרייט געוואָרען פון תפיסה.

דאָס אַפּעלאַציע-געריכט האָט דעם אורטייל געענ-דערט אויף א קליינע געלד-שטראָף.

צוויי וויכטיגע בעשלוסען

אויף די פאריזער בעראטונגען

פּאַריז, 2 (ספּ. טעל.)

בעת דער לעצטער בעגעגעניש צווישען סיי מאָנען און לאַוואַלן זענען אָנגענומען געוואָרען פאָלגענדע צוויי וויכטיגע בעשלוסען:

1) ענגלאַנד האָט אָנערקענט צוגלייך מיט פראַנקרייך, אז סאָוויעט רוסלאַנד וועט בשום אופן נישט קענען אויסגעשלאָסען ווערען פון דער זי-כערהייטס אָרגאַניזאַציע אין אייראָפּע.

2) סיימאָן וועט נישט איבערנעהמען קיין שום פערפליכטונגען אין בערלין. ווייטער איז אָנערקענט געוואָרען די נויטיגקייט, אז סיימאָן זאָל פאָהרען קיין וואַרשע און מאָסקווע.

יעדער א״י-איינוואוינער, וואָס איז נישט קיין א״י-בירגער, איז אנ׳אויסלענדער

נאָוועלע צום א״י-בירגערשאַפטס-געזעץ

מען פערשטעהט נישט די כוונה פון דער נאָוועלע

ירושלים, (יט״א) אין היינטיגען נומער פון רעגירונגסבלאַט „אָפישיעל גאַזעט" איז ערשי-נען א נאָוועלע צום געזעץ וועגען א״י בירגער שאַפט פון יאָהר 1925. די נאָוועלע בעציהט זיך אויף דעם אַרטיקעל 59 פון בירגערשאַפט געזעץ און שטעלט פעסט, אז יעדער איינוואוינער פון א״י, וואָס איז נישט קיין א״י בירגער, ווערט בעטראַכט אַלס אויסלענדער („פרעמדער").

אין א צווייטען פונקט שטעלט די נאָוועלע גלייכצייטיג פעסט, אז לגבי אַלע איינוואוינער פון א״י ווערט אָנגעווענדעט דער גלייכהייטס פּרינציפּ אין דער יוריסדיקציע.

די נאָוועלע צום בירגערשאַפטס געזעץ האָט אַרויסגערופען אין אַלע קרייזען א קאָנסטערנאַציע. צוליב דער אונקלאָרקייט ווערען געמאַכט פערשי-דענע השערות איבער דעם זין און כוונה פון דער נאָוועלע.

פערפלייצונג אין שפאניען

מאַדריד, 2 (ספּ. טעל.)

דער געוואַלדיגער אויסגוס פון די טייכען האָט געבראַכט צו אנ׳איבעררייס פון דער באַהן-קאָמו-ניקאַציע צווישען מאַדריד און לאַ קאָראַנאַ. די פי-שער-שיפען האָבען נישט געקענט אַרויסשווימען אויפ׳ן ים.

אין דער פּראָווינץ לעאָן האָט די פערפלייצונג געמאַכט גרויסע שאָדענס. פיל הייזער זענען איינ-געפאַלען.

נעגערישע פליהער וויל העלפען אביסיניען

לאָנדאָן, 2 (ספּ. טעל.)

„דיילי עקספּרעס" מעלדעט, אז נעכטען איז גע-קומען פון אַמעריקאַ קיין לאָנדאָן דער נעגערישער פליהער פּולק. הובערט יוליאַן צוזאַמען מיט 15 אַנדערע נעגערישע פליהער, זיי האָבען ערקלערט, אז זיי זענען גרייט צו העלפען זייער אַביסינישען מלך, כדי צו ראַטעווען די לעצטע שוואַרצע אימפּעריע. די נעגער פליהען אָפּ קיין אדיס-אבעבאַ.

פּאלאקעוויטש רעזיגנירט פון זיין סיים-מאנדאט

וואַרשאַ, 2 (טעלעפאָניש)

דער וויצע-מאַרשאַלעק פּאָלאַקעוויטש, וועלכער איז אויסגעשלאָסען געוואָרען פון „בעבע" האָט אי בערגעגעבען דעם סיים-מאַרשאַלעק א בריף, אז ער רעזיגנירט פון זיין סיים-מאַנדאַט.

דער בערנער פּראצעס וועגען די „פּראטאקאלען פון די זקני ציון" אבגעלעגט ביז סוף אפּריל

זשענעווע, (יט״א) ווי יט״א דערוויסט זיך, וועט דער בערנער פּראָצעס וועגען די „פּראָ טאָקאָלען פון די זקני ציון" ווידער אויפגענומען ווערען נישט, ווי מען האָט זיך פריהער גערעכט, אין משך פון חודש מערץ, נאָר ערשט סוף אַפּריל. דער געריכטס פּרעזידענט האָט פעסטגעשטעלט די דאַטע פון 29 אַפּריל אַלס פּראָצעס טערמין; דאָס אָבלעגען די פערהאַנדלונג איז פעראורזאַכט געוואָ רען דורך דער גרויסער מענגע שריפטליכען מא טעריאַל, וואָס איז אַריינגעפלאָסען אין געריכט און וואָס פאָדערט נאָך א גענויע בעטראַכטונג.

ביי א שלעכטען מאגען, שלעכטער פערדייאונג

דאַרם-פערשטאָפּונג ווענדט מען אָן דאָס נאַטירליכע ביטער-וואַסער **Franciszka Józefa** פּרעגט דאָקטוירים. צו בעקומען אין אַלע אַפּטייקען און סקלאַד-אַפּטעטשנאָס.

Puder Bebe Szofmana איבער 35 יאָהר אין דיענסט פון קינד

א פּערטרעטער

מיט אנ׳ערשטקלאַסיגער איינגעפיהר-טער גרויסער קונדשאַפט אין פּויזען זוכט פאַר פאַמערען און פּויזען טעקס-סטיל-פערטרעטונגען א. א. וו.

אָפּערטען אונטער „100" אין אַנאָנסען-ביוראָ .S. Fuchs, לאָדז, פּיעטריקאָווער 50. 089

Dr. med.

P. KOTOK

אינערליכע קראַנקהייטען

ZEROMSKIEGO 44, telef. 114-25

נעהמט אָן פון 5 ביז 7 נאָכמיטאָג.

ווידער א געהיימער בריף פון ר׳ שימעלע

צו די תלמידים פון לובלינער ישיבה

וואס ר׳ שימעלע זשעלעכאווער לערנט די לובלינער תלמידים, ווי אזוי ער הייסט זיי „קעמפען"

„לובלינער-טאָגבלאַט" שרייבט:

דער שוין בעריהמטער „העלד" פון דער לובלי-נער ישיבה, ר׳ שימעלע זשעלעכאָווער, לאָזט זיך ווידער הערען. מיר האָבען בעקומען אנ׳אָבשריפט פון א געהיימען בריף, וואָס ר׳ שימעלע האָט איבער-געשיקט צו 15 תלמידים פון דער לובלינער ישיבה (זייערע נעמען זענען אויסגעמעקט אין דעם בריף)).

אין דאָזיגען בריף לערנט ר׳ שימעלע זיינע אָנהענגער און גיט זיי אָנווייזונגען ווי אזוי ווייטער פאָרטצוזעצען דעם „קאַמף".

דאָס ערשטע, וואָס זיי דאַרפען טון, איז אָנ-שרייבען א בריף, צוזאַמענגעשטעלט פון אונטערשריפטען פון 100 תלמידים און 3 עקזעמפּלאַרען איבערשיקען: צום באַראָנער רבין קיין קראָקאָ, צום לובלינער רבין ר׳ שלמה׳לע אייגער און צו איהם, ר׳ שימעלען אַליין.

דעם טעקסט פון דעם בריף שיקט ר׳ שימעלע צו א פערטיגען.

וואָס אַזוינס הייסט זיי ר׳ שימעלע שרייבען?

קודם-כל מוז דער בריף ענטהאַלטען א טיטול, אין וועלכען עס זאָל אויסגערעכענט ווערען ווער און וואָס אַזעלכעס עס איז ר׳ שימעלע, און היות ר׳ שימעלע איז דער גרעסטער עני אין פּוילען, הייסט ער מען זאָל וועגען איהם שרייבען בלויז אזוי:

ר׳ שמעון איז דער גרעסטער בעל-תורה, דער גרעסטער בעל-קבלה, דער אר״י הקדוש האָט נאָר יענער וועלט. ר׳ שימעלעס אויגען לייכטען ווי איהם איבערגעלאָזט אַלע סודות פון דער וועלט און די זון, ר׳ שימעלעס פּנים און ווי די לבנה, די תל-מידים זענען צו איהם צוגעבונדען ווי קינדער צו א טאַטען, ווי יודען צום רבונו של עולם, זיין שכל איז נישט צו בעשרייבען און נישט צו דערציילען, זיין חכמה איז ווי פון שלמה המלך, זיין חשיבות ביי יודען איז ווי משה רבינו, ער העלפט יודען מיט עצות און מיט טרייסט-ווערטער, אַלע סודות התורה זענען פאַר איהם ענטפּלעקט, און אַפילו נישטאָ איין עס וועט שוין נישט זיין אַזעלכעס ווי ר׳ שימעלע, אַלע די, וועלכע זענען געגען איהם זענען גראָבע יונגען, רשעים און זיי וועלען גע-שטראָפט ווערען אויף דער וועלט און אויף יענער וועלט.

דער טיטול, דער „לכבוד" פערנעמט אַנדער-האַלבען בויגען פּאַפּיר און געשריבען מיט אַלע דריי-דעלען און וואָרט-שפּילעריי פון תלמוד. דערנאָך קומט ערשט די צווייטע העלפט פון בריף, די תלמי-דים דאַרפען פערלאַנגען, אז מען זאָל אַלע פון דער ישיבה בעזייטיגען און נאָר איהם, ר׳ שימעלען בעשטימען פאַר׳ן פיהרער. אַנדערש וועלען די תלמידים נישט געבען קיינעם קיין מנוחה.

דערנאָך האָט ר׳ שימעלע פּונקט דאָס קאָפּי-ערדיגע. אַפילו יענע תלמידים, וועלכע האָבען לכתחלה זיך איינגעשטעלט פאַר איהם, האָבען זיך איצט אָפּגעטרייסלט,

סאאר געביט פעראייניגט מיט דייטשלאנד

נייע ווירטשאפטליכע און פאליטישע שוועריגקייטען

דעם 1־טען מערץ האט שוין דייטשלאנד אפיציעל איבערגענומען דאס סאאר־געביט, און דערמיט וואלט זיך געדוכט, איז אין אייראפא געווארן מיט איין פולווער פאס ווייניגער, וואס איז שטענדיג גרייט געווען אויפצורייסן. אין דער ווירקליכקייט אבער איז די לאגע אין יענעם טייל מערב־אייראפע שוין נאך דעם איבערנעמען דאס סאאר־געביט דורך דייטשלאנד אינגאנצן נישט אזא זיכערע און רוהיגע. אמת, דאס דריטע רייך האט פון וואס צו זיין צופרידען, שרייבט זיך דאך די היטלער־רעגירונג צו דעם נצחון בעת דעם פלעביסציט אויף איהר חשבון. אויך לאוואל האט אויסגעדריקט זיין צופרידענקייט מיט דער ערלעדיגונג פון דער דאזיגער פראגע, וואס האט ארויסגערופען אזוי פיל בייז בלוט. וואלט דאך שוין געקענט זיין גוט, שטעהט אבער איצט די פראגע פון די גרעניצען. עס איז נעמליך ליקווידירט געווארן די צאל־גרעניץ צווישען דער סאאר און דייטשלאנד און עס איז אויסגעוואקסען א צאל גרעניץ צווישען פראנקרייך און דעם סאאר־געביט. פון ווירטשאפטליכען שטאנדפונקט ענטשטעהען איצט נייע פראבלעמען, וואס קענען האבען שווערע פאלגען נישט נאר פאר די ווירטשאפטליכע, נאר אויך פאר פאליטישע בעציהונגען צווישען פראנקרייך און דייטשלאנד.

עס האנדעלט זיך וועגען דעם: דורך איינפיהרען די צאל־גרעניץ צווישען דעם סאאר־געביט און פראנקרייך איז צוריסען געווארן א ווירטשאפט־געביט, וואס האט אין משך פון 65 יאהר געבילדעט א איינהייטליכען ווירטשאפטליכען שטח. דאס איז דאס געביט פון דער סאאר און לאטרינגען. פון יאהר 1870 האט לאטרינגען געהערט צו דייטשלאנד. אין 1919 איז לאטרינגען איבערגעגאנגען צו פראנקרייך, אבער גלייכצייטיג איז די סאאר ווירטשאפטליך נישט אפגעריסען געווארן פון לאטרינגען. אין משך פון לאנגע יאהרען האט לאטרינגען צוזאמען מיט'ן סאאר־געביט איבערגעלעבט א גרויסע טעכנישע רעוואלוציע. די סאאר האט קויהלען, לאטארינגען האט אייזען. א דאנק דעם האט אין דער סאאר געקענט ענטשטעהן די מעטאלורגישע אינדוסטריע, וועלכע איז צוזאמען מיט די קויהלען־גרובען דער יסוד פון וואוילשטאנד אין סאאר־געביט. דאס דאזיגע געביט איז די אמ־מיסטען בעפעלקערטע טעריטאריע אין אייראפע. די איצטיגע לאנדווירטשאפט קען נישט ערנעהרען אזא גרויסע בעפעלקערונג, דעריבער זענען די ליפעראנטען פון די לעבענס־מיטעל געווען די לאטארינגישע פויערן.

נאך דער מלחמה האט זיך א סך געענדערט. די סאאר און לאטרינגען האבען ווייטער צוזאמען געבילדעט א ווירטשאפטליכע איינהייט אבער שוין אין די גרעניצען פון פראנקרייך, דער עקספארט פון קויהלען קיין פראנקרייך, וואס איז שוין געווען גרויס פאר דער מלחמה, איז נאך מעהר געשטיגען. די מעטאלורגי־אינדוסטריע האט ווייטער איבערגעארבייט דאס לאטרינגישע אייזען־ערץ, און לאטרינגען האט ווייטער געליפערט פאר דער סאאר מילך, פלייש, גרינסען.

איצט איז דער דאזיגער ווירטשאפטליכער געביט צוטיילט געווארן. וואס וועלען זיין די קאנסעקווענצען פון דער דאזיגער צוטיילונג, ווי אזוי וועלען די ביידע טיילן צופאסען זיך צו די נייע בעדינגונגען, איז א גרויסע פראגע.

קודם כל קומט אין בעטראכט די קויהלען־פראגע. פאר דער מלחמה האט די סאאר פראדוצירט 12,7 מיליאן טאן, קויהלען. אין 1933 זענען פראדוצירט געווארן 9 מיליאן טאן, אנ'ערך א מיליאן איז געגאנגען קיין דייטשלאנד און כמעט 4 מיליאן האט גענומען פראנקרייך. עס שטעלט זיך דעריבער די פראגע צי וועט פראנקרייך אויך ווייטער קויפען קויהלען אין סאאר־געביט? אין פראנקרייך הערשט א אפאזיציע געגען די קויהלען פון סאאר. די פראנצויזישע קויהלען־הענדלער פאדערן צו בעגרעניצען דעם אימפארט פון די קויהלען פון סאאר־געביט.

פון דער אנדערער זייט, אויב פראנקרייך זאל שליסען די גרעניצען פאר די קויהלען פון סאאר, וואלט דייטשלאנד געשלאסען די גרעניצען פאר די פראדוקטען פון לאטרינגען און דאס וואלט פאר פראנקרייך געווען נישט נאר א ווירטשאפטליכער, נאר פאליטישער קלאפ..

שוין איצט הערשט צווישען די פויערים פון על־זאס־לאטרינגען א גרויסע אויפרעגונג, פארוואס שריט צו פערזיכערן דעם ווייטערדיגען עקספארט פון די לאנדווירטשאפטליכע פראדוקטען אין סאאר געביט. נאך פארן פלעביסציט איז פארגעקומען א גרויסער פראטעסט־מיטינג פון פויעדישע ארגאניזאציעס, אויף וועלכען מען האט דער רעגירונג געמאכט פארווארפען, אז זי זארגט נאר פאר די אינטערעסען פון דער גרויסער אינדוסטריע און פערנאכלעסיגט די אינטערעסען פון דער לאנדווירטשאפט.

די דאזיגע אפהענגיגקייט פון עלזאס און לאטארינגען פון סאאר־געביט גיט די דייטשען א מעכטיג געוועהר אין דער האנט אריין. נישט נאר דאס וועט ערלויבען אנצוווארפען פראנקרייך די קויהלען פון סאאר, נאר ער וועט אויך מעגליך מאכען צו דערגרייכען אנדערן נוצען. ווייל אויב עס זאל נישט קומען צו א פערשטענדיגונג צווישען פראנקרייך און דייטשלאנד אין דער פראגע, וואלט פראנקרייך גע־
פראנקרייך האט נאך נישט אונטערגענומען קיין שום
מוזט זיך רעכענען מיט א גרויסער אונצופרידענהייט פון איהר צוריקגעוואונענע פראווינצען און אלס רעזולטאט דערפון א בעזונדערע שטייגערונג פון די אויטאנאמיסטישע און סעפעראטיסטישע טענדענצן.

עס איז דעריבער אין אינטערעס פון ביידע מלוכות צו קומען צו א הסכם אין דער פראגע פון קויהלען און לעבענס־מיטעל פראדוקטען. קאמפליצירטער איז אבער די פראגע פון לאטרינגישען אייזען ערץ. אויב פראנקרייך זאל פערוועהרען דאס ארויספיהרען דאס לאטארינגישע אייזען ערץ, דאן וואלט גענומען א סוף צו דער גאנצער מעטאלורגישער אינדוסטריע אין סאאר־געביט.

איבער דעם סאאר־געביט הענגט דעריבער די סכנה פון צופוהר פון דער פראנצויזישער אייזען ערץ, דער דאזיגער פאקט קען האבען בעדייטענדע קאנסעקווענצען פון פאליטישער נאטור.

„די ענדעקישע אטאקע אויף לאדז"

וואס שרייבט די פוילישע פרעסע וועגן די שטרייכונגען פון די סובסידיעס

די עפענטליכע מיינונג פון גאנץ פוילען הערט אלץ נישט אויף ווייטער צו פערבעהמען זיך מיט די שענדליכע מעשים פון דער ענדעקישער מעהרהייט אין לאדזער שטאט־ראט. די גאנצע פוילישע פרעסע פון אלע ריכטונגען, אחוץ, פערשטעהט זיך, די ענדעקישע, ווידמעט גרעסערע ארטיקלען די „אפשאפונגען", וואס די ענדעקישע מעהרהייט האט געמאכט אין דעם בודזשעט פון דער לאדזער זעלבסט־פערוואלטונג. דער יודישער מאמענט ווערט אגב אין די דאזיגע פרעסע־אויסזאגען בכלל נישט בעריהרט. מיט קיין איין ווארט ווערט נישט דערמאהנט די פוילה, וואס עס איז געשעהן דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג דערמיט, וואס עס זענען געשטראכען געווארן אהן אויסנאהם אלע יודישע פאזיציעס.

אזוי שרייבט למשל דער „קור. פאראנני" אין אנ'ארטיקעל אונטער'ן קעפל דער „לאדזער שטאט־ראט אין קאמף געגען דער קולטור" צווישען אנד. פאלגענדעס: „אויפ'ן פאהן פון אונזער מאנאטאנעם געזעלשאפטליכען לעבען, איז אהן שום ספק, זעהר אריגינעל דער בעשלוס פון דער בודזשעט און פינאנץ־קאמיסיע פון לאדזער שטאט־ראט צו שטרייכען די סובסידיע פון 100 טויזענד זל., וואס דער לאדזער מאגיסטראט דארף אויף דעם סמך פון א רעיענטאלען אפמאך אויסצאהלען דער ווישעבניצא. די לאדזער שטאט־פאטערס האבען זיך געוואגט אויף א דרייסטען שריט, וואס רייסט איבער מיט'ן שאבלאן פון פעסטגעשטעלטע אנשויאונגען. מענשען, וואס דענקען פלאך איז באנאל, קען זיך אויסדוכטען פאר א ווירקליכען אמת, אז א שטאט פון 600 טויזענד איינוואוינער, צווישען וועלכע דער פראצענט געבילדעטע אדער וואס ווילען זיך צו בילדונג איז א נאר מאלער, און זיכער א גרעסערער, ווי מען וואלט געקענט אורטיילען לויט דעם אנגענומענעם בעשלוס, דארף בעטראכטען א העכערע לעהר־אנשטאלט פאר א „ארטיקעל פון ערשטע געברויך", וואלט געראטען שטרעבען מיט אלע כחות אויפצובויען אזא אנשטאלט, אויב זי האט זי ביז איצט נישט געהאט, אויב ווידער עס עקזיסטירט אזא לעהר־אנשטאלט דארף זי ארומגענומען ווערען מיט ליבע און זארגפולן שוץ. אין ליכט פון די ארגומענטען פון באנאלן און געזונדען פערשטאנד בעקומט דער בעשלוס פון דער בודזשעט־ און פינאנס־קאמיסיע פון לאדזער מאגיסטראט א בעזונדערן אויסדרוק. מיט זארג וועגען דער צוקונפט פון פוילען, מיט א קעלט ביז אין די ביינער בעהמט ארום די לפס פון וואנדאליזם, וואס בעגייסטערט די נישט בלויז מיט פאסיוויטעט בנוגע קולטורעלע אונטערנעהמונגען, נאר הויבט נאך אויף א אונזיכיגע האנט אויף א ווערק, וואס עקזיסטירט שוין, וואס האלט זיך נישט צוריק צו געבען א שטארקען קלאפ אן אינסטיטוציע, וואס האט אין משך פון 7 יאהר איבערזייטער ארויסגעוויזען לעבהאפטיגקייט, געלאזט טיפע וואורצלען אויפ'ן לאדזער באדען

דער אויטאר בעמיהט זיך ווייטער צו געפינען די סיבות, וואס עס האבען די לאדזער ענדעקעס בעוואויגען אויפצוהויבען זייער האנד אויף דער דאזיגער נוצליכער אינסטיטוציע. עס בעפרידיגט איהם אויך נישט דער יודישער מאמענט ווייל „אפשר האלטען זיי (די ענדעקעס), אז די ווישעבניצא איז א יודישע אינסטיטוציע און אלס אזעלכע איז זי נוצלאז פאר דער פוילישער בעפעלקערונג פון לאדז. אויף דער דאזיגער פראגע ענטפערט די סטאטיסטיק, וועלכע שטעלט פעסט, אז אין אקאדעמישען יאהר 33־34 האט די „ווישעבניצא" געהאט 33 פראצענט יודען לויט'ן גלויבען און 27 פראצענט, לויט דעם ווי זיי האבען זיך דעקלארירט אלס יודען. דאס איז א גאנץ נארמאלער פראצענט און אפילו נאך א קלענערער ווי אין איניגע אוניווערזיטעטען, למשל אין ווילנא, וואו ער בעטרעפט 40 פראצענט. צי וואלט מען דעריבער געדארפט סקאסירען דעם ווילנער אוניווערזיטעט?"

אין א קארעספאנדענץ פון לאדז אונטער'ן נאמען: „דער ענדעקישער אטאקע אויף לאדז", שרייבט די „גאז. פאלסקא" צווישען אנדערען:

פאר די אנטיסעמיטישע לאזונגען אין א צייט פון נויט און ארבייטסלאזיגקייט, קען מען לייכט געפינען אנהענגער, בעזונדערס אין לאדז, וואו די געזעלשאפטליכע בעדינגונגען האבען זיך אזוי געבילדעט, אז זיי קענען אויסגענוצט ווערען, וואס אגב אמת, קינסטליך און נישט גענוי, מיט דער עקספלואטאציע פון איין נאציאנאלער און רעליגיעזער גרופע דורך דער אנדערער. דא אין לאדז איז אמר ליידט צו שרייבען א ספעציעלען „נאציאנאל־באלשעוויזם", וואס מיר מוזען עס די ענדעקעס מודה זיין. זיי האבען בעת די וואהלען דאס פרייס און מיט ערפאלג אנגעווענדעט.

אבער פונקט אזוי ווי יעדע דעמאגאגיע, האט דאס דאזיגע דאפעלט שפיל א קורצען אטעם. און שוין נאך עטליכע זיצונגען פון שטאט־ראט האט זיך ארויסגעוויזען, אז די ענדעקעס וואלטען געוואלט זיך „אבידערעצען" אויף עטליכע בענקלעך גלייכצייטיג". אונטערהעצען די ארבייטער געגען די יודישע קאפיטאליסטען, פערטיידיגענדיג גלייכצייטיג די „אייגענע" קאפיטאליסטען און הויזבעזיצער, רעדען וועגען דער נויט פון די ארבייטסלאזע און נישט געבען קיין געלד זיי צו בעשעפטיגען, צונעהמען די סובסידיעס ביים פוילישען טעאטער און געבען — דעם דייטשען ארקעסטער, שטרייכען די סובסידיע פאר דער ווישעבניצא, וואו עס לערנען פראפעסארען פון ווארשאווער אוניווערזיטעט און געבען דעם פאלקס־אוניווערזיטעט, וואס איז געשאפען געווארן אויסצובילדען פארטיי־אגיטאטארען, אנדערע פארווארפען באגליביגקייט בנוגע די דייטשען און אליין שטיצען די „פוילישע" מעהרהייט אויף איין שטימע פון דעם דייטש, וועלכען מען צאהלט דערפאר מיט פערשיידענע סובסידיעס, פאר דייטשע אינסטיטוציעס, וואס זענען אפילו פון פוילישען שטאנדפונקט נישט געוואונשען".

אויך דער נעלטיגער „ראבאטניק" ארומרעדענדיג די פראגע פון די געשטראכענע סובסידיעס שרייבט וועגען דעם: „דער דאזיגער שריט פון די ענדעקעס פערדינט בעזונדערס פערורטיילט צו ווערען, ווייל עס האנדעלט זיך דאך וועגען דער איינציגער העכערער לעהר־אנשטאלט אין א פוילישען ארבייטער־צענטער. די ענדעקעס האבען זעהר שנעל אפגעצאהלט דעם דאנקבארקייטס־חוב די פערפיהרטע ארבייטער, וועלכע האבען געשטימט פאר זיי. די ענדעקעס האבען בעוויזען, אז די קולטורעלע בילדען פון דער מעהרהייט לאדזער איינוואוינער אינטערסירט זיי נישט, אז זי וויל נישט צולאזען דאס ארבייטער־קינד צו העכערער בילדונג איז האלט דעם מאנאפאל פון העכערער בילדונג פאר דער אייבער ריי הערליכער הייליגקייט פון די בעזיצענדע קלאסען.

און מען מוז נאך צוגעבען, אז די לאדזער ענדעקעס, וואס האבען געזיגט ביי די וואהלען, געהערען צו דער היטלעריסטישער ריכטונג, וואס קעמפט מיט ערפאלג מיט די „אלטע" אין אייגענעם לאגער. די דאזיגע ריכטונג ווייסט זיך צו דער מאכט אין דער מלוכה, און האפט איבערצונעהמען די ירושה נאך דער „סאנאציע". דער לאדזער ביישפיל בעוויזט, אז פוילען קען ערווארטען פון די ענדעקישע היטלעריאנער צעם אויפ'ן געביט פון קולטור און בילדונג. די ענדעקישע נאכמאכערס פון היטלעריזם אונטערשיידען זיך פון זייער לעהרער אפשר נאר מיט זייער קלערקאליזם. א חוץ דעם, ווען זיי וואלטען אפשר נישט פערברענט עפענטליך ביכער, וואלטען זיי יעדענפאלס דערשטיקט יעדע ערשיינונג פון אומאפהענגיגען און קריטישען געדאנק, זיי וואלטען איינגעשמידט די געזעלשאפט אין יאך פון שרעקליכער גייסטיגער קנעכטשאפט.

מיר מיינען, אז א טייל פון די לאדזער ארבייטער, וואס האבען זיך געלאזט איבערעדען פון די ענדעקעס, האט שוין אנערקענט זייער פעהלער, וואס זיי וועלען מעהר נישט איבערחזרן, און פאר די ארבייטער אין אנדערע שטעט, זאל לאדז זיין א ווארנענדע דערמאנונג".

„בלוטיגע העצע פון יוליוס שטרייכער"

ווי אזוי קינדער ווערען ערצויגען אין דריטען רייך

דער לעצטער נומער פון יוליוס שטרייכער'ס העץ־ארגאן „דער שטירמער" איז ווידער געווידמעט הויפטזעכליך דער נאציאנאל סאציאליסטישער פארנאגראפיע. אין צייכענונגען און קאריקאטורען ווערט בעוויזען, ווי אזוי יודען שענדען בלאנדע אריערינס. אין דאזיגען נומער איז אויך פערעפענטליכט אנ'ארטיקעל פון יוליוס שטרייכער אונטערן קעפעל „דער שונא פון פעלקער־שלום". שטרייכער שטעלט קודם כל פעסט, אז אין באלשעוויסטישען רוסלאנד זענען א סך מיליאנען געמאטערט געווארן דורך דער יודישער טשעקא", און דאן שרייבט ער ווייטער:

„אין יאהר 1933 איז דער נאצי סאציאליזם געקומען צו דער מאכט דורך א מלוכה־איבערקעהרעניש די נאציאנאל סאציאליסטען האבען דאן געהאט די מעגליכקייט זיך צו בעפרייען פון זייערע שונאים, די יודען, דורך א מאסען־מארד. דער זיגרייכער נאציאנאל סאציאליזם האט אבער זיינע שונאים נישט פערניכטעט דורך א מאסען בלוט־באד פון א משעקא, ער האט נאר איינס געטון, ער האט צובראכען די אויבערהערשאפט פון די יודען אויף אלע געביטען פון מלוכה־לעבען.

מען האט דעריבער געקענט גלויבען, אז די צוריקגעהאלטענקייט פון די נאציאנאל־סאציאליסטען וועט ארויסרופען א פערוואונדערונג אין דער נישט יודישער וועלט, און די יודען אליין וועלען פיהלען אנ'אייביגע דאנקבארקייט; דאס געגענטייל דערפון איז אבער געשעהען. א וועלט, וואס ערקלערט זיך פאר ציוויליזירט, האט זיך אנגעהויבען אפצורוקען פון דעם נאציאנאל סאציאליסטישען דייטשלאנד, און דער יודישער אינטערנאציאנאל האט דערקלערט א באיקאט געגען אלעם וואס שטאמט פון דייטשלאנד און פאדערט אויף די וועלט צו א נייעם וועלט־קריג געגען דייטשען פאלק מיטן ציל עס אינגאנצען אויסצושעכטען.

אבער אויך דא זענען עס נישט די פעלקער וואס האסען דאס דייטשע פאלק, וועלכעס האט ארויסגעוויזען אנ'אומבעגרייפליכען חסד פאר די יודען, וואס וואוינען ביי איהם. עס זענען אויך נישט פעלקער אליין, וואס ווילען נישט לעבען בשלום מיט'ן דייטשען פאלק פון דריטען רייך. דאס איז דער יודישער אינטערנאציאנאל, וועלכער טרייבט אן איבער די קעפ פון די פארלאמענטארישע רעגירונגען, די פעראייניגונג פון שנאה. צווישען די פעלקער לעבט דער וואמפיר יודא דורך דער רייסעניש פון די פארטייען וואס ער האט געשאפען און בעהערשט, און ווען א פאלק בעפרייט זיך פון דער יודישער מאכט, פרובירט ער צוריקצוגעווינען די פערלוירענע הערשאפט דערמיט, וואס ער רופט ארוים א קינצליכע שנאה פון די פארלאמענטאריש רעגירטע פעלקער, צו יענעם פאלק און האלט אויף די דאזיגע שנאה.

ווען די מענשהייט וועט אמאל בעגרייפען, אז דער אינטערנאציאנאלער יוד איז דער פערשפרייטער פון דער אוננאטירליכער שנאה און דער איינציגער, וואס ציהט נוצען פון די מאסען מארדען אויף די מלחמה־פעלדער, דאן וועט דער צארן וואס האט אזוי לאנג געשטערט צו דעם פעלקער שלום, אראפגעשווענקט ווערען".

אין דעמזעלבען נומער „שטירמער" ווערט ציטירט פאלגענדער בעריכט פון א וועסטפאלישער צייטונג: „דאנערשטאג מיטאג האט „שטירמער"־פערקויפער בעגלייט פון א גרויסער מחנה קינדער, יונגלעך און מיידלעך, שפאצירט איבער דער קארל־שטראסע און צוזאמען מיט דעם „שטירמער"־פערקויפער געשריגען: ווער עס קויפט ביי א יוד איז א פאלקס־פערראטער! וויפיל דייטשען האבען דאס געמוזט אין בעוואוסטזיין פון זייער שולד, אראפלאזען די אויגען פאר אונזער יוגענד".

דער לעהרער וואס האט דעם דאזיגען בעריכט צוגעשיקט בעמערקט דערצו: „דאס איז דער רעזולטאט פון מיין אויפקלערונגס ־ ארבייט אין דער שולע".

אין דער רובריק: „אנאנסען פון דער צייט", וועלכער ווערט ספעציעל אויסגענוצט צו א מיאוס'ער העצע געפינען זיך פאלגענדע אנאנסען: „יודישע עקספעדיציע פירמע עמפעהלט די בעזארגונג פון אלע „פאפירסארטען" קיין אויסלאנד, געפעליגע אנפראגען ביים סינאגאגען־קאמיטעט, בערזען ־ שטראסע 98". — א באנקנאטען־פעלשער מאשין אין גוטען צושטאנד דורך אנ'ענטדעקטען יודישען קאנסארציום ביליג צו פערקויפען. אויב די מאכט וועט אינטערוועניר, ווערט צוגעשטעלט א יודישער אדוואקאט. אפליקאנט א. ה. קאנאוויסקי, שמואל און קאמפ." „יודישע רעליגיעזע געזעלשאפט זוכט געדאנקען אויסטויש" מיט א מערדער־באנדע, דעקונג מיט אויסלענדישער וואלוטע. אפ. אונטער „פערשטעהסטו אונז."

אויף אזא אופן ווערט געפיהרט די בלוטיגע העצע פון יוליוס שטרייכער. און צו דעם דאזיגען פערשוין איז דאס היטלער ספעציעל געפאהרען בעגריסען איהם צו זיין געבורטס־טאג.

א קריסטליכער געלעהרטער דערצעהלט

וועגען יודישען לעבען אין דייטשלאַנד מיט א פּאָר הונדערט יאָהר צוריק

א פּאָגראָם אויף יודען אין פראַנקפורט מיט 300 יאהר צוריק. — ווי אַזוי מ'האט געברענט יודישע ספרים. — דער אַמאָליגער אינטערעסאַנטער לעבענס־שטייגער פון דייטשע יודען

פון יעקב לעשצינסקי

דער שאָקען־פערלאַג אין בערלין האָט דערפילט מעהר פון אַלעמען דעם אָטעם פון דער צייט, ער האָט פערשטאַנען די טיפע טראַגעדיע פון דער צושפּאָלטענער און צוריסענער דייטשער נשמה און האָט זיך גענומען היילען די וואונדען. נישט אומזיסט איז מאַרטין בובער דער אָריגינעלסטער יודישער דענקער פון אונזער דור, דער גייסטיגער פאָטער און פיהרער פון'ם דאָזיגען פערלאַג.

ווי אַזוי שטעלט זיך פאָר דער פערלאַג זיין פּראָבלעם און וואָס איז זיין אויפגאַבע? — צווינגען דעם צובראָכענעם און צושלאָגענעם דייטשען יודען זיך צו פערטיפען אין דער היסטאָרישער טראַגעדיע פון קליינעם, שוואַכען יודישען פאָלק, און זיך אויף אַזאַ אופן צוריק איינגלידערען אין דער גלות־געמיינדע, פון וועלכער ער האָט זיך מיט דער גלייכבערעכטיגונג אין לאַנד געהאַט אויסגעשלאָסען; געבען איהם טרייסט און מוט דורך בעהעפטען איהם צו די נאַציאָנאַלע און רעליגעזע אידעען און אידעאַלען, פאַר וועלכע הונדערטער דורות ליידען און ווערען געפייניגט און ענדליך איהם ווייזען אַז אין חדש תחת השמש, קיין נייעס איז אויף דער וועלט נישטאָ. אַז פינסטערע צייטען זענען שוין געוועזען און פערגאַנגען און די זיילען־פעסטע אמת'ען פון די איצטיגע המנ'ס און עמלקס זענען אין דער אמתען פאַלשע מטבעות, מיאוסע האוואיעס פון אַנ'איבערגאַנגס־צייט.

יודישע נביאים־פּאָעזיע און מיטעלאַלטערליכע יודישע פילאָזאָפישע דיכטונג פאָלקס־לעגענדעס און חסידישע מעשיות און געשיכטעס, פאָקס־פּאָעזיע, און געלייטערטע יודישע בעלעטריסטיק, — אָט דאָס זענען די ווערק וואָס דער פערלאַג טראָגט אונטער די דייטשע יודען. ער נעמט נאָר תּמצית־זאַכען אָפּגעזעצטע און איבערגעזיפּטע איבערלעבונגען, שאַפונגען און געשעהענישען, און דער טיפער זין פון דעם דאָזיגען זאָרגעוודיגע אָפּקלייב און איבערקלויב ווערט קלאָר פאַר זיך אַליין.

נאָר וואָס זענען ערשינען נייע ביכער פונם דאָזיגען פערלאַג: אַנ'אָפּקלייב פונם בעריהמטען ווערק פון יעקב שודט, איבער די יודען אין פראַנקפורט און א בוך פון פּאול אמאַן מיטן נאָמען „טראַדיציע און וועלט־קריזיס". דאָס ערשטע איז א דין ביכעלע פון אַזעלכע אַכציג זייטעלעך; דאָס צווייטע איז א גראָבער בוך פון כמעט פינפהונדערט זייטען. ביידע זענען אַזוי שעהן, אַזוי עלעגאַנט, אַזוי מחיה'דיג ארוים געגעבען, אַז עס איז פּשוט א פערגעניגען נאָר צו קוקען אויף די ביכלעך. אָבער נאָך מעהר פערגעניגען איז טאַקע זיי צו לייענען.

יעקב שודט, א טעאָלאָג (טעאָלאָגיע איז די וויסענשאַפט וועגען רעליגיע), איז געבוירען, האָט געלעבט און איז געשטאָרבען אין פראַנקפורט אַם מיין צוריק מיט צוויי הונדערט יאָהר. ער האָט אָנגעשריבען דאָס גרינדליכטע און פולסטע בוך איבער די יודען פון דער שטאָט פראַנקפורט, שודט איז געוועזען א גוטער קענער פון העברעאיש, וועלכעס ער האָט געלערענט ביי יודען, און אַלס א פרומער קריסט האָט ער געשטרעבט אריבערצוציהען יודען צום קריסטענטום, אָבער די דאָזיגע מיסיאָנס־טענדענץ האָט איהם נישט געמאַכט בלינד און זיינע ווערק איבער יודען האָבען א בעדייטענדען ווערט. בעזונדערס וויכטיג איז זיין בוך וועגען די פראַנקפורטער יודען און וועגען דער יודישער געטאָ. וואָס ער האָט מיט זיינע אייגענע אויגען געזעהען און בעשריבען, דאָס איצט ארויסגעגעבענע ביכעלע איז ארויסגענומען פון גרויסען ווערק שודט'ס אָבער אַזוי צוגעקליבען אַז דער לעזער בעקומט א פולשטענדיג בילד פון די יודען אין פראַנקפורט.

מען לייענט און מען זעהט ווירקליך אַז אין חדש תחת השמש, אַז יעדענפאַלס די יודישע ליידענס־געשיכטע חזר'ט זיך שטאַרק איבער. אָט איז א בעשרייבונג פון א פּאָגראָם אויף די פראַנקפורטער יודען, אין יאָהר 1614, צוריק מיט עטוואָס מעהר פון דריי הונדערט יאָהר, און מען ברענט אויך ספרים, „און די בירגער האָבען די ספרים געשטעקט אויף די שפּיזען און האָבען זיי אָנגעצונדען און האָבען געמאַכט פאַקעלן, און די יודען־שוהל האָט מען איינגאַנצען צעראַבירט און הרוב געמאַכט." דאָך איז דאָ א חילוק. דאָרטען דערצעהלט זיך, אַז „ווייל די יודען האָבען זיך געשטעלט אנטקעגען, האָבען עטליכע פון די רויבער אנשטאָט אַנגערויבטע זאַכען אוועקגעטראָגען צובלוטיגטע קעפּ. איינער אפילו א צובראָכענע האַנט, און אנטקעגען נאַכט האָבען די יודען זיך צוריקגעצויגען צום שוהל־הייף האָבען מיטגענומען מיט זיך זייערע פערוואונדעטע און זענען אין צאָהל פון 1400 נפשות ארוים פון שטאָט."

די בעטרייבונג פון דער שרפה פון דער יודישער גאַס אין פראַנקפורט ווי די יודען האָבען נישט צוגעלאָזט די קריסטען צום לעשען, ווי זיי האָבען בעגראָבען אין די קעלערס זייער האָב און גוטס און ווי זיי האָבען נאָכדעם גוזר תענית געווען און זיך געשטעלט גלייך אויפבויען די שוהל. לייענט זיך מיט א גאָר גרויסען אינטערעס, ווייל דער פּראָפעסאָר האָט די דאָזיגע שרפה (אין יאָהר 1713) געזעהען מיט זיינע אויגען. שודט בעשרייבט מיט א וואונדערבאַרער גענויקייט די קהלה־אָרדנונג, די פרנסים, די גבאים, דעם ראש־הקהל, זייערע רעכט אנטקעגען די יודען, זייערע אויפגאַבען, און ריהמט דערביי זעהר זייער זאָרג פאַר די אָרימע לייט, ער דערצעהלט ווי אין יאָהר 1713, ווען מען האָט זיך געריכט אויף א יקרות אויף מעהל, האָט די יודישע קהלה זומער צו געגרייט א סך מעהל און האָט ווינטער בעזאָרגט די אָרימע מיטגלידער, ער בעשרייבט די תשעה נשיאים די נייין עלטסטע וועלכע פלעגען אכטונג געבען אויף מאָראַלישע פיהרונג, אויף חתונות און ברית'ן, פלעגען קעמפען געגען פערברעכענס.

דעם קאַפּיטעל וועגען חתונות הויבט שודט אָן מיטן פּסוק פּרו ורבו, אַז ביי יודען איז דאָס מעהרען זיך און פרוכפּערען זיך נישט נאָר א ברכה, נאָר א געבאָט פון גאָט, וואָס מען מוז שטרענג אָפּהיטען, ער ברענגט די גמרא, אַז „כל מי שאין לו אשה אינו אדם". אַז ווער עס האָט נישט קיין ווייב איז קיין מענש נישט. און ער גיט נאָכדעם אַנ'אויספיהרליך בילד פון אַלע דינים און מנהגים פון אַלע זייטען און אָבערגלויבענס וועגען ווייבערישע האָר און מענערישע בערד, אַז מען בעקומט ממש א פאָטאָגראַפיע פון אַלטען יודישען לעבען.

ער דערצעהלט וואָס פאַר א מצווה עס איז צו נעהמען א טאָכטער פון א תלמיד חכם, און ווי מען יאָגט זיך נאָך א חתן א למדן, ער בעשרייבט ווי אכט טעג פאַר דער חתונה געהט נישט ארויס פון שטוב נישט דער חתן און נישט די כלה. צום חתן קומען בחורים און צו דער כלה -- מיידלעך. און מען זינגט און מען שפּילט און מען פערברענגט זעהר פרעהליך. ער לאָזט, פערשטעהט זיך, נישט דורך אַלע מקוה־פאָרשריפטען און בעשרייבט גענוי ווי מען פיהרט צו דער חופה ווי פיר יונגע בחורים דאַרפען טראָגען די פיר חופּה־שטאַנגען און שטעלט זיך אויך אָפּ אויף די דרשה־געשאַנקען, ער דערצעהלט אַז נאָך דער חופה גיט מען דער כלה אויסטרינקען א רויה איי, — אַנ'אָנדייטונג אויף דעם, אַז זי זאָל האָבען אַזוי לייכט קינדער ווי א הון לייגט אייער... ער גיט נאָך צו, אַז ביי א חתונה פון א מיידעל געדויערט די שמחה זיבען טעג, ווייל לבן האָט געזאָגט צו יעקב'ן „מלא שבוע זאת", אָבער ביי אַנ'אַלמנה דויערט די שמחה נאָר דריי טעג.

אין קאַפּיטעל הייסט „וועגען די קימפּעטאָרינס ביי די פראַנקפורטער און ביי אַנדערע יודען". ווייל אימיצער זיך בעקענען מיט אַלע קמיעות מיט דער ראָלע פון לילית ביים בעט פון דער קימפּעטאָרין, מיט די נעמען פון די מלאָכים וואָס ווערען אריינגעשריבען אין דער קמיעה, כדי צו פערטרייבען די לילית פון קינד, מיט די שיר המעלותן אויפן בעט פון דער קימפּעטאָרין און מיט אַלערליי קרייד־סמניב ארום בעט און זייערע סימבאָלישע בעדייטונגען, זאָל ער לייענען יענעם קאַפּיטעל, דאָס איז א שטיק יודיש לעבען וואָס מען זעהט נאָך איצט אין א סך שטעט און שטעטלעך אין פּוילען.

עס געהען נאָכדעם קאַפּיטלעך וועגען דאַווענען אין די שוהלען וועגען שבת, וועגען יום־טובים וועגען קראַנקהייטען און וועגען שטאַרבען. הכלל, דער פּראָפעסאָר געהט דורך דאָס לעבען פונם יודען פון זיין געבוירען אָן ביז זיין טויט, און ווייזט אונז דעם פראַנקפורטער, ריכטיגער, דעם דייטשען יודען בכלל, אין זיינע אינטימסטע און טיפסטע אָבערגלויבענס. דער פּראָפעסאָר בעשרייבט דאָס אַלץ מיט עהרפורכט, מיט כבוד, מיט טיפען פערשטאַנד פאַר פאָלקס־זיטען און פאָלקס־גלויבען עס בלייבט דער איינדרוק אַז נאָך מיט 200 יאָהר צוריק האָבען די דייטשע יודען געפיהרט א זעהר אייגענאַרטיג לעבען, א גאַנץ לעבען, א פאָלקס־לעבען.

Dr. med.

R.Zalcwasser

כירורג

ציגעל־גאַס 19, טעל. 125-17

נעמט אָן פון 1—2 און פון 4—6 נאָכמ.

Dr. REICHER

פּאַלודביאַנאַ 28, טעל. 201-93

ספּעציאַליסט

פאַר מענער־שוואַכע־בעהאַנדלונג,

סעקסועלע בעראַטונגען און פּסיכאָ־אַנאַליזען

נעמט אָן פון 8—1 און פון 1—5 אָווענד

די נייעסטע פּערפומען

עמפּפעהלט

די איינציגע

קאָנקורענץ־פּערפומעריע

J. DRUKIER

5 ZAWADZKA 5

TEL. 175-99.

די פיינסטע

טואַלעט־זייפען,

פּודערן,

ווי אויך אַלערליי

קאָסמעטיק

אין און אויסלענדישע

בעמערקונג: ענגראָסיסטען בעקומען א ספּעציעלען ראַבאַט.

Dr

Wołkowyski

האט זיך איבערגעצויגען אויף

זינגעל־גאַס 11, טעל. 238-02

נעמט אָן אין הויט־ און ווענערישע

קראַנקהייטען. מענער־שוואַכע

פון 8—11 ביי טאָגאָן פון 4—9 אָווענד

דאָן יצחק אַבּרבּנאל

דער יודישער העלד פון דער שפּאַנישער אינקוויזיציע

פון דר. ה. לוריע.

(2

טאַרקוועמאַדאַ האַט חשק צו רבקה'ן. דאָן יצחק אַבּרבּנאַל'ס טאָכטער

די שליחים פון טאַרקוועמאַדאַ'ן האָבען זיך אַביסעל דערשראָקען פון דעם לייבען־געשריי פון יודישען מיניסטער און האָבען זיך געפּרובט פערענטפערען:

— וואָס זענען מיר שולדיג? מיר האָבען געקראָגען א בעפעהל פון גרויס־אינקוויזיטאָר טאַרקוועמאַדאַ, אַז מיר זאָלען איהם אומבעדינגט ברענגען דאָס יודישע מיידעל רבקה אַבּרבּנאַל, די טאָכטער פון יודישען מיניסטער. מיר וואַרטען שוין דאָ פון זינט פריה אָן. דער גרויס־אינקוויזיטאָר האָט אונז אויך אָנגעזאָגט, אַז אויב מיר וועלען צוריקקומען מיט ליידיגע הענד, וועט ער אונז פערשמייסען צום טויט.

— זאָגט אייער גרויס־אינקוויזיטאָר — האָט דאָן יצחק'ס שטימע נאָך מעהר געדונערט — אַז איך בין דער מיניסטער פון זיין מאַיעסטעט. אויב ער וויל עפּעס פון מיר, מוז ער פריהער פערלייגען פאַר'ן קעניג. זאָגט איהם אויך, אַז אַזוי ווייט גרעהט נאָך נישט זיין מאַכט צו קאָנען פערשלעפּען אַנ'אומשולדיגע טאָכטער פון א מיניסטער, אפילו ווען דער לעצטער איז א יוד.

— אָבער מיר האָבען מורא צוריקצוגעהן מיט ליידיגע האַנד — האָט איינער פון די בעאַמטע געזאָגט מיט א ציטערענדיגער שטים.

— געהט שוין אַרויס פון הויז, אויב נישט וועל איך היסען מיינע דינער צו פערשמייסען אייך ביז טויט. אַרויס, איהר מענשען־כאַפּער! שוין האָלט איהר פערלאָזען מיין הויז און איהר זאָלט מעהר נישט וואַגען צו קומען אפילו נאָהענט צו מיין פּאַלאַץ!

די שליחים פון דער אינקוויזיציע האָבען פערלאָזען דאָס הויז, קריצענדיג מיט די ציין.

ערשט איצט האָט דאָן יצחק צוגעלאָפען זיין טאָכטער, איהר אויסגעוואַשט די טרעהרען פון די אויגען, געגלעט איהר קאָפּ און זי בערוהיגט און געבעטען איהר, אַז זי זאָל איהם דערציילען, וואָס עס האָט פּאַסירט.

— כ'בין אַרויס פון הויז צו געהן זעהן מיין פריינדין, דאָנאַ פּערנאַנדאַ אַלוואַראַ — האָט רבקה אָנגעהויבען — אָבער כ'בין קוים אָפּגעגאַנגען א הונדערט פוס פון אונזער הויז, ווי די אינקוויזיציע שליחים זענען מיך בעפאַלען.

— האָט דיך טאַרקוועמאַדאַ ווען אַמאָל בעגעגענט? — האָט דער פאָטער זי געפרעגט.

— יאָ, דאָס איז געווען נאָך יענע וואָך, אָבער כ'האָב עס דיר נישט געוואָלט דערציילען. צו וואָס פערשאַפען דיר נאָך מעהר צרות? יענע וואָך האָב איך שפּאַצירט מיט מיין פריינדין אַלוואַראַ אין שטאָט־גאָרטען; פּלוצלינג האָבען מיר זיך בעגעגענט פּנים אל פּנים מיט טאַרקוועמאַדאַ'ן. ער האָט מיך שאַרף אָנגעקוקט און געפרעגט מיך ווער איך בין. איך האָב געזאָגט מיין נאָמען. „אָ, דעם יודישען מיניסטער'ס טאָכטער! האָט ער אויסגעשריגען; „ביזט א שיין מיידעל, קום נאָר אַהער!" אַזוי ווי ער האָט דאָס געזאָגט, האָבען מיר זיך ביידע דערשראָקען און גענומען אַנטלויפען; אָבער מיר האָבען געהערט ווי ער האָט אונז נאָכגעשריגען: „דאָס פייגעלע וועט צוריק אַריינפליהען אין מיין הויז!"

— עס וועט נישט! — האָט דאָן יצחק מיט א פעסטער שטימע אַרויסגעזאָגט — דו האָסט גאָר נישט וואָס מורא צו האָבען פאַר איהם. קינד!...

דאָן יצחק האָט איצט שוין נישט געלאָזט זיין טאָכטער זיין אַליין אין פּאַלאַץ. ער האָט זי דערביי אַריינגעפיהרט צו זיך אין זיין אַרבייטס־צימער, וואו ער האָט איהר געהייסען זיך אַביסעל צולייגען אויף דער זאָפע, און אַליין האָט ער גענומען שפּאַנען איבער'ן צימער.

„אַזוי גאָר! — האָט ער צו זיך אַליין גערעדט — טאַרקוועמאַדאַ פערמעסט זיך שוין, בעגען מיך אויך!... סתם יודען אין איהם ווייניג. ער וויל אויך מיין בלוט!... מיין טאָכטער האָט זיך איהם פערגלוסט!... דער אויסוואורף!... יאָ, עס געהט נישט צו בעסערס!... איצט וועט ער, ווי אַמאָל המן, ניין ווערען נישט בלויז אויף מיר אַליין, נאָר אויך אויף אַלע יודען... אָבער אפשר וועט דאָס צוהעלפען צו זיין מפּלה... יעדענפאַלס וועל איך בעטען דעם קעניג צו געבען מיר שוץ פאַר מיין הויז. כ'וועל איהם אויך דערציילען, וואָס פאַר א גרויסער היילליגער עס איז דער גרויס־אינקוויזיטאָר, וואָס רעדט נאָר אין נאָמען פון גאָט און פיהרט זיך נישט אָהן דעם צלם... כ'וועל איהם דערציילען, אַז דאָס איז א היילליגער, וואָס יאָגט זיך נאָך נאָך יונגע מיידלעך...."

אָבער וואָס זאָל ער טון איצט וועגען זיין פריי־הערדיגען פּלאַן? די לעצטע געשעהעניש האָט איהם שטאַרק צודרעהט. זאָל ער ווייטער אָנגעהן מיט זיין פּלאַן? וועט עס עפּעס העלפען די יודען? אָדער אפשר האָט שוין טאַרקוועמאַדאַ אַזאַ איינפלוס אויפ'ן קעניג, אַז עס וועט שוין גאָרנישט העלפען? ווען ער וואָגט אַריינצורייסען זיך אין הויז פון קעניג'ס מיניסטער, איז דאָך דאָס עפּיס אויסערגעוועהנליך! וואָס זאָל ער איצט טון? זאָל ער רופען אַנ'אסיפה פון די רבנים און ראשי־הקהלות וועגען זיין פּלאַן, צי נישט?...

אַזוי ווי ער האָט געשפּאַנט איבער'ן צימער, פערטיפט אין זיינע געדאַנקען, האָט רבקה דערהערט א שטאַרקען קלאַפּ אין דער טיר און זי האָט אויפמערקזאַם געמאַכט דערויף דעם פאָטער.

ווען זיי זענען צו צו דער טיר, האָבען זיי געזעהן דאָרט א גאַנצע מחנה יודען, מענער, פרויען, עלטערע און יונגערע, און אַלע שרייען, און אַלעס ליאַרמען:

— טאַרקוועמאַדאַ'ס שליחים האָבען זיך אַריינגעלאָזען אין דער יודישער גאַס און געכאַפּט דאָרט יודישע מיידלעך פאַר דעם גרויס־אינקוויזיטאָר.

— אַלוואַראַ'ס טאָכטער האָט מען אויך געכאַפּט! — האָט זיך עמיצער פון דער מחנה אָנגערופען.

— דאָנאַ פּערדינאַנדאַ אַלוואַראַ? — האָט דאָן יצחק איבערגעפרעגט.

— יאָ, די שליחים האָבען זי געכאַפּט און מיט געוואַלד זי אַריינגעזעצט אין א קאַרעטע און אַוועק.

— הויבט עס זיך שוין אָן?! — האָט דאָן יצחק פערבראָכען די הענד; אָבער ער האָט באַלד זיך געשטאַרקט און געזאָגט צו אַלעמען:

— זייט רוהיג! עס וועט מעהר נישט פּאַסירען! איך וועל באַלד מעלדען דערפון דעם קעניג. געהט אַהיים! איהר האָט גאָרנישט וואָס מורא צו האָבען, פונדעסטוועגען לאָזט נישט אייערע טעכטער שפּאַצירען אַליין אין די שטאָט־גערטנער און אין אַנדערע עפענטליכע פּלעצער ביז דער שגעון פון דעם גרויס־אינקוויזיטאָר וועט זיך איינשטילען. געהט אַהיים! איך וועל זיך בעמיהען, אַז אַלע געפאַנגענע יודישע טעכטער זאָל מען נאָך היינט בעפרייען!...

די יודען האָבען געדאַנקט, צום יודישען מיניסטער:

— זאָל דער רבונו של עולם נאָר געבען אייך כוח און יאָהרען. איהר זענט דאָך אונזער איינציגער בעשיצער! אָהן אייך וואָלטען מיר דאָך גאָר געווען הפקר!...

— דאַנקט פריהער גאָט, דערנאָך דעם קעניג — האָט דאָן יצחק צו זיי געזאָגט — וואָס בין איך? נישט מעהר ווי איינער פון אייך, א פערפאָלגטער יוד!

— אָבער א יוד, וואָס האָט אַזויפיל געטון פאַר'ן קעניג! א יוד, צו וועמען דער קעניג הערט זיך צו! זאָל אייך גאָט געבען ווייטער חן און חסד אין די אויגען פון קעניג און קעניגין! — האָט איינער פון דער מאַסע אויסגעדריקט דאָס געפיהל פון אַלע אַנוועזענדע און צושראָקענע...

(פאָרזעצונג קומט)

וואס וועט ווערען מיט בירא-בידזשאן
אין פאַל פון א מלחמה מיט יאפּאן?

פון ב. צ. גאָלדבערג

קוועטשט דער פונקט פון נאַטירליכע גרעניצען, וואָס די נייע מדינה פערמאָגט — די טייכען, וואָס טיילען אָפּ איהר לאַנד פון די אַנדערע לענדער, ווי דער אַמור און די אוסורי פון סאָוועט־רוסלאַנד, די יאַלו און טומען — פון קאָרעא און יאַפּאַן, דעם פּעטשע לי ים פון כינע.

פונדעסטוועגען, אַז איך בין געווען אין סינקינג — געוועזענע טשאַנגטשון די הויפּטשטאָט פון מאַנדזשוקאָ און געהאַט אַנ'אינטערוויאו מיטן מאַנדזשוקער פּרעמיער־מיניסטער טשענג הסאַ־הסו, וואָס איז אַנ'אַלטער פילאָזאָף און דיכטער, האָב איך איהם געפרעגט, צי מאַנדזשוקאָ האַלט דעם אמור פאַרן ענדגילטיגען גרענעץ צווישען מאַנדזשוקאָ און ראַטען־פערבאַנד, דערויף האָט ער מיר געענטפערט, אַז עס ווערט בעשטימט א גרעניץ־קאָמיסיע, וואָס זאָל דיסקוטירען די גרעניץ־פראַגען מיט'ן ראַטען־פערבאַנד, ווען איך האָב איהם ווייטער געפרעגט צי די דאָזיגע קאָמיסיע וועט אויך „דיסקוסירען" מיטן ראַטענפערבאַנד די גרעניץ פון אַמור, וואָס צווישען כאַבאַראָווסק און בלאַגאָוועשטשענסק, (די בירא בידזשאַנער גרענעץ) האָט ער זיך אָפיציעל דערויף געענטפערט אַז ער קאָן פאַראויס נישט זאָגען וואָס די קאָמיסיע וועט דיסקוסירען, אומאָפיציעל אָבער האָט ער מיר געזאָגט אַז וואָס האָט צו טון מיט דער געגענד, וואָס ליגט צו מזרח פון כאַבאַראָווסק און צו דרום, און ווי איך האָב פערשטאַנען פון זיינע רייד האָט די קאָמיסיע נישט צו טון נישט מיט דער פראַגע פון לאַנד צו ווען עס זאָל געהערען, נאָר אַלגעמיינע גרענעץ־פראַגען, די פּריווילעגיעס, וואָס איין לאַנד האָט ביים צווייטען איבערן גרענעץ, און וואָס ביידע צוזאַמען האָבען אין די וואַסערען, וואָס פליסען צווישען זיי, עס איז, אַלזאָ, נישטאָ קיין מדינה אָדער פאָלק וואָס זאָל בּרענגען א דאָקומענט אַז בירא בידזשאַן איז איהרע און קיין מדינה קוקט אויף דעם נישט אַרום.

עס איז פערשטעהט זיך כדאי צו וויסען, אַז קיינער שאַרפט זיך נישט די ציין אויף בירא בידזשאַן אָבער דאָס איז נאָך נישט קיין גאַראַנטיע אַז אין א מלחמה צווישען רוסלאַנד און יאַפּאַן, זאָל מאַנדזשוקאָ נישט קאָנען און וועלען און דאַרפען אָפּווישען בירא־בידזשאַן פון דער ערד, אָדער אַז אויב יאַפּאַן זאָל אונטער א וואָסער עס איז מאַסקע אָפּרייסען א שטיק סיביר פון ראַטען פערבאַנד זאָל בירא־בידזשאַן אויך נישט אַריין אין דעם שטיק.

מיין אייגענע מיינונג איז אַז ביידע צדדים „בלאָפען". סיי יאַפּאַן סיי רוסלאַנד סטראַשען די געגנט, אין דער אמתען ווילען זיי ביידע נישט קיין מלחמה, און זיי האָבען מורא איינס פאַר דאָס אַנדערע, און הגם מלחמה איז פון די זאַכען וואָס מען קאָן קיינמאָל נישט זיין זיכער מיט זיי, וועט צו קיין מלחמה נישט קומען, ווייל נישט רוסלאַנד וויל עפּעס פון יאַפּאַן, נישט יאַפּאַן וויל עפּעס פון רוסלאַנד, זי וויל א געלעגענהייט צו פערדייען מאַנדזשוריע, און דאָס וועט איהר נעדויערען א וואָסער פּופצען יאָהר, און ביז דעמאָלט קאָן זיך די וועלט איבערקעהרען.

ווען עס זאָל קומען צו א מלחמה צווישען יאַפּאַן און רוסלאַנד, איז די בעסטע מיינונג פון די מיליטערישע עקספּערטען, אַז געווינען וועט רוסלאַנד נישט יאַפּאַן. א מיליטערישער עקספּערט, וואָס איז אַליין א ווייס־רוס, אַנ'אַנטי־באָלשעוויק, וועלכער קען אָבער גוט סיביר און פאָלגט נאָך די מיליטערישע ענטוויקלונגען פון ביידע לענדער, האָט נישט לאַנג צוריק געדרוקט אַנ'אַרטיקעל אין „פּאַרעין אַפעירס" א וויכטיגער פערטעל־יאָהר בוך, אין וועלכען ער האָט בעוויזען פאַרוואָס ראַטענפערבאַנד מוז געווינען די מלחמה, מיט יאַפּאַן, אויב עס זאָל קומען צו א מלחמה, די דאָזיגע מיינונג האָב איך אויך געהערט פון מיליטערישע עקספּערטען פון אַנדערע לענדער, די מיליטערישע פערטרעטער פון געוויסע לענדער, — אייראָפּעאישע, — וואָס זענען פערבונדען מיט זייערע אַמבאַסאַדעס אין יאַפּאַן און כינע און ראַטענפערבאַנד. זיי רעדען אויפן באַרען פון מיליטערישער צוגרייטונג, אַרמעי און סטראַטעגיק.

לאָמיר אָבער זאָגען, אַז עס וועט יאָ קומען צו א מלחמה, און אַז סאָוועט־פערבאַנד זאָל די מלחמה פערלירען, וועט עס אַלץ צו בירא־בידזשאַן נישט קומען. די מלחמה און דער זיג קאָן קומען נאָר פון יאַפּאַן, און יאַפּאַן קאָן האָבען נאָר אַנ'אינטערעס אין סאַכאַלין, הויפּטזעכליך איז סאַכאַלין, צוליב'ן אייל און העכסטענס דעם שמאָלען פאַס ביים יאַפּאַנישען ים, פון וולאַדיוואָסטאָק אַרויף — נאָך אַלץ א וואָסער גוטער מעת לעת שנעל־צוג רייזע פון בירא בידזשאַן... און דאָס נעהמען מיר אָן, אַז רוסלאַנד זאָל אָפּגעבען וולאַדיוואָסטאָק, וואָס איז פונקט אַזוי מעגליך ווי אַז אַמעריקע זאָל אָפּגעבען יאַפּאַן סאַן פראַנציסקאָ...

זענען מיר, הייסט עס, זיכער, אַז בירא־בידזשאַן וועט בלייבען ביים ראַטען פערבאַנד און די דאָרטיגע יודישע רעפּובליק וועט נישט אַריבער צו אַנ'אַנדער מלוכה, וואָס עס זאָל נישט פּאַסירען, אָבער וואָס וועט פּאַרט זיין מיט בירא בידזשאַן אין דער צייט פון א מלחמה? ליגט זי נישט אויסגעזעצט צו דער געפאַהר פון אַנ'אַטאַקע פון יענער זייט אַמור? איז נישטאָ א סכנה, אַז דאָס אַלץ וואָס ווערט איצט געבויט מיט בלוט און פיין זאָל מיט איין מאָל פערניכטעט ווערען, צושטערט ווערען פון א שונא, אַפילו ווען דער שונא ווייסט אַז דאָס לאַנד וועט איהם נישט געהערען אין קיין פאַל נישט? די דייטשען האָבען געוואוסט אַז זיי וועלען קיינמאָל נישט האַלטען ליעזש, פונדעסטוועגען האָבען זיי זי גאַנץ גרינט ליך צעשאָסען.

דער עהרליכער ענטפער איז, אַז גרענעץ איז גרענעץ און בירא־בידזשאַן איז א גרעניץ - פּראָווינץ, דער אַמור קלינגט בעסער ווי ער שווימט. ער איז א פערהעלטניסמעסיג שמאָלער טייך. איבערהויפּט ביי בירא־בידזשאַן. איהר קאָנט שטעהן אין בירא־בידזשאַן אויף דעם ברעג פון אַמור און קוקען אויף דער אַנדער זייט טייך, אין מאַנדזשוריע און איהר וועט זעהען די כינעזער, ווי זיי אַרבייטען אין זייערע פעלדער, עס האָט אַפילו פּאַסירט א פאַל, ווען כינעזישע באַנדיטען זענען אַריבער דעם אַמור ביינאַכט און אַרויסגעפיהרט פערד פון א יודישען קאָלכאָז, — ריכטיגער, סאָווכאָז. דאָס לייכטסטע וואָלט געווען, פערשטעהט זיך, צו שיסען אויף די גנבים, בעת זיי האָבען איבערגעקרייצט דעם אַמור צוריק אַהיים, טאָר מען אָבער נישט שיסען, דאָס קאָן ברענגען צו א גרענעץ־אינצידענט, עס קאָן ווערען א פּראָוואָקאַציע, איבערהויפּט ביי די היינטיגע אָנגעשטרענגטע בעציהונגען. צוויי יודישע בחורים האָבען זיך אָבער געלאָזט נאָכיאָגען די כינעזער אין טייך, דער סוף איז געווען א טרויעריגער פאַר די יודישע בחורים: זיי זענען דערטרונקען געוואָרען. זיי ליגען איצט אין אַנ'עהרען קבר אין צענטער פון שטאָט סטאַלינפעלד. מען ווייזט אייך אויף דעם קבר ווי אויף די ערשטע מאַרטירער פון בירא־בידזשאַן, מעהר זענען אָבער אַזוינע פאַלען נישט פאָרגעקומען. קאָן זיין דערפאַר וואָס די כינעזער האָבען געזעהן אַז יודען יאָגען נאָך אַפילו אין טייך, און זיי האָבען זיך דערשראָקען און עס קאָן זיין אַז דאָס טוען זיי מעהר נישט צוליב די גרענעץ־וואַכען פון ביידע זייטען.

די סאָוועטישע וואַך אויפן אַמור, איז זעהר טיכטיג, אויף יעדען בערגעל שטעהט אַנ'אויסקוק־סטאַנציע, א וואַך־טורם פון דער גרענעץ־מיליטער.

בירא־בידזשאַן איז א גרעניץ־פּראָווינץ, נישט מעהר און נישט ווייניגער, ווען איך פאָהר אַרום הינטער מינסק צי ניעגאָרעלאָ אָדער הינטער קיעוו צי שעפּעטאָווקע, ביי דער פּוילישער גרענעץ וואָלט איך דאָס אייגענע געזעהען און אפשר נאָך שטאַרקער און שטרענגער, דאָס זעלבע אַרום וויניצע, די רומענישע גרענעץ, נו, פרעג איך אייך: ווען עס איז מעגליך, און מען גיט אונז מינסק צי קיעוו פאַר א טעריטאָריע, וואָלטען מיר עס נישט אָנגענומען דער פאַר ווייל עס ליגט אויף דער גרענעץ און אין א פאַל פון א מלחמה וואָלט אונז אויסגעקומען צו ליידען? עס פעלט קיינעם נישט איין אַנצוזאָגען די יודען נישט צו וואוינען אין בעסאַראַביע צי אין די פּוילישע גובערניעס לעבען דער רוסישער גרענעץ מחמת טאָמער מאַכט זיך א מלחמה זענען זיי די ערשטע אויפן פייער...

— אָבער אַלץ, פון דעסטוועגען, וואו ליגט בירא בידזשאַן אין פאַל פון א מלחמה צווישען סאָוועט־רוסלאַנד און יאַפּאַן, ליגט זי טאַקע אַזוי אויפן מיטען־וועג?

— זי ליגט אויפן מיטען וועג און פינף הונדערט מייל פון וועג.

איז וואו געהט די מלחמה? איבער דער גרענעץ.

א מלחמה צווישען יאַפּאַן און רוסלאַנד אין וועלכער מאַנדזשוקאָ זאָל אָנהאַלטען א כלומרשטע נייטראַליטעט וואָלט בירא בידזשאַן אינגאַנצען נישט אָנגעריהרט. דער מאַרש פון די אַרמעען, די שיפען און די מיליטערישע אָראָפּלאַנען וואָלטען אַלע גע ווען קאָנצענטרירט אויף דעם פּאַס פון כאַבאַראָווסק —וולאַדיוואָסטאָק, א שטח וואָס ליגט א מעת־לעת פאָהרען פון בירא בידזשאַן, עס וואָלט נישט נאָר נישט געהאַט קיין צוועק פאַר יאַפּאַן אָנצופיהרען א שלאַכט און אַריינצושיקען אַנ'אַרמעע קיין בירא בידזשאַן, נאָר עס וואָלט פאַר איהר געווען א גרויסע געפאַהר, געוואונען מיט דעם וואָלט זי גאָר נישט, וואָרים דער גורל פון מלחמה וועט אַנטשיידען ווערען ביי וולאַדיוואָסטאָק און כאַבאַראָווסק, און פערלירען מיט דעם קען זי, ווייל די אינלענדישע אַרמעע פון ראַטען־פערבאַנד וואָלט זעהר לייכט געקענט אַרומרינגלען די יאַפּאַנעזישע אַרמעע אין בירא בידזשאַן און זי נעהמען אין פּלען, זי אויסקוילען.

צולעצט מוז איך זאָגען אַז לאָרד מאַרלי, וועלכער איז דער פאָרזיצער פון דער מיליטערישער סטראַטעגישער קאָמיסיע פון לאָרדן־הויז און דאַרף וויסען עפּעס פון מיליטערישע זאַכען האָט געזאָגט, אַז אין פאַל פון א מלחמה צווישען יאַפּאַן און רוסלאַנד קאָן די נאָהענטסטע שלאַכט צו בירא־בידזשאַן נישט זיין נעהנטער ווי פיר הונדערט און אַכציג וויאָרסט, און אין א יאַפּאַנעזישען בוך פון א בעריהמטען „רזשיגנאַ" וואָס בעשרייבט די נעכסטע מלחמה צווישען יאַפּאַן מיט רוסלאַנד און אַמעריקע. מיט אַלע איינצעלהייטען, ווערט די געגענט בעצייכענט דער פאַס פון כאַבאַראָווסק, וולאַדיוואָסטאָק, אַלץ ביים זייט פון בירא־בידזשאַן.

איך קום צום סאַמע דעליקאַטסטען פּראָבלעם פון בירא־בידזשאַן: איך מיין אָט דאָס וואָס מען זאָגט אַז בירא־בידזשאַן ליגט אין רעכטען פייער פון מלחמה, אַז ביים ערשטען צוזאַמענשטויס צווישען ראַטען פערבאַנד מיט יאַפּאַן צי מאַנדזשוקאָ וועט בירא בידזשאַן פאַלען דער ערשטער קרבן, עס וועט גלייך אָפּגעווישט ווערען פון דער ערד, ווער עס זאָל שפּעטער נישט געווינען די מלחמה.

אָט דאָס האָב איך געהערט נישט נאָר פון שונאים פון בירא בידזשאַן נאָר אויך פון פריינט, זיי האָבען דאָס געזאָגט מיט ווערטאָג אָבער זיי האָבען דאָס געזאָגט, וואָרים די זאַך ליגט דאָך אויף דער האַנט:

— ליגט בירא בידזשאַן אויף דער גרעניץ פון מאַנדזשוקאָ?

— זי ליגט.

— איז זי אָפּגעטיילט פון מאַנדזשוקאָ נאָר מיטן טייך אַמור?

— זי איז.

— איז אַלץ וואָס מאַנדזשוקאָ דאַרף איז אַריבערצוגעהן דעם טייך און מאַכען א תל פון גאַנצען יודישען גליק. — פון בירא בידזשאַן.

— וואָס הייסט?

— זי קאָן אַרויפשיקען אַעראָפּלאַנען אין דער לופטען — און איהר אייגענעם לופטען איבער איהר אייגען לאַנד — און פון דאָרטען אַרויסשיסען באָמבעס אויף בירא־בידזשאַן וואָס זאָלען חרוב מאַכען א גרויסען טייל פון לאַנד.

— איז וואָס חכמה'ט איהר זיך מיט דעם?

— נישט קיין חכמה נאָר ערנסט.

— איהר מיינט עס איראָניש אָבער עס איז גאַנץ מעגליך, עס איז לײדער א טרויעריגער אמת.

— נישט אַזוי טרויעריג...

לאָמיר צוגעהן אַביסעלע נעהנטער צו דער געאָגראַפישער לאַגע פון בירא־בידזשאַן. מיר'ן א קוק טון אויף דער לאַנדקאַרטע, זעהען מיר ווי בירא־בידזשאַן וואָלט געווען א שיסעל, צי א טעלער, וואָס די אויבערשטע טייל איהרע שטעקט אין סיביר, און די אַנדערע, באַלד די גרעסטע העלפט ליגט אַריינגעסטאַמפּעוועט אין מאַנדזשוריע, העכער א העלפט פון בירא בידזשאַן האָט מאַנדזשוריע ביי דער רעכטער זייט. מאַנדזשוריע ביי דער לינקער זייט און מאַנדזשוריע צופוסענס. בלאַגאָוועשטשענסק איז א סטאַנציע אויף דער סיבירער אייזענבאַהן א דריי שעה פאָהרען פאַר בירא בידזשאַן. כאַבאַראָווסק, איז א סטאַנציע אויף דערזעלבער באַהן א פיר שעה פאָהרען נאָך בירא בידזשאַן (שטאָט בירא בידזשאַן) ביידע, סיי בלאַגאָוועשטשענסק, סיי כאַבאַראָווסק שטעהען אויף דער גרענעץ צווישען ראַטען־פערבאַנד און מאַנדזשוריע. איצט נעהמט און ציהט א גלייכע ליניע צווישען אָט די צוויי שטעט, וועט איהר זעהן אַז העכער האַלב פון בירא־בידזשאַן ליגט אונטער דער דאָזיגער ליניע.

לאָמיר זיך פאָרשטעלען אַז דאָס קעניגעל פּו־יאַי פון מאַנדזשוריע קומט צו סטאַלינען און זאָגט איהם: אדוני סטאַלין, לאָמיר אויסגלייכען אונזערע גרענעצען א גרעניץ דאַרף זיין א גלייכע ליניע נישט דו זאָלסט מיר האָבען א היבשען קלין אַריינגעשטעקט אין מיין לאַנד, דערפאַר וועל איך דיר געבען אַזוינס און אַזעלכעס, און לאָמיר זיך פאָרשטעלען אַז סטאַלין זאָל זיך אויף דעם אָפּרופען: גוט, מיין ליב קליין קעניגעל, ס'איז געמאַכט, געשעפט איז געשעפט. דעמאָלט וואָלט א גרויסער טייל פון בירא בידזשאַן געדאַרפט ווערען א טייל פון מאַנדזשוריע, איז דאָ א געפאַהר אַז כינע צי מאַנדזשוקאָ צי יאַפּאַן אין כלומרשט זייער נאָמען, זאָל פאָדערען אָט דעם טייל פון בירא־בידזשאַן אַלס א כינע אירעדענטאַ — א נישט־אויסגעלייזטער כינע?

ניין. אַזאַ געפאַהר איז נישטאָ. פאַרוואָס? צוליב צוויי אורזאַכען, ערשטענס וואוינען אין בירא בידזשאַן נישט קיין כינעזער, און כינעזער האָבען דאָרטען קיינמאָל נישט געוואוינט, נישט ווייט פון אַמור איז דאָ איין כינעזיש דאָרף אין בירא בידזשאַן וועלכען די יודען רופען אַז „נאַכאַלניק" פון לשון „נאַכאַל", מחמת עס איז געווען א נאַכאַלסטוואָ פון די כינעזער צו קומען אַהער זיך בעזעצען דאָ. און פאַרוואָס זענען זיי געקומען? ווייל דאָ זענען זיי זיכער פון באַנדיטען און פון הויכע שטייערען זענען זיי אַריבער דעם טייך — מיט א יאָהר צוועלף צוריק — און זיך בעזעצט אויף דער פרייער ערד און לעבען זיך דאָרט. עס איז אַלזאָ נישט קיין עלזאַס־לאָטרינגען, חלילה, בירא־בידזשאַן איז א וויסטעניש וואָס גאָר אַמאָל האָט עס געהאַלטען כינע, און פאַר די לעצטע אַכציג יאָהר האַלט עס רוסלאַנד, — נאָר איך נאָמען געהאַלטען, ווייל נישט כינע, נישט רוסלאַנד זענען אַפילו נישט איין מאָל דורכגעגאַנגען, צי דורכגעקוקט דאָס דאָזיגע לאַנד.

און צווייטענס, איז דער אַמור די נאַטירליכע גרענעץ צווישען די צוויי לענדער. ראַטענפערבאַנד און מאַנדזשוקאָ. זאָל ראַטענפערבאַנד אַריבער דעם אַמור האָט זי זיך נישט וואו אָפּצושטעלען. עס איז יאָ דאָ עפּעס א קייט בערג אין נאָרד מאַנדזשוריע, — די קליין־כינגאַנער בערג, נאָר מען רופט זיי בערג בלויז פון כינעזישער העפליכקייט וועגען, זיי זענען פּונקט אַזוי בערג ווי מאַנדזשוריע איז א פרייע מדינה.

זאָל מאַנדזשוקאָ אַריבער דעם אַמור האָט זי אויך נישט וואו זיך אָפּצושטעלען הונדערטער מייל־ען ווייט אין סיביר. פערשטעהט זיך, אַז עס איז דאָ פונקט אַזאַ שאַנס פאַר מאַנדזשוריע אַריבערצוגעהן דעם אַמור און פערנעהמען דעם סיבירישען ברעג, פּונקט, ווי עס איז דאָ א מעגליכקייט פאַר מעקסיקאָ אַריבערצוגעהן דעם ריאָ גראַנדע און פערנעמען טעקסאַס. אין דעם „מאַנדזשוקאָ יאָהרבוך פון 1934" וואָס איז ערשט אַרויסגעגעבען געוואָרען פון דער מאַנדזשוקאָ'ער רעגירונג, ווערט פיל גע־

טראַגעדיע פון לאָדזער יוד. מיטעלשטאַנד

פון אלי באַרוכין

לאָדז שמ'ט מיט איהר קעלער־אָרימקייט, מיט דער נויט פון די אַרימע שטיבלעך, פון באַלוטי, באַלוט און ווידזעוו; מען האָט אין די לעצטע יאָהרען אַ סך גערעדט און געשריבען וועגען דער דאָזיגער אָרימקייט, פּונקט אַזוי ווי מען פלעגט פאַר דער מלחמה אַ סך רעדען און שרייבען וועגען דער לעגענדאַרישער רייכקייט פון לאָדז, אָבער מען שרייבט זייער ווייניג און מען ווייס זייער ווייניג וועגען דער נויט פון יודישען מיטעלשטאַנד, וועגען דער טראַגעדיע פון מענשען, וואָס האָבען אַמאָל געהאַט נישט נאָר ברויט צו דער זעט, נאָר אויך אַ שיין מלבוש און אַ שיינע וואוינונג, האָבען געשיקט זייערע קינדער אין גימנאַזיום און געלעבט ווי קולטורעלע, גרויסשטעטישע מענשען.

וועגען דער נויט פון די דאָזיגע מענשען פון יודישען מיטעלשטאַנד געוועזענע סוחרים, פּערמיטלער, ליוועראַנטען, וועגען דעם רעדט מען ווייניג, אָבער זי איז פיל שטאַרקער, ברענענדיגער, שמערצליכער, ווי די נויט פון געבוירענע אָביונים, וועלכע זענען דאָך סוף־כל־סוף געוואוינט צו טראַגען די לאַסט פון זייער אָרימקייט, דער מיטעל שטאַנד־מענש איז דערצו נישט געוואוינט. ביז מיט אַ קורצער צייט צוריק האָט ער נאָך געלעבט, ווי אַ „מענש" מיט לייטען גלייך און ווען ער דאַרף יעצט אַרויסגעהן אין גאַס מיט אַ הונגעריגען מאָגען און אַ אָפּגעטראָגענעם בגד, ברענט איהם די שאַנד פון זיין ירידה פיגער, ווי עס דערקוטשעט איהם דער הונגער.

ווער עס איז אַמאָל געזען אין הויז פון אַ יורד פּריוואַט־באַטאָכטס, אָדער אין אַ יום־טוב־טאָג, דער וועט פערשטעהן, וואָס עס הייסט אַזוינס, זיין אָפּגעקומען, אַראָפּ פון דער מדרגה. אין אַזאַ הויז קענט איהר געפינען צו שרעקליכע צימערען, די בעל־הביתישע וועט נאָך אויסזוכען אַ ריין ווייס טישטוך אויסצושפּרייטען אויפ'ן טיש (בלויז די זילבערנע לייכטער פעהלען), עס העגען נאָך איבער די פענסטער טיערע טילענע גאַרדינען, נאָר די שטובען זענען דאָך פּוסטער, אָפּגעלאָזען אָהן חיות און אָהן מינדסטער פרייד, אַ פּוסטקייט וויעט אין די גרויסע שטובן און די מענשן, וואָס דרעהען זיך אַרום אין זיי זעהען אויס, נאָר ווי שאָטענס פון מענשען.

פיל פון זיי צוטיילען זייערע 6 צימער־דיגע וואוינונגען אויף איינצעלנע שטיבלעך און פערדינגען זיי אין פון די פאַר גילדען, וואָס עס צאָהלען די סובלאָקאַטאָרען, מאַכט מען אַ לעבען משטיינס געזאָגט, אָבער לעצטענס איז אויך דאָס שוין נישט קיין געשעפט, די צאָהל אָפּגעקומענע מיטעל־שטאַנד־מענשען מעהרט זיך מיט אַזאַ גיכקייט, אַז אויף די פיל מעלדונגען און די צייטונגען וועגען איינצעל־צימערען ביי „אַנשטענדיגע פאַמיליעס" וואָס עס מיינט על־פי־רוב אַ איינצעל צימער גע טיילט פון אַזאַ גרויסער יורד'ישער וואוינונג, זענען שוין קיין בעלנים נישטאָ. די נויט האָט שוין אויסגעלערנט די „איבריגע סובלאָקאַטאָרען" צו דינגען זיך שטיבלעך אין צווייען און מען זוכט אויך שוין נישט אין אַמאָליגע „גוטע" הייזער, אָבער ביליג...

וואו איז דער זינגער, דער פּאָעט, וואָס זאָל געבען אַנ'אויסדרוק די ליידען פון די דאָזיגע היינט־צייטיגע מאָדערנע איובים, די מענשען פון יודישען מיטעלשטאַנד, מיט וואָס פאַר אַ בעוואונדערונגסווערטען אויסדויער בעהאַלטען די דאָזיגע מענשען פאַר פרעמדע אויגען זייער נויט, דעם קעלט פון זייערע וואוינונגען און די קוואַל פון זייער יודיש לעבען! אַ געוועזענער אָרימאַן האָט פּאַרט נאָך, וואו צו שטילען זיין מוטשענדיגען הונגער. ווען ער קען נאָר צונויפקלאַפּען עטליכע גראָשען, וועט ער נאָך פאַר זיי קריגען אַ שיסעלע זופּ מיט אַ שטיקעל ברויט אין דער ביליגער־קיך פון „נוהן־לחם", וואָס זאָל אָבער טון דער הונגערענדער מיטעלשטאַנדס־מענש, וואו זאָל ער געהן שטילען זיין הונגער? האָבען דען לאָדזער יודען, אונזערע היינט־צייטיגע כלל־טוער, פערשטענדיש פאַר דער נויט פון דער צייט, פאַר'ן ווירדיגען אָרימאַן, וואָס האָט נאָך נישט פערלוירען דעם צלם־אלקים און ער וועט בעסער בעשליסען אויסצוגעהן פון הונגער, איידער צו שוואַרצען דעם פּנים? האָבען זיי געפּרובט שאַפען עפּעס אַנ'אינסטיטוציע פון „מתן בסתר", וואָס זאָל זיין אָנגעמאָסטען פאַר די געענדערטע בעדינגונגען פון דער צייט און פאַר דעם נייעם טיפּ נויט־בעדערפטיגע?

די לעגענדע וועגען לאָדזער עשירות, וועגען לאָדזער גבירים איז שוין לאַנג צורונען. אַ גאַנצער שיכט פון דער יודישער בעפעלקערונג איז פערוואַנדעלט געוואָרען אין „לומפּען־מיטעלשטאַנד", אָבער בעת דער „לומפּען־פּראָלעטאַריאַט" קעמפט מיט אַלע כחות פאַר זיין עקזיסטענץ דורך אַרבייטס־קאָנקורענץ, האָט דער „לומפּען־מיטעלשטאַנד" נאָר איין אויסוועג; שטאַרבען פון הונגער, שטאַרבען ווי העלדען פון זייער אונבעזיגטער מאָראַלישער בושה.

מיר האָבען איצט דורכגעמאַכט די צייט פון קאַטענטען־אויסקויפען און מיט איינפיהרען געזעץ האַנדעלס־ביכער און ווידער האָבען אַ גרויסע צאָהל סוחרים נישט אויסגעקויפט קיין פּאַטענטען, און זענען אַרויסגעטרעטען פון האַנדעלס־רעגיסטער, די דאָזיגע פרישע טויזענטער סוחרים, וואָס האָבען נישט אויסגעקויפט קיין האַנדעלס־פּאַטענטען זענען אַ נייער צוגאָב צו דער מחנה הונגערענדע מיטעלשטאַנד - מענשען. די אַרמעע פערגרעסערט זיך כסדר, זי האַלט אין איין וואַקסען און בעת ביי אַנדערע פעלקער מען איצט די קאַר נאַוואַל־צייט, קומט צו ביי אונז אַ נייע קלאַס, פרישע סויזענטער יודים, אַ נייער „יאַהרגאַנג" „לומפּען־מיטעלשטאַנד".

מען וואָלט געדאַרפט אָנוואַרפען פּליהט־קאָמיסיעס, וואָס זאָלען אַרומגעהן איבער די שטובען פון די דאָזיגע אָפּגעקומענע סוחרים, דאָן וואָלט מען צונויפגעשטעלט אַ טרויעריג בילד פון דעם עלענד פון די דאָזיגע מענשען און מען וואָלט אפשר געפונען אַ מיטעל ווי אַזוי צו ליינדערען זייער נויט!

רעכט און לעבען

יורידישע בייל‍אגע פון „נייעם פאלקסבלאט"

וויכטיגע ענטשיידונגען פון העכסטען-געריכט

דירות-אפמאכען

א לאקאטאר מוז אפזאגען דעם הויזוויירט א דירה-אפמאך (אפילו א מינדליכען) מינדעסטענס א קווארטאל פאר'ן ארויסציהען.

דערפון איז געדרונגען, אז קוים האט א לאקאטאר פערלאזט א דירה עטליכע טעג אין קווארטאל ארייו אהן א קינדיגונג, מוז ער בעצאהלען דירה-געלד פאר'ן גאנצען לויפענדען קווארטאל. דער הויזוויירט איז אפילו אויך בערעכטיגט צו מאהנען דירה-געלד פאר'ן וויי‍טערדיגען קווארטאל, אויב ס'איז איהם נישט געלונגען אין משך פון דער צייט דעם לאקאל צו פערדינגען אן אנדערען לאקאטאר.

רעמאנט פון דירות

אפילו דרינגענדע רעמאנטען טאר אויך נישט א לאקאטאר אליין פריהער דורכפיהרען, כל זמן ר'האט נישט געמאלדען און אויפגעפאדערט דאס צו טון דעם הויזוויירט.

קוויטאנציעס

פארגעשטעלטע קוויטאנציעס אויף בעצאהלט דירה-געלד אדער אויף אנדערע ערפילטע פעריאדישע התחייבות דערלויבט אנצונעמען, אז פאר די פריהערדיגע צייט-אפשניטען זענען די התחייבות'ן ערפילט געווארען.

א קוויטירונג אויף א סומע גיט א גרונט צו מיינען, אז אויך די פראצענטער פון דער סומע זענען ערלעדיגט געווארען. וואס שייך אבער געריכטס-קאסטען, מוז וועגען דעם אין דער קוויטירונג בפירוש דערמאנט ווערען.

אלימענטען

אויב ס'האנדעלט זיך וועגען אן אלימענטען-חוב, מעג מען לייגען אן אַרעסט אויף'ן ארבייטסלוין אין דער הויך פון 2 פינפטלעך אפילו, ווען דער לוין בעטרעפט נישט מעהר ווי 100 זלאטים א חודש.

געריכטס-קאסטען

ביי א פסק-דין צו בעפרייען פון א סעקוועסטער פערנומענע חפצים, ווערט נאר דאן גלייכצייטיג בעלאסטעט דער מלוכה-אוצר מיט די בעטרעפענדע געריכטס-קאסטען, אויב דער איינקלאגער האט זיך פריהער געווענדעט וועגען אן עלעמינירונג צום בעטרעפענדען פינאנצאמט.

קוים איז ער גלייך געגאנגען אין געריכט, ווערט איהם די געריכטס - קאסטען נישט צוגעמשפט.

אונטערנעמונגען אונטער א פירמע

בלויז אן אונטערנעהמונג פון אן אזויגער -

פענעם רעגיסטרירטען (גרעסערען) סוחר קאן געפיהרט ווערען אונטער א פירמע.

א פראקורא

א פראקורא מעג ערטיילען בלויז א רעגיס-
טרירטער (גרעסערער) סוחר.

עקסמיסיע-מאראטאריום

רעכט צו גענוסען פון עקסמיסיע-מאראטאריום האבען נאר ארבייטסלאזע און נישט ארבייטס-אומפעהיגע (זקנים, קאליקעס און כראנישע קראנקע).

נייע געזעצע

קאנווענץ מיט דאנציג וועגען עקזעקוציע פון שטייערן

די קאנווענץ, וואס פוילען האט געשלאסען מיט דאנציג וועגען געגענזייטיגע רעכטליכע הילף ביים אויפמאהנען שטייערן פון די בירגער פון דער צווייטער מלוכה איז נוגע בלויז געגענווער-טיגע שטייערן און נישט קיין פעלגענע.

פערלוירענע אבליגאציעס פון דער נאציאנאלער-הלוואה

בכדי אויסצובעקומען דופליקאטען פון פער-לוירענע אבליגאציעס פון דער 6 פראצענטיגער נאציאנאלער הלוואה, מוז געגעבען ווערען 3 מאל מעלדונגען אין „מאניטאר פאלסקי" פאר אזעלכע מודעות איז איינגעשטעלט פאלגענדער טאריף:

פאר אבליגאציעס ביז 50 זל. — 6 זלאטעס, ביז 100 זל. — 8 זל., ביז 200 זל.. — 10זל., ביז 300 זל. — 12 זל., ביז 500 — 15 זל.

א חוץ דעם ווערט גענומען אויפ'ן חשבון פון די מאניפולאציע און קאנצעלאריע הוצאות — 1 זל. ביי אן אבליגאציע ביז 100 זל. 2 זל. ביי אן אבלי-גאציע פון א גרעסערע סומע.

וויבאלד די פערלוירענע אבליגאציעס בעטרע-פען איבער 5 הונדערט זלאטים. גילט דער נאר-מאלער אנאנסען-טאריף.

בעפרייאונג פון פאטענטען

דער פינאנץ-מיניסטער האט פעראָרדענט די אינטערליגענדע פינאנץ-אמטען ביים בעטראכטען בקשות וועגען בעפרייען געוויסע קאטעגאריעס

גאסטען און קליינהענדלער פון דער פליכט אויסצו-קויפען פאטענטען געגעבען אטונג צו געבען, צי די מאטעריעלע לאגע פון די פעטענטען איז ווירקליך שוין אזא שווערע, אז זיי זענען נישט ביכולת צו בעצאהלען די קאסטען פון פאטענט. אלענפאלס טארען זיך די אמטען נישט בלויז רעכענען מיט'ן אימשטאנד, או דער אומזאץ פון די דערמאנטע פער-טענטען איבערשטייגט נישט די סומע פון 2 טויז. זלאטעס א יאהר.

בעווייזען דאס אויסמעסטען שטייער

אין א רעקורס אדער אין יעדער אנדערער ווענדונג צו דער פינאנץ-מאכט וועגען א בעוואלה-טע שטייערן-אויסמעסטונג, מעג זיך דער שטייער-צאהלער אויך פערופען אויף דאקומענטען, וועלכע ער האט בייגעלעגט אין די פאריגע יאהרען.

עקזעקוציעס אויף אנפערטרויטער ארבייט

ביים ווענדען אן עקזעקוציע אויף אנפערטרוי-טע מאטעריאלען אדער צושעדיגטע חפצים צורעכט צו מאכען, מעג א בעל-מלאכה בעווייזען, אז זיי זענען א פרעמדעס אייגענטום נישט בלויז מיט ביכער, נאר אפילו אויך מיט עדות אדער אויף וואס פארא ס'זאל נישט זיין אנדערען אופן.

קאמיס-אפמאך מיט אן אויסלענ-דישער פירמע

א קאמיס-אפמאך מיט אן אויסלענדישער פירמע מוז בעשטעטיגט ווערען דורכ'ן ארטיגען פוילישען קאנסול בכדי דער קאנטראקט זאל קענען גילטען פון די שטייער-הנחות פאר קאמיס-אונטער-נעמונגען.

טערמין פון אויפפאדערונגען צו בעצאהלען פינאנץ-געלד-שטראפען

אן אויפפאדערונג צו בעצאהלען אן ארויפגע-לייגטע געלד-שטראף פאר בעגיין א פינאנץ-פער-ברעך מוז צוגעשיקט ווערען 14 טעג פאר'ן בע-שטימטען טערמין די שטראף צו בעצאהלען.

Dr. Zygmunt
Henrykowski
ספעציאל-ארצט פאר ווענערישע
הויט-קראנקהייטען און מענער-שוואכע
האט זיך איבערגעצויגען אויף
פיעטריקאווער 86
טעל. 143-63
נעהמט אן פון 8—11 און פון 6—9 אווענד.
פאר פרויען א ספעציעלער װארטע זאל.

ווייטערדיגע פארשריפטען

וועגען שטילע שותפות'ן לויט'ן נייעם האנדעלס-קאדעקס

וואס שייך דער דערלאזבארקייט צו ווענדען אן עקזעקוציע אויף די שותפות-פראצענטען פון א שטילען שותפות-אפמאך, זעהט דאס געזעץ פאר פאלגענדע בעשטימונג:

אויב אין משך פון די לעצטע 6 חדשים איז דורכגעפיהרט געווארען ביי א שטילען שותף אן ערפאלגלאזע עקזעקוציע און דער מאהנער האט אויפ'ן סמך פון אן ענטגילטיגען עקזעקוציע-טיטול געלייגט אן ארעסט אויף זיינע פראצענטען אין פאל פון אן עווענטועלען אויפלעזען דעם שותפות-אפמאך, מעג דער מאהנער קינדיגען אין נאמען פון בעל-חוב דעם שותפות-אפמאך. אזא קינדיגונג מוז אבער געמאכט ווערען מינדעסטענס 6 חדשים פאר'ן אומזאץ-יאהר. געוויס, אויב דער שותפות-אפמאך זעהט פאר א קירצערן קינדיגונגס-טערמין, מעג דער מאהנער קינדיגען דעם אפמאך אין אויס-געפערטען טערמין.

יעדער שותף איז בערעכטיגט צוליב בעגרינ-דעטע טעמים צו פאדערן אויף א געריכטליכען וועג אן אויפלעזונג פון שותפות, באלד נאכ'ן אויפ-לעזען דעם שותפות, מוז דער איינגעטרעטער זיך אפרעכענען מיט'ן שטילען שותף און איהם גלייך אויסצאהלען אין בארעס געלד די בעטרעפענדע סומע.

א שטילער שותף בעטייליגט זיך אויך אין די רווחים און אין די היזקות פון נאך נישט פער-ענדיגטע געשעפטס-ענינים. דער זעלבער כלל גילט אויך לגבי די יורשים פון שטילען שותף. זיי זע-נען אויך בערעכטיגט צו פאדערן אויפקלערונגען, חשבונות און א געהעריגע צוטיילונג פון די רווחים און היזקות צום סוף פון יעדען אומזאץ-יאהר.

אין פאל, ווען דעם איינגעטרעטער ווערט ער-קלערט אן אופאדלאשטש, מעג א שטילער שותף צוריקפאדערן די סומע, וואס ער האט ליגען אין שותפות, ווי ס'בעטרעפט זיין אנטייל אין די היזקות. קוים האט דער שטילער שותף נאך נישט געהאט אריינגעטראגען אין שותפות די גאנצע פערפליכטעטע סומע, איז ער מחויב נאר אין דעם פאל צו צאהלען דעם בעטראף, אויב ס'איז נויטיג בכדי צו דער-קען די היזקות, וואס פאלען אויף זיין חלק.

ר. איזראעל

דער בערזען-סוחר

שפאנענדער ראמאן פון יודישען לעבען

129

דער אינספעקטאר האט זיך נישט געאיילט דערויף, אז ער וועט האבען אזא לייכטע ארבייט מיט דער פרוי רובין, זי האט זיך איינפאך אין אלץ מודה געווען אהן שום שוועריקייט און אהן שום שטערונג, זעהט אויס, אז זי האט רעזיגנירט פון עקשנות, נישט געוואלט בעשווערען די לאגע און געווען צוגעגרייט אויף אפצוקומען די שטראף, וועלכער אין איהר געקומען לויט איהר פערברעכען ווי שטרענג דער אורטייל און די שטראף זאל נישט זיין, דער אינספעקטאר האט נישט איינגעזעהען, אז ס'זאלען קיין וועלכע ס'איז מילדערנדע אומשטענדען פאר איהר. ער האט נאך אלץ נישט פערשטאנען צו פרעגען די פערברעכערין, וואס פאר'א מאטיווען ס'האבען זי דערפיהרט דערצו, און אפשר האט די פרוי רובין געווארט אויף דער דאזיגער פראגע, דער פאליציי זענען אבער אזעלכע פראגען נישט געווען אינטערעסאנט, די הויפטזאך איז געווען, אז די מערדער זענען ענטדעקט און זיי וועלען איבער-געגעבען ווערען דעם געריכט, די פאליציי וועט בע-קומען א דאנק, עטליכע בעאמטע וועלען בעקומען העכערע פאסטענס, אנדערע וועלען בעקומען מעדא-לען און די מערדער וועלען אויפגעהאנגען ווערען, וויפיל אזעלכע מערדער זענען שוין אויפגעהאנגען געווארען און מען ווייסט נישט, צי זיי וואלטען אפשר געקענט לאגיש פערטיידיגען די מאטיווען פון זייערע פערברעכענס? וועגען דעם האט קיי-נער נישט געזאגט, דאס האט מען איבערגעלאזען פאר פסיכאלאגען און פילאזאפען, פאר די וועלכע האבען זיך געגריבעלט אין דער מענשליכער נשמה און נישט אין די מענשליכע מעשים.

די פרוי רובין איז געווען אינגאנצען צובראָ-כען, דערשלאגען, זי האט פערלוירען איהרע גרויסע פעהיגקייטען קלאהר און לאגיש צו דענקען, זי האט זיך שוין איצט געפיהלט ווי פערמשפט צום טויט און האט געטראכט, אז אן עווענטועלער טויט-אורטייל וועט אויף איהר שוין קיין שום איינדרוק נישט מאכען.

— אבער צום טייוועל האט זי געטראכט, פאר וואס האט ער מיך נישט געפרעגט צוליב וואס איך האב געלאזט דערהרג'ענען מיין מאן? צי מיינט א'הר טאקע, או איך האב געוואלט דיין געלד? אהער וואס טראכט ער זיך? דאס איז דאך נישט צו בעגרייפען אז מ'זאל אזוי לייכטזיניג אוועקשטע-לען די פראגע.

דער אינספעקטאר האט געאיילט, ער האט גע-ארבייט ממש דעם גאנצען מעת לעת אהן איבער-רייס, כדי צו פערענדיגען דעם ענין. וועלכער האט איהם אזוי פיל מיה, מאטערניש און אומעהנליכקייטען געקאסט.

די לאנדאנער צייטונגען האבען זיך שוין בריים צושריבען וועגען דער סענסאציע. אומעטום האָ-בען זיך בעוויזען די פאטאגראפיעס פון דער פרוי רובין, די קאנדידאטקע אויף דער תליה און פון דזשאן קיסטער אין איבער זיי דאס גרויסע בילד פון אינספעקטאר אלס דער טריומפירער, אלס דער, וועלכער האט געטון אזא גרויסע טובה דער שטאט לאנדאן און בעפרייט זי פון צוויי מוראדיגע, עקעל-האפטע מערדער, די צייטונגען האבען נישט גע-קארגט קיין לויבגעזאנגען פאר דעם אינספעקטאר, אויסגערעכענט זיינע שטארקע פעהיגקייטען און פערלאנגט, אז ער זאל ווי געהעריג בעלוינט ווערען. דער אינספעקטאר האט אדורכגעבלעטערט אין צייטונג נאך דער אנדערער, און יעדער פון זיי האבען זיך געפינען נאך מעהר איבער-טריבענע מעשים וועלכע האבען קיין שום שייכות צום ענין נישט געהאט, ער האט אבער נישט געפרובט דאס אפ-צולייקענען, דילענדיג צופרידען דערמיט וואס די אלע מעשי'ות האבען זיך געענדיגט מיט א דאנק און לויב פאר איהם אליין.

אין עציו האט ער שוין געהאט ערלעדיגט. איצט האט מען נאך געדארפט צו ערלעדיגען דזשאן קיסטער'ן, וועלכען מ'האט געדארפט צווינגען, אז ער זאל זיך מודה זיין, אין אינספירירען און בעשטעלען דעם מארד איבער לעאן בלומאן. ער האט טאקע נישט געוואָרט גאר באלד געהייסען זיך ארייגפיהרען דזשאן קיסטער.

דזשאן איז אריינגעקומען אין קאבינעט פון אינספעקטאר א וואגער ווי שטענדיג מיט דער לילקע אין מויל און די הענד אין די טאשען. דעם אינספעקטאר האט דאס אפילו שטארק פערדראסען..

— צי מיינט ער, אז ער איז ווייטער א הויכער פאליציי-בעאמטער, וואס ער פיהלט זיך דא אזוי פריי.

דער אינספעקטאר האט אבער אויף דער טעמע גארנישט גערעדט, נאר באלד זיך גענומען צום פער-הער.

— דזשאן, איך האב פאר איך א גוטע בשורה. איהר זענט בעפרייט פון דער בעשולדיגונג איך אנטייל אין'ם מארד פון רובין, אפשר וועט דאס זיין א פערלייכטערונג פאר איך, אז איהר זאלט זיך מודה זיין אין אנטייל אדער אויספיהרען דעם מארד איבער לעאן בלומאן?

— און וועמען דערצעהלט איהר דאס, מיסטער אינספעקטאר? מיין, אן אלטען פאליציאנט. איז דער פערהאר א גרויסער אונטערשייד דערין, צי איהר בעשולדיגט מיך אין אויספיהרען אדער בעשטעלען אין מארד אדער צוויי?

— א גרויסער אונטערשייד איז דאך פערהאן דערין, ס'ווערט ארויסגענומען פון דער פער-דאכט פון א סאדיסט, פון א מאסען-מערדער.

— דאס איז קיין אונטערשייד, ווייל ביי דער גאנצער אויספארשונג וועט קריטמאל פון אייער זייט נישט פאלען די פראגע פאר וואס זענט איהר בעגאנ-גען איין מארד, אדער צוויי, אדער דרייסיג. איהר וועט איינשרייבען אין פראטאקאל „זיך מודה געווען", וועט די פאפירען אפשיקען וואוהין מ'דארף און וועט זיך רייבען די הענד פון צופרידענקייט, אז איהר האט געזיגט. און אויב איהר האט קיין גאר ריינע געדאנקען און זענט אן אידעאליסט וועט איהר זיך טראכטען, אז איהר האט א טובה געטון דעם פאטער-לאנד און דאס אין דאך זיכער גענוג.

דער אינספעקטאר איז שוין שטארק גיין גע-ווארען אויף די מוסר-רייד, וועלכע ער האט כסדר געהאט פון דזשאן קיסטער איז האט אויסגעהפען:

— איך האב דאס געזוגט. איך וויל מעהר נישט הערען פון אייך קיין מוסר. איך טרעט צו צום פערהער.

— ביטע זעהר. איך בין צו אייער דיספאזיציע.

— איך האב אייך געהאלטען פאר א גאנץ אנ-דערען. דאס וואס איהר טוט דא גרעניצט מיט חוצפה

דזשאן האט געארנישט געענטפערט. נאר גער שמייכעלט.

— צי האט איהר ערמארדעט מצאן בלומאן, האט דער אינספעקטאר געפרעגט.

— ניין.

— איז דזשאן קאו און דזשאן קיסטער דיזעלבע פערזאן.

— יא.

— האט איהר בעשטעלט דעם מארד איבער לעאן בלומאן?

— יא, איך האב איהם בעשטעלט.

— ביי וועמען?

— ביי דעם ווייסען יוסטען, וועלכע מיר האבען לאנגע יאהרען בענוצט אלס קאנפידענט.

— האט דער ווייסער יוסטען אויסגעפיהרט דעם מארד?

— איך האב געהערט או נישט, אז ער האט נישט געהאט קיין האַרץ דערצו און האט בעצאהלט דערפאר דעם „געשיקטען ראבערט" וועלכער האט שוין דעם רעשט אדורכגעפיהרט.

— האט איהר בעצאהלט פאר אויספיהרען דעם מארד?

— געוויס, א גרעסערע סומע געלד.

— האט איהר געהייסען אפשניידען ביי בלומאן דעם קאפ און די דאזיגע מתנה מיר צושיקען?

— יא, דאס איז געווען לויט מיין אויפטראג.

— און איהר זענט געשטאנען דערביי ווען די פאסט האט מיר די דאזיגע מתנה געבראכט?

— יא, איך בין געשטאנען דערביי.

— און איך גער געוויסען האט דאס געקענט אויסהאלטען?

— יא.

— אלזא, רעזומירענדיג אייערע ערקלערונגען פראטאקוליר איך, אז איהר זענט זיך מודה אין אינס-פירירען און בעשטעלען דעם מארד איבער לעאן בלומאן.

— יא, אזוי איז עס.

— געענדיגט. פונקט. האט דער אינספעקטאר א צופרידענער געזאגט.

— דוכט זיך, אז איהר האט נאך פערגעסען צו שטעלען איין פראגע?

— דהיינו?

— פארוואס האט איהר מיך נישט געפרעגט צוליב וואס איך האב דאס געטון?

— געוויס דערמיט, האב איך שוין איינמאל געזאגט, דער פערהער איז פערענדיגט.

(פארטזעצונג קומט)

נייער פאָלקסבלאַט

דאָס לאָדזער לעבן

נייער פאָלקסבלאַט

זונטאג 3 כח אדר א' תרצה

מעריב

זון־אויפגאַנג 6.18

זון־אונטערגאַנג 5.19

די האַנדווערקער־קאַמערן האָבן נישט דאָס רעכט

צו קאָנטראָלירן וואַרשטאַטן, צי זיי האָבן האַנדווערקער־קאַרטען

ווי בעקאַנט האָבן די פאָרשטעהער פון צענטראַלן האַנדווערקער־פערבאַנד אין לאָדז, פילסודסקיעגאַ 69 אין די פּערזאָנען פון די ה"ה פרויגד און לובלינסקי אינטערווענירט אין פערבאַנד פון די האַנדווערקער־קאַמערן אין וואַרשאַ מכח די לוסטראַציע־קאָמיסיעס, וועלכע ווערן אויסגעטיילט מצד דער לאָדזער האַנדווערקער־קאַמער פון די פאָרשטעהער פון די צעכן צו לוסטרירן די האַנדווערקער־וואַרשטאַטן, צי זיי בעזיצן האַנדווערקער־קאַרטען אָדער נישט.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט איז די פראַגע געשטעלט געוואָרן אויף דער טאָג־אָרדנונג פון דער לעצטער זיצונג פון פערבאַנד און ס'איז אָנגענומען געוואָרן פאָלגענדער בעשלוס:

אַרויסשיקען אין אַלע האַנדווערקער־קאַמערן אַן'אויפקלערונג, אַז נישט דאָס אינדוסטריע־געזעץ און נישט די פעראָרדנונג פון מלוכה־פּרעזידענט וועגן די האַנדווערקער־קאַמערן גיבן נישט די קאַמערן דאָס רעכט צו פאָדערן אין די האַנדווערקער וואַרשטאַטן צו ווייזן די האַנדווערקער־קאַרטען און אַז אַזעלכע קאָנטראָלעס קענען נאָר אויסגעפיהרט ווערן דעמאָלט ווען זיי וואָלטן דאָס רעכט בעקומען דורך אַ בעזונדערער פעראָרדנונג.

פון דעם איז צו זעהן, אַז די האַנדווערקער־קאַמער קען קיינעם נישט געבן דאָס רעכט צו קאָנטראָלירן די האַנדווערקער־וואַרשטאַטן צי זיי האָבן האַנדווערקער קאַרטען אָדער נישט.

רויב־אָנפאַל אויף אַן'אינקאַסענט

ער בעקומט מיט אַ גאַז־רעהר איבער'ן קאָפּ, אָבער דאָס געלד ראַטעוועט ער אָפּ

(א) נעכטען איז אויף דער טרעמבאַצקאַ גאַס נעבען דעם בנין פון שטאָט־געריכט דורכגעפיהרט געוואָרן אַן'אויסערגעוועהנליך דרייסטער רויב־אָנפאַל אויפ'ן אינקאַסענט פון דער פירמע „גוטמאַן און פערעלבערג" (מאַגיסטראַצקאַ 31), דעם 24־יעהריגען יצחק גוטמאַן.

יצחק גוטמאַן איז צוריקגעפאָהרען פון קליענטען, ביי וועלכע ער האָט איינקאַסירט עטליכע טויזענד זלאָטעס, בעשטימט אויף אויסצוצאָהלען די אַרבייטער.

דאָס געלד האָט ער געפיהרט אין אַ פּאָרטפעל.

ווען גוטמאַן איז אויף רוג נאַרוטאָוויטשאַ און טרעמבאַצקאַ אַראָפּ פון טראַמוויי, און זיך מיט דער טרעמבאַצקאַ געלאָזט גיין צו דער מאַגיסטראַצקאַ, איז צו איהם הינטערוויילעכץ צוגעקומען עפּעס אַן אונבעקאַנטער פערשוין, און אַ זעץ געטון מיט אַ גאַז־רויהר איבער'ן קאָפּ.

בעטויבט פונם קלאַפּ איז גוטמאַן אַנידערגעפאַלען אויפ'ן טראָטואַר...

דער פערשוין האָט ביי איהם דאַן אַרויסגעריסען דעם פּאָרטפעל מיט געלד און גענומען אַנטלויפען אין דער ריכטונג צו נאַרוטאָוויטשאַ.

אַ צובלוטיגטער האָט זיך גוטמאַן אויפגעהויבען, און מאַכענדיג אַ געוואַלד, איז ער נאָכגעלאָפען דעם רויבער.

דער רויבער האָט דערפיהלט, אַז עס האַלט מיט איהם שמאָל — האָט ער זיך שנעל אָריענטירט און אַוועקגעשליידערט דעם פּאָרטפעל...

זיין חשבון איז געווען אַ ריכטיגער — גוטמאַן האָט אונטערגעכאַפּט דעם פּאָרטפעל, און געלאָזט פריי דעם רויבער אַנטלויפען.

דער רויבער איז הענדום־פּענדום אַרויס אויפ'ן דאַמבראָווסקי־פּלאַץ, וואו ער האָט זיך צומישט מיטן עולם, און — גיי רוף איהם איצט קנאַקניסעל...

פּאַנאַטאָוויע האָט בינו לבינו ערטיילט ערשטע הילף דעם צובלוטיגטען גוטמאַן, און אָפּגעפיהרט איהם אין דער פאַבריק.

פּאָליציי זוכט דעם רויבער, און ס'איז דאָ אַ האָפנונג, אַז מען וועט איהם פּאַקן.

לאָדזער „אַביסינטשיקעס",

וואָס האָבן געוואָלט גיין מלחמה־האַלטען מיט מוסאָליני'ן

(א) לעצטענס האָט זיך אין לאָדז בעוויזען אַן'אויסטערלישער שווינדלער — אַ מין סעזאָן־שווינדלער.

זיין „קונץ" איז בעשטאַנען אין דעם, וואָס ער האָט אויסגענוצט דעם איטאַליעניש־אַביסינישען סכסוך, און אויף אַ קונציגען אופן געלאָזט אַ קלאַנג, אַז דער אַביסינישער קאָנסולאַט ווערבירט פּריוואַטליגע, געוועזענע מיליטער־לייט אויף אָפּצושטויסען די איטאַליענער...

דער שווינדלער האָט דערביי אָנגעגעבען די בעדינגונגען — פאַר זעלנער 10 זל. אַ טאָג, און פאַר אָפיצירען און אינסטרוקטאָרען — מעהרער.

נישט געקוקט־דערויף, וואָס דער חברה־מאַן האָט גענומען ביי די רעפלעקטאַנטען צו 1 און צו 2 זל. איינשרייב־געלד, האָבן זיך דאָך געפונען אַ סך נאַאיווע אַרבייטסלאָזע, וועלכע האָבן געצאָהלט גערן די זלאָטים, אפי' צו קריגען די „גוטע פּאָסטענס"...

פון דעם ענין האָט זיך, זעלבסטפערשטענדליך, אויסגעלאָזט אַ בוידעם, און — איצט זוכט מען דעם „אַביסינטשיק".

פאַר אַ זוהנ'ס אַ חוב

טאָר מען נישט סעקוועסטרירן דעם פאָטער'ס זאַכען

(אינטערעסאַנטער פּראָצעס איז שטאָטישען געריכט)

אין אַנדערע עקזעקוציע־פּראַקטיק טרעפט גאַנץ אָפט אַז אויפ'ן חשבון פון אַ זוהנ'ס אָדער אַ טאָכטערס שולדיגע שטייערן אָדער געלד־שטראָפן ווערן דורכגעפיהרט ביי די עלטערן עקזעקוציעס.

מ'רעדט דאָ נישט וועגן מלבישים אָדער אַנדערע חפצים, וועגן וועמענס אייגנהעריגקייט ס'קאָן נאָך אפשר זיין אַ געוויסער צווייפעל, דאָ האַנדעלט זיך טאַקע וועגן שענק, טישן און אַנדערע שטוב־זאַכן, וואָס זייער געהעריגקייט צו די עלטערן איז אַ זעלבסטפערשטענדליכקייט.

און דאָך העלפען נישט קיין טענות, און אויפקלערונגען, פאַר די עקזעקוטאָרן איז גענוג, אַז דער שולדיגער זוהן אָדער טאָכטער וואוינט צוזאַמען מיט די עלטערן, מעג ער זיין פוליצייליג נאָר אפילו עקאָנאָמיש זעלבסטשטענדיג.

איבריגענס האָבן אפילו די פּרובען אויף אַ געריכטליכען וועג צו עלימינירן אַזעלכע חפצים פון סעקוועסטער אויך זיך נישט איינגעגעבן, אַלענפאַלס איז עס אַזוי געווען ביז איצט.

לעצטענס האָט זיך אָבער די לאַגע אין דעם פּונקט גענצליך געענדערט. די געריכטן האָבן אָנגעהויבן אַזעלכע פּראָצעסן ליבעראַלער צו טראַקטירן. אַ גאַנצע רייה אַזעלכע משפטים זענען שוין פאָרגעקומען אין די היגע געריכטן און כמעט אַלע האָבן זיך געענדיגט לטובת די אָנקלאָגער.

אָט איז איינמאָל פאָרגעקומען אין היגען שטאָטישען געריכט אַזאַ פּראָצעס:

דער 23־יעהריגער זוהן פון היטעל־מאַכער ט. אויף פּיעטריקאָווער גאַס איז פערמשפט געוואָרן פאַר אַ געוויסע געזעץ־איבערטרעטונג צו אַ געלד־שטראָף.

איז געקומען אַן'עקזעקוטאָר אין דער עלטערנס וואוינונג, וואו דער פערמשפט'ער האַלט זיך אויף, און געלייגט אַן'אַרעסט אויפ'ן גאַנצען שטוב־מעבעל.

דער בעוועלה'טער פאָטער האָט זיך גלייך געוואַנדט אין געריכט, אַז מ'זאָל איהם עלימינירן דאָס פערנומענע מעבעל פון אַרעסט פאַר'ן זוהנ'ס חוב. דאָס געריכט האָט אויסגעהערט אַ גאַנצע רייה עדות, שכנים פון זעלבען הויז, וועלכע האָבן בעשטעטיגט, אַז די קוועסטאַנירטע חפצים געפינען זיך שוין ביים איינקלאָגער אין שטוב איבער 25 יאָהר, אַלזאָ נאָך פריהער, איידער דער שולדיגער זוהן איז געקומען אויף דער וועלט.

הגם די גענעראַל־פּראָקוראַטאָריע, די פאָרטרעטערין פון מלוכה־אוצר'ס אינטערעסן, איז געווען דאַגעגען, האָט דאָס געריכט דאָך אָנערקענט דעם ה' ט. דעם פאָטער פון פערמשפט'ן פאַר'ן אייגענטימער פון די סעקוועסטירטע חפצים און פעראָרדנעט זיי תיכף צו בעפרייען פון אַרעסט.

זגערזשער 17 יודיש פאָלקס־טעאַטער זגערזשער 17

בראַוואָ רעגינאַ צוקער! שטורמט דאָס טעאַטער פון אַפּלאָדיסמענטען!

פרייליכע אָפּערעטען אין פאָלקס־טעאַטער!

היינט, זונטאָג, 2 קאָמישע אָפּערעטען־שלאַגערס מיט

רעגינאַ צוקער

4 נאָכמיטאָג — קאַרל צימבאַליסט'ס אויפפירונג

„די פּראָווינצער כלה" אין 2 אַקטען

9 אָוונט חאַצקעלע כל־בו'ניק די בעל.אָפּער.

אין 3 אַקטען מיט רעגינאַ צוקער אין דער הויפּט־ראָלע.

אָרקעסטער אונטער לייטונג פון דיריגענט דוד בייגעלמאַן. ביים קלאַוויר: ש. בלומשטיין.

בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון פאָלקס־טעאַטער.

אַ נייער דירעקטאָר אין דער „אובעזפּיעטשאַלניע"

דער אַלטער האָט פּלוצלונג געמוזט פערלאָזן זיין אַמט

עהערגעכטען האָט פּלוצים בעקומען די דימיסיע דער לאַנג־יעהריגער דירעקטאָר פון דער לאָדזער געזעלשאַפט פאַר סאָציאַלער פערזיכערונג („אובעזפּיעטשאַלניע"), יאַן דוואָרסקי. און אויף זיין אָרט איז לויט אַ מיניסטעריאַלן דעקרעט בעשטימט געוואָרן דער ה' בראָניסלאַוו ראַמבאַנאָוו, אַ דירעקציע־מיטגליד פון דער וואַרשאָווער „אובעזפּיעטשאַלניע".

פון דאָקטוירים־קרייזען אינפאָרמירט מען, אַז דוואָרסקי איז דערוויטערט געוואָרן פון זיין אַמט, מחמת די אַנקלאַגעס, וואָס זענען איינגעגאַנגען צו דער צענטראַל־מאַכט, צוליב נישט ענטשפּרעכענדע האַנדלונגען אויפ'ן אַדמיניסטראַטיווען געביט.

פון דער צווייטער זייט איז מען זיך משער, אַז די דימיסיע איז געקומען אַלס אַ פּועל יוצא פון אַ סכסוך צווישען דעם דיר. דוואָרסקי און דעם הויפּט דאָקטאָר ד"ר קוניצקי אין שייכות מיט די פּלענער פון רעאָרגאַניזירן דאָס הייל־וועזען אין לאָדז.

דער נייער דירעקטאָר פון דער לאָדזער „אובעזפּיעטשאַלניע" איז אַ בעקאַנטער און פערדינסטפולער טוער אויפ'ן געביט פון סאָציאַלע פערזיכערונגען.

20 לאָדזער דעלעגאַטען

אויפ'ן הויזבעזיצער־צוזאַמענפאָהר אין וואַרשאַ

(א) דעם 17 ד. ח. וועט אין וואַרשאַ, אין זאַל פון דער קרעדיט־געזעלשאַפט פאָרקומען אַן'אַלגעמיינער צוזאַמענפאָהר פון הויזבעזיצער־פעראיינען אין פוילען.

אין די לאָדזער הויז־בעזיצער - פעראיינען ווערען אין שייכות מיט דעם דאָזיגען צוזאַמענפאָהר געמאַכט די נויטיגע צוגרייטונגען, און פון לאָדז וועלען אַרויספאָהרען 20 דעלעגאַטען.

צום צוזאַמענפאָהר פון שטעטע־פערבאַנד

(א) דעם 6 און 7 אַפּריל וועט אין וואַרשאַ פאָרקומען אַ צוזאַמענפאָהר פון פּוילישע שטעט.

דער דאָזיגער צוזאַמענפאָהר האָט אַ ספּעציעלע בעדייטונג, ווייל ער וועט זיין אַ וואַהל־און־קאָנסטיטוציאָנעלער צוזאַמענפאָהר.

אין בעזונדערע שטעט פון דער לאָדזער וואָיעוואָדזטווע זענען מחמת דעם צוזאַמענגערופן געוואָרן ספּעציעלע זיצונגען פון די שטאָט־ראַטען, בכדי צו וועהלען די דעלעגאַטען אויפ'ן צוזאַמענפאָהר.

אַמטליכעס

(א) לויט ווי מיר האָבן שוין געמאָלדען איז דער ביז־איצטיגער קאָמענדאַנט פון דער לאָדזער קרייז־פּאָליציי, אויבערקאָמיסאַר פראַנקאָווסקי, איבערגעשיקט געוואָרן קיין ווילנע, וואו ער איז געוואָרן פּאָליציי־קאָמענדאַנט.

אַלס ממלא מקומו אין לאָדז איז בעשטימט געוואָרן סערגיוש־יוליוש קיסטער, דער ביז־איצטיגער לייטער פונ'ם זגערזשער פּאָליציי־קאָמיסאַריאַט.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט־דיזשורען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען: מ. קאַספּערקיעוויטש (זגערזשער 54), י. סיטקיעוויטש (קאַפּערניקאַ 26), י. זונדעלעוויטש (פּיעטריקאָווער 25 ס. באַיאַרסקי און וו. שאַט (פּשעיאַזד 19), מ. ליפּיעץ (פּיעטריקאָווער 193), דיכטער און לאַבאָדאַ (11 ליסטאָפּאַד 86).

זעלבסטמאָרד

(א) שיכורערהייט האָט דער 25־יאָהריגער אַרבייטסלאָזער סטאַניסלאַוו פּאַוולאָווסקי (פון מאַדראַ 4) זיך אַריינגעשטאָכען אַ מעסער אין דער ברוסט און אין בויך אַריין.

די וואונדען זענען נישט קיין טיפע.

פּאַנאַטאָוויע האָט איהם ערטיילט ערשטע הילף.

פאַר הונגער

(א) אויף צמיליע 3 איז אַוועקגעפאַלען פאַר הונגער און אויסשעפּונג דער 41־יעהריגער יוזעף מיכאַלסקי.

פּאַנאַטאָוויע האָט איהם אָפּגעפיהרט אין שטאָטישען זאַמעלפּונקט.

שלעכט אַרונטערגעשפּרונגען

(א) אויף 11 ליסטאָפּאַדאַ האָט אַרונטערגעשפּרינגענדיג פון טראַמוויי, זיך אויסגעגליטשט דער 52־יאָהריגער אַנטאָני דאַטשקאָווסקי (פון טשעשעלסקאַ 30) און זיך צובראָכען דעם רעכטען פוס.

פּאַנאַטאָוויע האָט איהם ערטיילט ערשטע הילף און אָפּגעפיהרט אַהיים.

קלאַנג־קינאָ־טעאַטער

Zachęta

זגערזשער 26

היינט און פאָלגענדע טעג!

גרויסע פּרעמיערע!

דאָפּעלטער שלאַגער־פּראָגראַם:

— I —

„די פרויען אין זיין לעבען"

(Wielka gra)

אין די הויפּטראָלען:

Marie BELL i Ryszard WILM

— II —

פּיקאַנטע קאָמעדיע, וואָס האָט ענטציקט די גאַנצע וועלט

„דאָס געשיקטע מיידעל"

אין די הויפּט־ראָלען:

Sylvia Sidney i Fr. March

אָנהייב 4 נ.מ. שבת און זונטאָג 12 בייטאָג

ארץ-ישראל-אקאדעמיע

מיט דער בעטייליגונג פון לאצקי-בערטאלדי און דר. א. ש. יוריס

דאָנערשטאָג קומען קיין לאָדז די בעקאַנטע געזעלשאַפטליכע טוער, שריפטשטעלער און זשורנאַליסטען ווי לאַצקי-בערטאָלדי און דר. א. ש. יורים. זיי קומען איצט פון ארץ ישראל און ווײַלען אין פוילען אין שליחות פון הויפּט-דירעקטאָריום פון קרן-היסוד אין ירושלים.

דאָנערשטאָג אָוונד וועט אײַנגעאָרדענט ווערען אין פילהאַרמאָניע-זאַל א פייערליכע ארץ-ישראל-אקאדעמיע, אויף וועלכער ה' לאַצקי-בערטאָלדי און דר. יורים וועלען ארויסטרעטען מיט רעדעס וועגען דער איצטיגער לאַגע אינ'ם ארץ-ישראל אויפבוי.

וו. לאצקי — בערטאלדי

וו. לאַצקי-בערטאָלדי איז געבוירען געוואָרען אין קיעוו אינ'ם טאָג פון דעם היסטאָריש-בעקאַנטען פּאָגראָם, וואָס איז פאָרגעקומען באַלד נאָכ'ן ארויפטרעטען פון צאַר אַלעקסאַנדער דעם דריטען אויפ'ן רוסישען טראָן..

זיין ערציהונג האָט לאַצקי בערטאָלדי ערהאַלטען אין ריגע, וואו ער איז אין יאָהר 1901 אויסגעשלאָסען געוואָרען פון פּאָליטעכניקום און געמוזט אוועק קיין אויסלאַנד פאָרטצוזעצען זיין שטודיום. דאָרט האָט ער זיך צוזאַמענגעטראָפען מיט דר. נחמן סירקין און מיט איהם געגרונדעט די ציוניסטיש-סאָציאַליסטישע גרופּע „חרות" און שפּעטער די ס"ס-פּאַרטיי.

אָנהויב 1904 האָט לאַצקי-בערטאָלדי אָנטיילגענומען אין א קאָנפערענץ צו אָרגאַניזירען די יודישע זעלבסט-שוץ געגען פּאָגראָמען. די צאַרישע זשאַנדאַרמעריע אין אָדעס, וואו די קאָנפערענץ איז פאָרגעקומען האָט דאַן ארעסטירט אַלע אָנטיילנעמער. אין 1906 האָט לאַצקי-בערטאָלדי געוואוינט אין ווילנא און געווען טעטיג אַלס מיטגליד פון ס"ס-יי שען צ. ק. און אַלס רעדאַקציע-מיטגליד פון די פּאַרטיי-אָרגאַנען, נאָכדעם ווי די ס. ס. האָבען אָפּגערוקט אָן א זייט די יודישע נאַציאָנאַלע אויפגאַבען און זיך פערוואַנדלעט אין א ריין קלאַסען-פּאַרטיי, וואָס האָט זיי צוגעפיהרט אין די אָרימס פונם רוסישען קאָמוניזם, האָט זיך לאַצקי-בערטאָלדי פון זיי דערווייטערט און ער האָט צוזאַמען מיט פּראָפ. שמעון דובנאָוו און ישראל יעפרויקין, געגרינדעט און ענטוויקעלט די יודישע פאָלקס-פּאַרטיי אין רוסלאַנד מיט איהר נאַציאָנאַל-פּאָזיטיווען פּראָגראַם, סיי בנוגע די גלות-אויפגאַבען, סיי בנוגע ישוב ארץ ישראל.

אין יאָהר 1917, אין דער צייט פון דער אוקראַאינישער „ראדא" האָט לאַצקי-בערטאָלדי פערנומען א געוויסע צייט דעם הויכען אמט פון מיניסטער פאַר יודישע ענינים.

א גרויסען פּרסום האָט בעקומען וו. לאַצקי-בערטאָלדי'ם נוסח אויף דער נאַציאָנאַלער פערזאַמלונג פון אַלע אוקראַאינישע קהלות, אז „ארץ ישראל דאַרף נאַציאָנאַליזירט ווערען", ד. ה., אז דער אויפבוי פון ארץ ישראל דאַרף ארויסגעהן פון רשות פון איין פּאַרטיי און ווערען די אויפגאַבע פונם גאַנצען יודישען פאָלק. דאָס איז געווען דער ערשטער אָנזאָג וועגען דער נויטווענדיגקייט צו שאַפען א יודישע אַגענץ, וואָס זאָל פעראייניגען אַלע שטרעמונגען אינם יודענטום און זיי פעראינטערעסירען מיט'ן אויפבוי פון ארץ ישראל.

לאַצקי בערטאָלדי איז בשעת די וואַהלען צו דער ערשטער פאָרשטעהערשאַפט פון דער יודישער אַגענץ געוועהלט געוואָרען, צוזאַמען מיט דעם בעריהמטען יודישען אדוואָקאַט א. א. גרוזענבערג, אַלס פאָרשטעהער פון דעם נישט-ציוניסטישען טייל פון דעם לעטלענדישען יודענטום אין דער יודישער אַגענץ. דעם דאָזיגען אמט פערנעמט ער אויך איצט.

א בעזונדער קאַפּיטעל אין לאַצקי-בערטאָלדי'ס געזעלשאַפטליכע טעטיגקייט איז זיין ארבייט אין די ענינים פון דער יודישער עמיגראַציע. בשעתו האָט ער דריי מאָל בעזוכט צפון-אמעריקא (צוזאַמען מיט ישראל זאַנגוויל) און דרום-אמעריקא (אַלס מיטגליד פון דער קאָמיסיע פון פעלקער-בונד).

אין בערלין האָט וו. לאַצקי-בערטאָלדי אָנטייל גענומען אין דער גרינדונגס-פערזאַמלונג פון די ליגעס פאַר'ן ארבייטענדען ארץ ישראל.

ד"ר ש. יוריס

דר. א. ש. יורים איז שוין גענוג גוט בעקאַנט דעם פּוילישען יודענטום.

שוין צעהנדליגער יאָהרען שטעהט ער אין דינסט פון דער ציוניסטישער בעוועגונג. ער איז בעקאַנט אַלס גלענצענדער שריפטשטעלער און רעדנער. שוין עטליכע מאָל איז ער געפאָהרען אין שליחות פון קרן-קימת און קרן-היסוד אין פערשידענע לענדער פון אייראָפּא, נאָרד- און זיד-אמעריקא, וואו ער האָט געאַרבייט מיט גרוים ערפאָלג. א. ש. יורים וואוינט שוין איבער 10 יאָהר אין ארץ ישראל, וואו ער האָט זיך אויסגעצייכענט אויף דעם געביט פון געזעלשאַפטליכער און ליטעראַרישער טעטיגקייט. ער איז מיטאַרבייטער אין „דבר", „הארץ" און אנדערע ארץ-ישראל'דיגע צייט-שריפטען. איצט קומט ער קיין פּוילען, אַלס דעלעגאַט פון „קרן-היסוד און ברענגט צום פּוילישען יודענטום דעם אָטעם פון ארץ-ישראל'דיגען לעבען און שאַפען.

קינא-טעאטער „MIRAŻ"
11 ליסטאָפּאַד (קאָנסטאַנט.) 16
היינט און פאָלג. טעג!
דער גרעסטער סאָוויעטישער פילם
פּראָדוקציע „Sowkino", מאָסקווא
דער וואהנזיניגער צאר
(Porucznik Kize)
אויסער'ן פּראָגראַם:
„Skrzydlata parada"
גרויסע מיליטער-פּאַראַדע אין דער
אָנוועזענהייט פון דער סאָוויעטישער
מאַכט אין מאָסקווע
ווי אויך פּאַראַמאַנט-צוגאַבע.
פּרייזען פון די פּלעצער: III פּל. 54 גר., II פּל. 85 גר., I פּל. 1.09 זל.
באַלקאָן 75 גר.
דער זאַל איז גוט בעהייצט.

מאָנאַט, יכע טראַמוואַי-בילעטען
צו 22.50 צו בעקומען אין
„ORBIS"
פּעטריקאָווער 18, טעל. 24-938

DR. MED. H. LUBICZ
פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנקה.
צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43), טעל. 141-32
עמפּפאַנגס-שעה'ן 8–10, 12–2, און 5–8 אָוונד.
זונטאָג און יום-טוב פון 9–11 בייטאָג
און יו"ט 9–1. פאַר דאַמען בעזונדער וואַרטער-זאַל.

צו דער מכביאדע קיין ארץ-ישראל!
פּרייז פון 550 זלאָטעס!
אינדיווידועלע פּעסער מיט א גילטיגקייט פון 6 חדשים. וויזעס אויף 3 חדשים.
שיפס-קאַרטען היז און צוריס. באַהן-בילעט. בעקעסטיגונג אויף דער שיף.
אינפאָרמירט אייך זאָפאָרט אין דער טוריסטען-אָפּטיילונג ביי דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין לאָדז, שרודמיעסקאַ 29, טעל. 127-28, טעגליך פון 10–2 און פון 4–8
די צאָהל פּלעצער איז בעגרענעצט.

דרייסטע קאסע-איינברוך

ארויסגעגנבעט 5000 זלאטיס מזומן און ביי 100,000 זלאטעס וועקסלען

עהערנעכטען ביינאַכט איז אדורכגעפיהרט געוואָרען א דרייסטע איינברוך-גנבה אין דער מעכאַנישער זאָקען-פאַבריק פון דער פירמע „יאַנאָב קאַהאַן" (אויף זשעראָמסקיעגאָ 23).

די גנבים האָבען זיך אריינגעקראָגען אין דעם קאַנטאָר, אויפגעריסען די אייזערנע קאַסע און ארויסגעטראָגען פון דאָרט 5,000 זלאָטעס מזומן געלד, און אויף 100.000 זלאָטעס וועקסלען און ווערט-פּאַפּירען.

פּאָליציי פיהרט אַן ענערגישע אויספאָרשונג.

א סכסוך אין די יודישע בעקערייען

די בעדינגונגען פון די יודישע בעקער-מייסטערס

(א) בידוע האָט דער יודישער בעקער-צעך געקינדיגט דעם קאָלעקטיווען אָפּמאַך מיט די בעקער-ארבייטער. די כונה איז — צו ענדערן דעם לוין-טאַריף.

דער צעך האָט אוועקגעשיקט אין ארבייטס-אינספּעקטאָריאַט א בריף, אין וועלכען עס ווערען בפרוטיות אויפגעקלערט די בעדינגונגען, אויף וועלכען ער איז מסכים צו שליסען א נייעם קאָלעקטיווען אָפּמאַך.

דער בעקער-ארבייטער-פעראיין וואָרפט אָבער קאַטעגאָריש אָפּ די בעדינגונגען פונם צעך, אונטערשטרייכענדיג, אז דער נייער לוין-טאַריף איז אזא נידריגער, אז עס קאָן גאָר קיין רייד נישט זיין וועגען פערפיהרען אונטערהאַנדלונגען.

רעפּרעזענטאַנץ-טעאטער
„ראָזמאַיטאָשטשי"
ציגעל-גאַס 27. טעל. 112-25.
דירעקציע: דוד צעל מייסטער.

גאַסטשפּילען
פונ'ם בעריהמטען יודיש-דייטשען קינסטלער, פּרעמיער פון די בערלינער טעאַטערן
אַלעקסאַנדער
גראַנאַך
לעצטע פאָרשטעלונגען!
נוצט אויס די געלעגענהייט!
א מתנה דעם לאָדזער טעאַטער-עולם
היינט זונטאָג 2 פאָרשטעלונגען
4.30 נאָכמיטאָג און 9.30 אָוונט
ביידע מאָל. צו איינהייטליכע פּרייזען
אַלע בילעטען נור 1 זל. ערשטע רייה
אין פּאַרטער
ס'ווערט געגעבען דאָס בעריהמטע מייסטערווערק פון וויליאַם שעקספּיר
„שיילאָק"
אין 3 אַקטען, 8 בילדער רעזשי: אַל. גראַנאַך
גראַנדיעזע אויסשטאַטונג!
פּרעכטיגער באַלעט! :: ליכט-עפעקטען!
אכטונג! נאָך דער פאָרשטעלונג וועט אַל. גראַנאַך האַלטען א קורצען רעפעראַט וועגען שיילאָק אין זיין אויפפאַסונג.
מאָרגען, מאָנטאָג, 9.30 אָוונט
גרויסע איינהייטס-פאָרשטעלונג
אַלע בילעטען נור 1 זל.
אין פּאַרטער
מיט אַלעקסאַנדער גראַנאַך
אונטערין„ט צום לעצטען מאָל
וועלט-געוויסען!

ליקווידירט א פאבריקס-שטרייק

(א) מיט עטליכע טעג צוריק האָבען פערשטרייקט די 10 ארבייטער פון דער קונסט-זייד-פירמע „ברידער פייטלאָוויטש".

דער סכסוך איז אויסגעבראָכען צוליב דער געפּלאַנטער ארבייטס-ענדערונג פון דער פירמע, אז די ארבייטער זאָלען אָנשטאָט 2 וועב-שטוהלען בעדינען 4.

די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען האָבען אינטערוועניר, און אין רעזולטאַט איז דער סכסוך ליקווידירט געוואָרען. מאָרגען טרעטען די ארבייטער צוריק צו צו דער ארבייט.

פון דער עמיגראציע-געזעלשאפט „יעאס"

עס ווערען געזוכט פאָלגענדע פּערזאָנען:

1) פּראַניאַ ווישנעפּאָלסקי, 2) קינדער בעלאַ, פּאַלאַ קאַץ גאַלטמאַן, 3) פּרעשטשאַנסקאַ שרה, 4) רימאַן דאָבאַ, 5) הערש לייב וועלטשער, 6) ראָסע יוסף מאיר עאַן, 7) אברהם ביגוועל, 8) דוד שהאָר, 9) אברהם קלאַרמאַן חיה מרדכי, 10) רחל הערצקע וועגען זייער עמיגראַציע-אָנגעלעגענהייטען נאָך טשילי. 11) רחל גמפּעל און איהרע קינדער וועגען זייערע עמיגראַציע-אָנגעלעגענהייטען נאָך בראַזיליען; אַלטמאַן שרה, לוואָווסקאַ 14, דעלווירופקא אַל. 1 מאי 40. ווינער מלכה, מיעלטשאַרסקיעגאָ 28, הערצקאָוויטש בערנאַרד, לעגיאָנוב 41 וועגען ידיעות פון זייערע קרובים אין אויסלאַנד. די אַלע אויבענדערמאָנטע דאַרפען זיך מעלדען אין ביוראָ פון „יעאָס" אויף דעם נייעם אדרעס: לאָדז, שענקיעוויטשאַ 26 אין לאָקאַל פון „וויזאָ" (פריהער פּעטריקאָווער 83).

דאָס ביוראָ איז טעטיג יעדען טאָג פון 10 ביז 2 בייטאָג.

חנוכת הבית פון „מחזיקי חולים"

דער פעראיין „מחזיקי חולים" איז גוט בעוואוסט מיט זיין וואוילטעטיגקייט פאַר אָרימע ליידענדע. עס גענוגט בלויז אריינצוגעהען אין „מחזיקי חולים" איין טאָג און זעהען ווי הונדערטער אָרימע קראַנקע ווערען בעפרידיגט בסבר פנים יפות.

היינט פייערט דער „מחזיקי חולים" זיין חנוכת הבית אויף דאָמבראָווסקאַ (יוליוס) 28 .. עס איז ווינשענסווערט, דאָס די לאָדזער יודישע בעפעלקערונג זאָל מאַסענווייז בעזוכען די „חגיגת חנוכת הבית", וואָס קומט פאָר אין די אייגענע ביי-געמאַכטע זאַלען פון „מחזיקי חולים".

געשאסען אויף א פאלקס-לעהרער

(א) עהערנעכטען אין אָוונד האָט אויפ'ן שאָסעי אוניעיוב—פּאָדעמביץ דער 19-יאָהריגער פויער-יונגער וואַצלאַוו סטאַשיאַק (פון דאָרף גיליבאַק) געשאָסען און שווער פערוואונדעט דעם 28-יאָהריגען פאָלקס-לעהרער פראַנציסעק יאַשטשאַק.

געשאָסען האָט ער איהם, לויט ווי ער דערקלערט מחמה בקמה.

סטאַשיאַק איז ארעסטירט.

ראטעוועט אייער געזונד
קראַנקע אויף רופּטורען (ברוך-קראַנקהייטען)
ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע הייל-גומי-באַנדאַזשען פון מיין מעטאָדע העלפען ראַדיקאַל אונטער גאַראַנטיע אהן אפּעראַציעס פון אַלע מינים ברוך-קראַנקהייטען (רופּטורען) אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער.
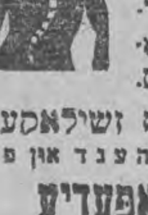
דאָס אראָפּלאָזען זיך פון מאָגען און קישקעס בעזייטיגט איך דורך פערלעגען ספּעציעלע אינדיווידועל צוגעפּאַסטע בויך-באַנדאַזשען.
אויף אויסגעקרימטע רוקען-ביין (הויקערס) אָרטאָפּעדישע הייל-גאָרסעטען אויף ביינער-שווינדזוכט און אַלע אנדערע פעהלערן אָרטאָפּעדישע הייל-אַפּאַראַטען אויף פּלאַטפוס.

ספּעציעלע איינלאַגען לויט גיפּס-מאָדעלען, אויף זשילאַסעס.
גומי-זאָקן לויט מאָס. קינסטליכע הענד און פיס –
ספּעציעלער אנשטאַלט פאַר הייל-אָרטאָפּעדיע
Spec. Ortop. O. PETRYKIEWICZ אוים לעמבערג
לאָדז, פּיראַמאָוויטשאַ 9 (אַלגינסקאַ)
(פּראָנט פּאַרטער), טעל. 177-09 נאָהנט פון לאָדזער פאַבריקס-באַהנהויף
בעמערקונג: דאָס ערשיינען פון די קראַנקע איז אומבעדינגט נויטיג.
צאָהלרייכע דאַנקזאַגונגען און דאַנק-בריף.
(אין זגערוש אויף סלאָמאַצקאַ № 2 און № 4 אייגענע הייזער)

BANK HANDLOWY w ŁODZI
Spółka Akcyjna
Al. Tadeusza Kościuszki 15
ma jeszcze do wynajęcia **SAFES**
na dogodnych warunkach, poczynając **od 4 złotych miesięcznie.**
Safe jest NAJPEWNIEJSZEM miejscem przechowywania posagu Twej córki.

האַנדעלס=שפּיאָנאַזש
פערמשפּט אַ בוכהאַלטער אויף 6 חדשים טורמע

(א) דאָס שטאָטישע געריכט האָט נעכטען פערמשפּט דעם 35 יאָהריגען אברהם קליינמאַן אויף אַ האַלב יאָהר טורמע.

דעם פּסק דין האָט ער בעקומען דערפאַר, וואָס זייענדיג אָנגעשטעלט אַלס בוכהאַלטער ביי דער פירמע שמעון לעטשינסקי (טיכער-פאַבריק) אויף דער זאַקאָנטנא-גאַס 38 פלעגט ער יעדען חודש, דורך בריף, אויסגעבען פירמע-סודות, ובפרט פּרייזען, דער קאָנקורענץ פירמע „לעאָנאַוויט" אין וואַרשאַ, אויף קרולעווסקאַ 28.

מ'האָט קליינמאַנען געכאַפּט ביי דער האַנד, און ער איז מיאוס אַריינגעפאַלען.

אַלעקסאַנדער גראַנאַך פאָר-שטעלונגען צו שפּאַט ביליגע פּרייזען
אין ראַזמאַיטאָשטשי טעאַטער

דער עקספּערימענט פון פערביליגערען די פּרייזען אויף די גראַנאַך-פאָרשטעלונגען דעם הײַנטיגען פרייטאָג און שבת איז אַדורך מיט אַ ריזען-דערפאָלג און הונדערטער מענשען האָבען געמוזט אַוועקגיין פון דער קאַסע, ביישט בעקומענדיג קיין בילעטען, דער דאָזיגער גלענצענדער פּרובּ האָט בעוואויגען דער דירעקציע פון „ראָזמאַיטאָשטשי" צו געבען נאָך 2 ביליגע פאָרשטעלונגען. דער גאַנצער פּאַרטער נאָר 1 זל. הײַנט 4.30 נאָכמ. און 9.30 אָוונט וויליאַם שעקספּיר'ס אומשטערבליכע מייסטערווערק „שיילאָק" מיט אַל. גראַנאַך.

„פאָלקס-טעאַטער"

די אָפּערעטען, וועלכע זענען געשפּילט געוואָרען פרייטאָג און שבת אין „פאָלקס-טעאַטער" מיט רעגינאַ צוקער, זענען אַדורך מיט אַ גרויסען ערפאָלג הײַנט זונטאָג נאָכמיטאָג „די פּראָווינצע כלה", און אָוונט „חאַצקעלע כל-בו'ניק". די הויפּטראָלע פירט אויס די בעליבטע סובּרעטין רעגינאַ צוקער. דיריגענט — ד"ר בייגעלמאַן.

מעלדונג

פון לאָדזשער יודישען מוזיק פעראיין „שיר"

אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן פאַרברייטען אַ רייה קאָנצערטען טיילען מיר מיט דאָס די איבערדע-קלאַרירונג פון כאָר ווי אויך דאָס אָננעמען פון נייע כאָר-מיטגלידער וועט אין קורצען געשלאָסען ווערען.

דאָס איבערדעקלאַרירען זיך ווי אויך דאָס איינשרייבען פון נייע קאַנדידאַטען אין כאָר קומט פאָר אין די טעג פון כאָר פּראָבען, נעמליך דינסטאָג און פרייטאָג פון 10—8 אָוונט און שבת פון 6—6,30.

מאָנטאָג, 4 מערץ פון 8—10 אָוונט וועלן זיך אָנפאַנגען די איינשרייבונגען פון קאַנדידאַטען אין דעם שטרייך אָרקעסטער. די קאַנדידאַטען דאַרפען זיך מעלדען מיט זייערע אינסטרומענטען אין לאָקאַל פון דער גמז. נאַרוטאָוויטשאַ 23.

די פערוואַלטונג

ראַדיאָ=פּראָגראַם
זונטאָג, דעם 3-טען מערץ

9 פרימאָרגען אוידיציע, 9,06 גימנאַסטיק. 9,20 פליטען. 9,50 ידיעות. 10,05 גאָטעס-דינסט 11,57 צייט סיגנאַל. 12,03 ידיעות. 12,05 טע אַטער איבעריזיכט. 12,15 פליטען, 1 פראגמענט פון אַ קאָמעדיע, 1,15 פייערליכע ערעפנונג פון'ם ערשטען אינטערנאַציאָנאַלען פידעל קאָנקורס אין וואַרשאַ, 2 לייכטע מוזיק, 3 פון די סטזשעלצעס, 3,15 פליטען 3,45 רעפעראַט, 4 פאָלקס לידער, 4,20 קאָנצערט 4,40 רעציטאַציע אין פּראָזע, 5 „פייף אַ קלאַק" — מוזיק צום טאַנץ, 5,35 אוידיציע פאַר קינדער. 5,50 רעפעראַט, 6 לייכטע מוזיק, 6,45 פאַרלעזונג, 7,08 פליטען, 7.45 פעליעטאָן. 8 „אויף דער פרעהליכער לעמבערגער כוואַליע", 8,30 פליטען. 8,45 אָוונט ידיעות, 9 „וואָס זאָל מען לייענען"? 9,15 ספּאָרט ידיעות, 9,30 טראַנסמיסיע פון לייפּציג, 10 לאָקאַלע ספּאָרט ידיעות, 10,05 רעקלאַמע קאָנצערט 10,15 קאָנצערט, 11 ידיעות, קאָמוניקאַטען 11,05 טאַנץ מוזיק.

פון דער לאָדזשער בערזע

באַנק פּאָלסקי —	—	—	—		92.—
3 פּראָצענטיגע	בוראָוולאַנע		—		46.30
4 „	דאָלאַרובקאַ		—		54.00
7 „	סטאַבּיליזאַציע (אמ.)				73.88
5 „	וואַרשאָווער ש.-ב.			1934	62.00
5 „	לאָדזשער	„			54.00
ענגלישער פונט	—	—	—		25.40
דאָלאַר אָפיצ.	5.25	נישט אָפיצ.	—		5.22
גאָלד-דאָלאַר —	—	—	—		8.87
גאָלד-רובל —	—	—	—		4.55
דייטשער מאַרק	—	—	—		2.02

Dr. med. P. Braun
צוריקגעקעהרט
ספּעציאַליסט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען
נעהמט אָן פון 8 ביז 1 און פון 4 ביז 8 אָוונט.
Cegelniana 4, tel. 216=90.

טעאַטער „פילהאַרמאָניע"
נאַרוטאָוויטשאַ 20. טעל. 213-84

מ. ווינדער פּרעזענטירט די ליבלינגס-אַרטיסטען פון וואַרשאַ: חנה לעווין, דוד לאוי, היימי לעווין, חיים סאַנדלער, יעקב פישער, יצחק קרעלמאַן, ראָזאַ ראַיסאַ, מ. רובין און זשעני שמילאָוויטש.

צום 1-טען מאָל אין לאָדז!

הײַנט, זונטאָג, 12.15 פריה ספּעציעלער פריהמאָרגען פאַר אַרבייטער-אינטעליגענץ

פּרייזען — פון 50 גר. ביז 1.50 זלאָטי

הײַנט, זונטאָג, 9.15 אָוונט לטובת דעם הילפס-פעראיין „תומכי אורחים" בעם. די בילעטען, וואָס זענען צוגעשיקט געוואָרען אויפ'ן 24/2 זענען גילטיג אויף דער הײַנטיגער פאָרשטעלונג.

מאָרגען, מאָנטאָג, 9 אָוונט ערשטע פּאָפּולערע פאָרשטעלונג

דער לעצטער אַמעריקאַנער סענסאַציע-שלאַגער
„ערליכע גנבים"
אין 4 אַקטען פון י. קאַלמאַנאָוויטש. רעזשי: ח. סאַנדלער. מוזיק: אַלשאַניעצקי.
בילעטען יעדען טאָג פון 11 פריה אין פילהאַרמאָניע-קאַסע.

הײַנט עפענט זיך די בילדער-אויסשטעלונג
פון העניך באַרטשינסקי

הײַנט, זונטאָג 12 בייטאָג עפענט זיך אין לאָקאַל פון דער געזעלשאַפט „בני ב-ית" (פּעטריקאָווער 90) אַ בילדער-אויסשטעלונג פון דעם בעקאַנטען קינסטלער העניך באַרטשינסקי.

העניך באַרטשינסקי איז אַ לאָדזשער, אָבער זיין נאָמען איז בעקאַנט אין דער גרויסער וועלט: ער האָט העכער 10 יאָהר פערבראַכט איז אויסלאַנד, וואו ער האָט זיך קונה שם געווען, אַלס ערשטראַנגיגער קונסטמאָלער און צייכנער.

ער בעלאַנגט צו דער בעריהמטער „יונג-יודיש" גרופּע, וואָס האָט אָנגעהויבען אַ נייעם איבטע-עסאַנטען קאַפּיטעל אין דער געשיכטע פון דער יונגער יודישער מאָלעריי.

זיין פריהערדיגע אויסשטעלונג אין לאָדז, נאָך זיין צוריקקעהר פון היטלער-דייטשלאַנד, האָט געהאַט דעם גרעסטען ערפאָלג.

וויכטיג פאַר אויטאָ און מאָטאָציקל-אינהאַבער

די שטאָטישע סטאַראָסטווע איז צום צווייטען מאָל מודיע די אינהאַבערס פון מעכאַנישע וועגענער אַז אין מיליטערישען רעפעראַט ביי דער סטאַראָסטווע איז אָפּצונעהמען די אידענטישקייט-שיינען אויף אַלע מעכאַנישע וועגענער (מאָטאָציקלען, פּאַסאַזשיר-אויטאָס, לאַסט-אויטאָס, אויטאָבוסען א.א.)

די דאָזיגע שיינען דאַרפען אָפּגענומען ווערען ביז'ן 12 מערץ 1935. זיי זענען אויסגעשטעלט פאַר אַלע מעכאַנישע וואָגענס, וואָס זענען געמאָלדען געוואָרען צום רעגיסטרירען אומאָבהענגיג דערפון, צי זיי בעזיצען אַ רעגיסטראַציע-נומער, צי זיי זענען צוריקגעצויגען פון פערקעהר, אָדער דעפּאָנירט אין אַ געוועלב צום פערקויף.

די אַלע וועגענס מוזען צוגעשטעלט ווערען לויט דעם פערעפענטליכטען פּלאַן (אין חודש מערץ) צום איבעררוכט, צוזאַמען מיט'ן אידענטישקייט-שיין.

געפונען אַ טויטע אין פעלד

(א) אין פעלד, נעבען טאָקאַרזשעווסקיעגאָ גאַס האָט מען געפונען אַ טויטען מאַנספּערשוין אין די מיטעלע יאָהרען.

קיין סמנים פון אַ גוואַלד-טויט האָט מען אויף זיין קערפּער נישט בעמערקט.

אַזוי ווי מ'האָט ביי איהם קיין שום דאָקומענטען נישט געפונען, איז נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען דערוויילע ווער ער איז.

פּאָליציי פיהרט אַן אויספאָרשונג.

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 149-07
ספּעציאַליסט פאַר מענער-שוואַכע-בעהאַנדלונג און מעקסועלע בעראַטונג.
נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט.
זונטאָג פון 9—1 פאַרמיטאָג.
פאַר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פּרייזען

די ה"ה גנבים
וועלכע האָבען ביינאַכט פון 28/2 אויפ'ן 1/3 בעגנב'עט, אַ פּאָרטפעל מיט וועקסלען, ווערט-פּאַפּירען און אַנדערע דאָקומענטען, ווערען זעהר געבעטען אָפּצוברענגען געגען בעלוינונג. דיסקרעציע געזיכערט. די וועקסלען און אַלע דאָקומענטען זענען געוואָרען רעכטליך ערקלערט פאַר אומגילטיג, אַזוי אַז פאַר אַ דריטער פּערזאָן האָט עס קיין שום ווערט. טעלעפאָנירן אויף די נומערן 134-93, 167-31

רעכער
ווערען אויפגעגעבּם
ביי ג. נאַרדמאַן
שרודמיעסקאַ 8.

ד"ר העלער
ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע
8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט
זונטאָג פון 11—2 מיטאָג.
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פּרייז

אַכטונג!
קולטור- און בילדונגס-געזעלשאַפטען, פאָלקס-און אַרבייטער-אוניווערזיטעטען, קולטור - קאָמיסיעס ביי פעראיינען, זעלבסטבילדונגס - קרייזען, ביבליאָטעקען און אָוונט-קורסען!

אַ לעקטאָר-פּאָפּולאַריזאַטאָר פון עקאָנאָמישע, פּאָליטישע און געזעלשאַפטליכע וויסענשאַפטען לייענט רעפעראַטען (אויך אויף דער פּראָווינץ). האַלט ציקלען לעקציעס, פיהרט אָפענע פאָרומס, נעמט אָנטייל אין קעסטעל-אָוונטען.

איינלאַדונגען אַדרעסירען:

S. ZINFELD, Łodź, Piotrkowska 31
dla Lektora.

10-ער זלאָטעס (אין גאָלד)
וויל איך קויפען יעדע צאָהל.
צוקערניע „ZIEMIAŃSKA"
פּיעטרקאָווער 76, טעל. 211-11
אין דער קאַסע פון 12—2 און 6—12 ביינאַכט

LABORATORJUM ANALIZ LEKARSKICH „HIGJENA"
Gdańska 31a, tel. 192-64
אָפען אַ גאַנצען טאָג. נעמט אָן אַלערליי אַנאַליזען פאַר אונבעמיטעלטע — ביליגערע פּרייזען.

GABINET SWIATŁOLECZNICZY
עלעקטרישע בעשטראַלונגען, קוואַרץ-לאַמפּען, סאָלוקס, דיאַטערמע.
Gdańska 31a, parter, tel. 192-64
עס ווערט אַרויסגעבאָרגט קוואַרץ-לאַמפּען אַהיים.

פּריוואַט=קליניק
פון האַלז-, נאָז- און אויערען-קראַנקהייטען
86
Piotrkowska 55
Telefon 174-74
Dr. Dr. A. WOŁYŃSKI, J. IMICH

AMBULATORJUM ZŁAMAN
(צובראָכענע קנאָכען)
מיט רענטגען-דורכלייכטונג אויפ'ן אָרט
לעטשניצע-פּרייזען
Dr. J. Lubicz
Południowa 9, tel. 183-17.

Dr. med. Z. DATYNER
אוראָלאָג
ספּעצ. פאַר נירען, בלאָז און אורין-קראַנקהייטען
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אָן פון 2—3 און פון 6—8 אָוו.

פאַר שרייבמאַשין-מאַכער, לינירער, בוכבינדער און דרוקערייען!
רעפּאַראַטורען פון מעסערלעך פאַרשידענע מאַשינען - טיילען און שווייסונגען
פיהרט אויס ביליג
J. REDER Łódź,
11/13 קאָנסטאַנטינער 11/13
(רוג זאַכאָדניאַ)

Dr. M. STRAUCH
געוו. אַדוו, אין פּוילען איצט אין תל-אביב ערלעדיגט פּאָרטרוויליכע ענינים, קויף און פער-קויף פון ערד, פערוואַלטונג פון הייזער, „קושאַן"-ענינים, און אַלערליי ענינים, וואָס פערלאַנגען פערזענליכער פערטרעטונג.
מעלדען זיך צו
Inż. Russak 47 לאָדז, נאַרוטאָוויטש

Dr. J. Neuman
כירורג
(וועלכער אָרדינירט אין שפּיטאָל אויף דרעוונאָווסקאַ).
נעמט אָן אין דערהיים פון 6—8 אָוונט
זאַכאָדניאַ 57, טעל. 128-95

מודעה, ברוך-קראַנקע!
ליידענדע אויף פערשידענע רופּטורען, פערקרימונגען פון רוקען-ביין, פיס און הויקערס!

אַ הילף און אַ רפואה!

ביי ווינקעל, נופעל, בויך און קיסבּרוכען אויך אין געפעהרליכסטען צושטאַנד ביי מענער, פרויען און קינדער. ספּעציעלע הילף ביי פרויען, מוטערבּרוך, מאַגען און נירען-ברוך!

ברוך-ליידענדע! איהר קענט געזונד ווערן אָהן בלוטיגע אָפּעראַציעס און געפאַהר! פערנאַכלעסיגט נישט און ראַטעוועט אייער געזונד כל-זמן ס'איז נאָך צייט, ווייל דער ברוך ווערט גרויס ווי אַ מענשען-קאָפּ,

די קישקעס ווערען פערדרעהט און מ'קען בראַנדיג ווערען. דורך מיין מעטאָדע ערפונדענע ספּעציעלע גומי=הייל-באַנדאַזשען, וועלכע האַלטען צו די גרעס-טע פערנאַכלעסיגטע געפעהרליכע ברוכען און בעזייטיגען ראַדיקאַל מיט גאַראַנטיע. מיין ספּעציאַליטעט איז אויך: הייל-באַנ-דאַזשען און גאָרסעטען נאָך דעם סיסטעם פון פּראָפעסאָר ד"ר האָפּפאַ, ד"ר העססינג און האַללאַט. געגען אַלערליי פערקריפּלונגען, פערקרימטע פּלייצעס, פיס, הויקערס ווי אויך שמערצענדע פּלאַט-פיס. פאַר אַמפּו-טירטע אינוואַלידען אַמעריקאַנישע קונסט-פיס (סאָלאָן-אַרבייט).

ביים אַראָפּלאָזען זיך פון מאָגען, קישקעס און געבירט-מוטער, עמפּפעהל איך ספּעציעלע הייל-באַנדאַזשען לויט דעם סיסטעם פון פּראָפ. ד"ר גלענאַרד.

דער אמת'ער בעריהמטער און גאַנץ פּוילען ספּעציאַליסט
פון אוניווערזיטעטס=פּראָפעסאָרען אָנערקענט

Ortoped NATAN RAPAPORT

מיט 30-יעהריגער פּראַקטיק אין ווין, דייטשלאַנד און לעמבערג, נעמט אָן פון 9 פריה ביז 1 בייטאָג און פון 3 ביז 7 אָוונט

אין לאָדז, פּילסודסקיעגאָ № 23

פערזענליכעס ערשיינען פון קראַנקע ביי מיר איז אומבעדינגט נויטיג.

צאָהלרייכע דאַנקזאַגונגען פון גרויסע רבנים און צדיקים און פון פיל הויכגעשטעלטע פּערזענליכקייטען.

געדענקט די אַדרעס:

אָרטאָפּעדישע אנשטאַלט 23 פּילסודסקיעגאָ 23.

איינציגער אמת'דיגער הייל-באַנדאַזשען-אינסטיטוט לויט'ן אויסלענדישען מוסטער.

צום פריהלינגס=סעזאן דאס גרעסטע האנדעלס=הויז

WHOLE-WORTH

פיעטריקאווער 98

האט זיך פארזעהן מיט א רייכען אויסוואהל פון אלע ארט סחורות. די פרישסטע מאדעלען פון דער קאנפעקציע-אפטיילונג, א גאר רייכער אויסוואהל פון די נייעסטע מוסטערן פון זייד און וואל, ערשטקלאסיגע זיידענע דאמען- און הערען-וועש, שטרימף און שקארפעטען, קאסמעטיק, זייף, שרייב-מאטעריאלען, ארטיקלען פאר הויז-ווירטשאפט א. ז. וו. ——— רעוואלאציאנס=נידריגע פרייזען.

קלאנג=קינא

CAPITOL

זאוואדזקא 16

היינט און פאלג. טעג!

גרויסער רעוואלאציאנס = פילם אונטער'ן נאמען:

„וויקטאר אדער וויקטאריא"

אין די הויפט-ראלען: HERMAN THIMIG i RENATA MÜLLER

אנהויב פון די סעאנסען טעגליך 4.30 נאכמיטאג, שבת און זונטאג 12.30 בייטאג.

אויסער'ן פראגראם: קלאנג-צונאבע PAT און אויך FOX

נעכסטער פראגראם: „באל אין סאוואי" מיט GittaAlpar

קליינע אנאנסען

1 זלאטי אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

MOTORY

elektr.

OKAZYJNE używane i nowe po cenach najniższych Przełączniki gwiazda trójkąt i rozruszniki własnego wyrobu WARSZTATY REERACYJNE, przewijanie maszyn. Instalacje elektr. Reklamy neonowe.

Inż. J. Reicher i S-ka, Łódź
Południowa 28, tel. 21=000.

Zaginiony został kwit kaucyjny z Elektrowni Łódzkiej na zł. 100.— na imię Rywki Kirsz Drewnowska 16 z dnia 18/XI 1925 r. 6544

איך זוך א שותף צו א גוט איינגעפיהרט געשעפט אין דער בוי-בראנזשע מיט 4—5 טויזענד זל. אפערטען אונטער „בוי בראנזשע". 6849

די געשמאקהאפטסטע פאנטשקעס און די בעסטע טארטען קענט איהר בעקומען אין דער צוקערניע שרודמיעסקא 11 קאסטיראק, טעל. 211-54.

Rutynowana ekspedjentka, Absolwentka Szkoły Handlowej, poszukuje posady. Łaskawe oferty proszę składać pod Ab. 6687

Dyplomowana nauczycielka udziela lekcyj w zakresie 8-miu klas. Dorosłych uczy specjalną metodą, zapewniającą szybkie postępy. Opłata bardzo niska. Aleja 1 Maja 23, m. 15. 6498

Lekcje angielskiego przyspieszoną metodą dla wyjeżdżających do Palestyny tylko u Harry Gruen'a, Piotrkowska 31, 2 p. front. 498

זעהר וויכטיג! בוכהאלטעריע, פיהרען האנדעלס-ביכער פראקטיש לויט די שטייער-געזעצען לערנט אויס גרינדליך אין פערלויף פון 6 וואכען, מאשין=שרייבען-קורס 10 זל., מיר נעהמען נאך אן צו פיהרען האנדעלס-ביכער שטונדענווייזע נאך פון איניגע פירמעס. אינפארמאציעס אין ביורא צעגעלניאנא 25.

שרייבען שעהן און שנעל לערענט אויס דער בעוו. קאליגראף ל. בערמאן אין 15 לעקצ. אויך ווערט אויסגעלערנט גאנץ שרייבען א יודישען בריף אפילו דעם, וואס קאן גארנישט שרייבען אין 20 טעג. די עלטער שפילט גיט קיין ראלע. די פרייזען צוגענגליכע. אלעע 1. מאי 4, וו. 21, ביי ליפשיץ.

צו פערקויפען טריקאטאזש-שפול-מאשינען, טרייב-מאשינען, קרייץ-וויקעל-מאשינען, שטערן=מאשינען, ברעטעל-מאשינען, פלאך-שטריק-מאשינען, רונד-זשאגארד פירמע ראשער, ראשעל-מאשינען. צו ערפאהרען גליקליך לובלינסקי, זאוואדזקא 5, פון 4 ביז 6.

Zaginiony został kwit kaucyjny Elektrowni Łódzkiej na zł. 15 na imię Josek Szlamowicz, 11 Listopad 46 № 69612 6539

שייטלען

מיט פאריזער שרינדען

ווי אויך פערטיגע שייטלען ווערט ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעארבייט צו ביליגע פרייזען ביי קעריש, סטווערא 15

ראקאלען

א צימער מיט וואסער, 3 שטאק, צו פערמיטען, אל. 1 מאי 4. 6559

פון זאפארם צו פערמיטען 4 אדער 5 צימער און קוך מיט אלע בעקוועהמליכקייטען. פראנט, 2 שטאק, אויך א געוועלב, 6-טער שערפיגן 30, ביים ווירט. 6579

צו פערמיטען א געוועלב און צימער מיט א קוך, א חוץ דעם א צימער מיט א קוך. קילינסקיעגא 50, צו ערפאהרען ביים וועכטער. 6627

צו פערמיטען א געוועלב וואלבארסקא 19. צו ערפאהרען ביים ווירט א גאנצען טאג. 6640

אפצוגעבען א האלב געוועלב אין צענטרום שטאט אויף אגראדאווא 2 אין דער עקספעדיציע. 6645

פרייע פאסטענס

עס ווערט געזוכט א מענש צו א וועש-לעבער-מאשין, ביי ליוזעראוויטש, אלטער מארק 5. 6637

נויטיג טיכטיגע פערקויפערס פאר הויזהאלט=ארטיקלען, לעצטע ערפינדונג. אפערטען אין אדמינ. אונטער „פרנסה". 6684

עס ווערט געזוכט טיכטיגע אגענטען אויף גוטע פראוויזיע, ה. זעלנאווסקי גדאנסקא 131. 6681

נויטיג א קוואליפיצירטע שניידערין און א פאדרעטשניצע, פאמארסקא 7, וו. 15, פראנט 3 שטאק. 6686

Potrzebna prasowaczka do bielizny męskiej dziennej ul. Żydowska 18, front 1-sze piętro, m. 14. 6243

א מעדעל צו א קריטע-מאשין און א באנד-נייהערין ווערט געברויכט, פיעטריקאווער 115, וו. 7. 6646

פערשידענעס

צו פערקויפען א טרייב=מאשין און א שפול=מאשין, און א שטוב מיט א קוך איבערצוגעבען, גאטליב, 6 שערפיגן 25 6888

צו פערקויפען א שפול.מאשין אויף 18 שפינדעל אין גוטען צושטאנד, ביי מייעראוויטש, זאוואדזקא 12. 6948

איך קויף א גרויסען קווענטום גאלאליט אין בלאקען. אפערטען אונטער „גאלאליט" אין אדמינ. 6624

דער ה' וויינבערגער וואס איז צוריקגעקומען פון תל=אביב און מיטגעברענגט א בעגענשטאנד פאר דער פאמיליע קאנסענט ווערט געבעטען זיך צו פערשטענדיגען מיט דעם ה' קאנסענס קילינסקיעגא 40, אדער טעלעפאניש 104-82 פאר קאנסענס. 6625

Zaginiony weksel na sumę zł. 25 gr. 25 pł. 4/3 35 r. wyst. Josel Markiewicz, Aleksandryjska 24. Weksel zostaje unieważniony. 6641

צוליב דער גרויסער פרעקווענץ אין די ווייסע וואך פערלענגערט. פערקלענערטע פרייזען. גרויסער אויסוואהל.

531

KONSUM

PRZY „WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURZE" S.A.

ROKICIŃSKA 54 Dojazd tramwajami 10, 16

שנעל=דרוקעריי בראמבערג

צעגעלניאנא 8. טעל. 255-09

פיהרט אויס:

בריף-בויגען, קאנווערטען, רעכנונגען, קוויטאנציעס, פערלאבונגס- און חתונה-קארטען, וויזיט-קארטען, פריקאס און קאמפעקציע-עטיקעטען, שטרימף-באנדראלן

רעעל !!! מאדערן
און שנעל !!! און ביליג

לעטשניצע

פאר ווענעריש קראנקע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
לאדז, זאוואדזקא 1
טעל. 122-73
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד.
ווענעריש-קראנקע, מענערשוואכע און הויט-קראנקהייטען
אנאליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס=סטאציע
איז טעטיג א גאנצען מעת לעת
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל
א בעראטונג 3 זל.

לעטשניצע

פון דאקטוירים - ספעציאליסטען
זגערזשער 17
טעל. 116=33
רענטגען=גאבינעט
וועגעראלאגישעס אמבולאטאריום
פון 9 פריה ביז 8 א זייגער אוונט.
וויזיט 3 זל.

לעטשניצע

פאר וועגעריש קראנקע
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
Poradnia Wenerologiczna
זשעלאנא 2—פיעטריקאווער 47
טעל. 189-33
טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אווענד
וועגעריש=קראנקע, מענער=שוואכע און הויט=קראנקהייטען.
אנאליזען פון בלוט און אורין.
פרויען און קינדער נעמט אן א פרוי דאקטער
א בעראטונג 3 זל.

Dr. med. **M. TAUBENHAUS**
ספעציאליסט
פאר אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט
זגערזשער 11, טעל. 246-09
נעמט אן פון 4—8 אווענד.

Dr.
S. Kantor

ספעציאליסט פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען (סיפילי און טריפער), היילט מענער-שוואכע
פיעטריקאווער 90 טעל. 129-45
נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 4—9
אוו., זונטאג און יום-טוב פון 8—2 נאכמ
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען

Dr. mep.
Haltrecht

ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן פון 8—11 פריה און פון 1³⁰—2³⁰ מיטאג און פון 5—9 אוו. זונטאג פון 10—1 בייטאג.
אלע ארט אנאליזען.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזן
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל

אויערן, נאז און האלז קליניק

מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski

פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועקס אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולאטארישעס פון 9—2 און פון 4—8 אוונט.

ברוך=קראנקע !!!

ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט אין לאדז, פון דעם אין גאנץ פוילן בעריהמטען ספעציאליסט ארטאפעד דיר. י. ראפאפארט.

J. Rapaport

וועלכער עקזיסטירט 30 יאהר און איז געווארען אנערקענט פון פיל בעוואוסטע פראפעסארען.

ברוך=ליידענדע! ספעציעלע ארטאפעדישע גומי-הייל-באנדאזשען פון מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט בעזייטיגען אהן שום אפעראציע, ראדיקאל שנעל און זיכער סיט דעם גרעסטען ערפאלג, די שווערסטע אין ... פעהלפאראטע ליידענדע ברוכען ביי מענער, פרויען און קינדער. — ספעציעלע ארטאפעד. הייל-באנדאזשען פאר צוריקגעקומענע ברוכען נאך אפעראציעס, ווי אויך ספעציעלע אונגריהירבאלע-צוגעפאסטע ארטאפעד. בויך-באנדאזשען געגען ארויספאלען זיך פון מאגען און קישקעס.

פאר קאליקעס, הויקערס און אלערארט פעהלער פון גוף!

אין מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט ווערען אויסגעפערטיגט די היילבארסטע און פון פיל פראפעסארען אנערקענטע פאסענדע ספעציעלע ארטאפעד. הייל-גארסעטען פאר פערקריטונג פון רוקען-ביין (Skrzywienie Kręgosłupa), ביין-שווינדזוכט, ליטהאנגען, פערקריטעטע פיס ביי קינדער און ערוואקסענע קינסטליכע הענד (פראטעזען) און פיס, ווי אויך די פראקטישסטע ארטאפעדישע אפאראטען פאר שמערצליכע פלאטפיס לויט גיפס-מאדעל.

אלע קראנקע אין מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט, ווערען נאר פון מיר פערזענליך בעהאנדעלט.

30 יעהריגע פראקטיק, פולע גאראנטיע!

ערמעסיגטע פרייזען! שטאפאננט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוו.

עס ווערען אויך אנגענומען מיטגלידער פון אזבעזש. ספאל. (קאסא-כאריך).

אכטונג! ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל=אנשטאלט אין לאדז אכטונג!

Spec. Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped.
פון לעמבערג
Łódź, Wólczańska 10, front, parter, tel. 221-77.

דאנקזאגונג.

איך מאך עפענטליך בעקאנט, אז איך בין געקומען צו פאהרען פון ברעסלוי (דייטשלאנד) נאך לאדז מיט א שווערען ברוך פון ביידע זייטען און ערשט דא האט מען מיר פארגעלעגט אנ'ארטאפעדישען באנדאזש דורכ'ן בעקאנטען ספעציאליסט-ארטאפעד ה' דיר. י. ראפאפארט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10. ער האט מיר בעזייטיגט די רופטור גאנץ ראדיקאל אהן אפעראציע, פאר וואס איך דריק אויס מיין הארציגסטען דאנק און בין גרייט שטענדיג יעדען איינציגען ליידענדען אויף א ברוך-קראנקהייט צו ערטיילען אינפארמאציעס.

ש. שטיללער, נארוטאוויטשא 18.

לאדז, דעם 25/1 1935.

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט צושטעלען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה
פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב-יו"ט—24 גר. אין דער זייט שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . . . 60 4
נאכ'ן טעקסט—12 . . . . . 18 . . . .
מינדער דער שטאנד 50 פראצ. פייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען—20 גר. א מ/מ (אין דער זייט שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

מעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר'ן אינהאלט און פאר מין פון די אנאנסען איז דער פערלאג ניט פעראנטווארטליך. די אדמינ. איז קען פייטען און ריינאכט

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. redac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kauf...